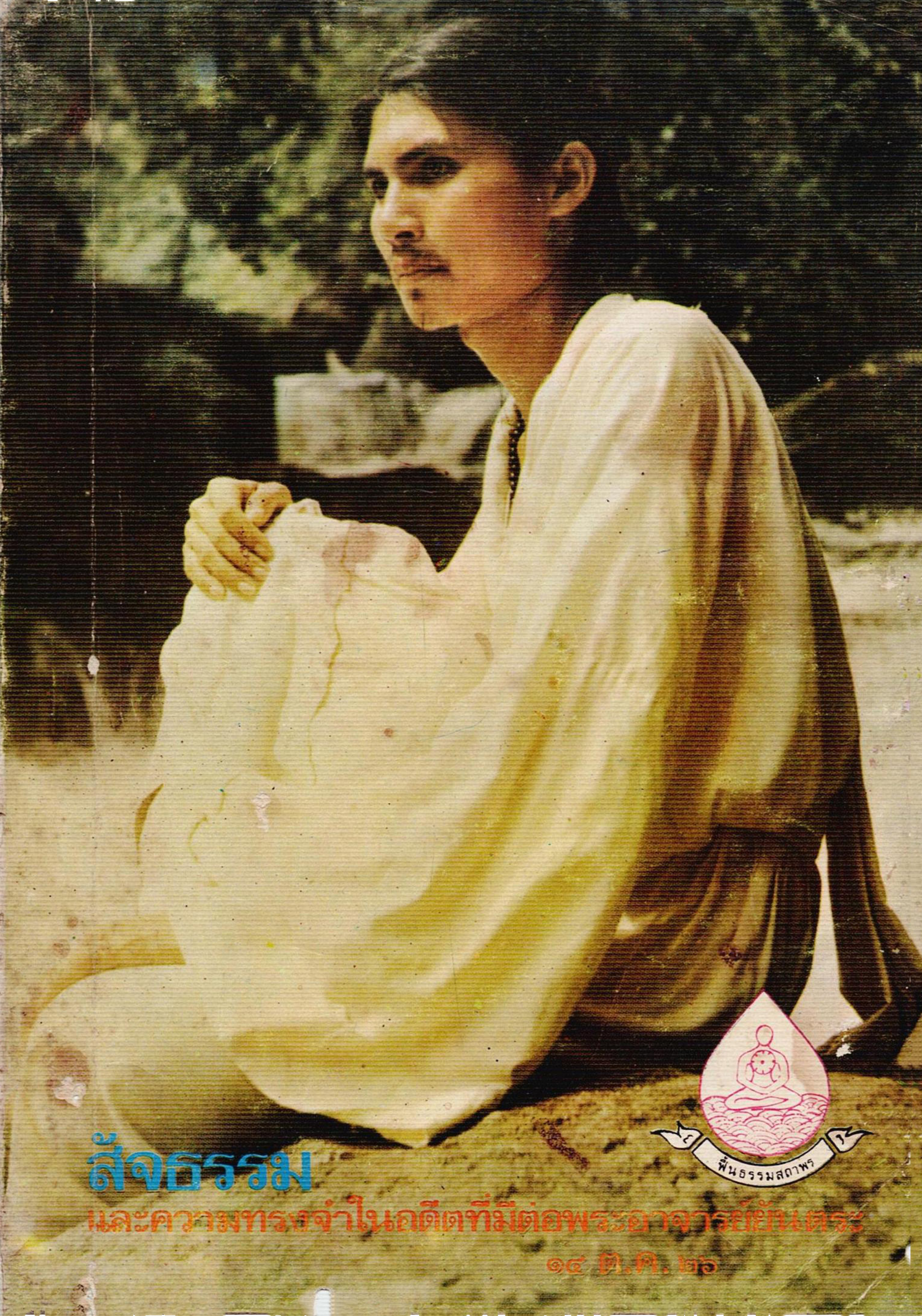

สัจธรรม

และความทรงจำในอดีตที่มีต่อพระอาจารย์ยันตระ

๑๔ ต.ค. ๒๖

พื้นธรรมสถาพร

สัจธรรม

และความทรงจำในอดีตที่มีต่อ

พระอาจารย์ยันตระ

๑๔ ต.ค. ๒๖

* * *

จัดพิมพ์เพื่อเป็นการบูชาพระคุณของ

พระอาจารย์ยันตระ อมโรภิกขุ

โดย คณะศิษย์ของ พระอาจารย์ยันตระ อมโรภิกขุ
และสำนักวิปัสสนา "ฟื้นธรรมสถาพร"
ต. บ้านสิงห์ อ. โพธาราม จ. ราชบุรี

คำนำ

เหตุการณ์ครั้งอดีต ถึงแม้จะเป็นเหตุการณ์ซึ่งผ่านมาไม่กี่ปีมานี้เอง ข้าพเจ้าก็มิสามารถจะนำมาเล่าหรือถ่ายทอดด้วยตนเอง หากแต่ผู้มีประสบการณ์โดยตรงที่พบท่าน" **พราหมณ์ผู้บริสุทธิ์ กอร์ปด้วยเมตตาธิคุณ และสติปัญญาที่หยั่งรู้อย่างลึกซึ้ง พระอาจารย์ยันตระ** " ที่เหล่าศิษย์ทั้งหลายได้ใช้เป็นสมญานามของท่านตลอดมา จนบัดนี้ เป็นผู้เล่าโดยตรงแก่ข้าพเจ้า ดังนั้น พระอาจารย์ยันตระ จึงอยู่ในความคิด ความรู้สึกฉงนสนเท่ห์ของข้าพเจ้า ด้วยภาพ 3 ภาพนั้น และจิตของตนเองก็ได้เตือนข้าพเจ้าทำให้เกิดความอยากรู้ จึงต้องมุ่งหน้าไปพบท่านเพื่อแสวงหาความจริงด้วยตนเอง ข้าพเจ้าได้พบท่านหลังจากที่ท่านได้ละเพศจากพราหมณ์ และบวชเป็นพระตามพระวินัยทางพุทธศาสนาเพียงพรรษาเดียว แท้จริงพระอาจารย์ยันตระ ได้ดำรงตนมั่นในพระสัทธรรมแห่งพุทธะมาช้านานชั่วกัปป์ชั่วกัลป์ ใครเล่าจะล่วงรู้เรื่องราวของท่านนอกจากตัวท่านเอง

ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าไม่เคยพบท่านในสีขาว แต่คำบอกเล่าของศิษย์บางคนซึ่งติดตามท่านด้วยความจงรักภักดี และมีความศรัทธา ปฏิบัติตามคำสอนของท่านมาก่อน ทำให้ข้าพเจ้าเกิดภาพพจน์ไปด้วย และมีความรู้สึกว่าตนเองก็เป็นศิษย์ของท่านมาแล้วเช่นกัน เรื่องราวของท่านเห็นควรนำถ่ายทอดให้

ลูกหลานได้เห็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน ปฏิบัติใจพ้นผ่าอุปสรรคต่อกิเลสมารทั้งปวง ด้วยความเพียร ด้วยจิตที่เข้มแข็ง ด้วยปัญญาอันเลิศ ด้วยความเมตตาอันบริสุทธิ์ จนในที่สุดก็อยู่เหนือสิ่งทั้งหลายทั้งปวงได้

นับว่าเป็นบุญบารมีที่พวกเราศิษย์ทุกคนได้เกิดมาทัน ไม่ว่าจะพบท่านเร็วหรือช้า คำสอนของท่านซึ่งเป็นสัจธรรม-เหมือนกันเป็นเรื่องเดียวกัน คือสอนให้ละจากสิ่งทั้งหลายที่เคยยึดมั่นถือมั่นอยู่ ชี้ให้เห็นความไม่มีตัวตนในสิ่งเหล่านั้น สอนให้มีสามัคคีธรรม เมตตาธรรมต่อทุกชีวิต เอาใจเขามาใส่ใจเรา ใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผล ท่านเตือนพวกเราเสมอว่าที่มันเป็นเช่นนี้เพราะมันเกิดจากเหตุ และในที่สุดก็ให้ระลึกว่าจงทำหน้าที่ด้วยความไม่ประมาทเถิด อะไรที่มันเกิดขึ้นแล้วขอให้คิดว่ามันเป็นเช่นนั้นเองอย่าไปยึดถือ คำพูดของท่านที่กล่าวออกมาเมตตาทั่ว น่าพึ่ง พึ่งแล้วเบากาย เบาใจ คุณลักษณะที่ข้าพเจ้าและลูกศิษย์ทั้งหลายพบอีกก็คือ การยอมรับเอกัตบุคคลเพราะความหยั่งรู้ใจ วาระจิตของแต่ละบุคคล ทำให้ทุกคนทุกชีวิต มีแต่ความแช่มชื่นเบิกบานใจ เกิดความมั่นใจว่าธรรมที่ท่านแสดงออกมานั้นถูกต้อง จี้จุดของแต่ละบุคคลได้โดยที่เจ้าตัวเขารู้เอง

พระธรรมซึ่งมีอยู่แล้วในโลกนี้ ในจักรวาลนี้ ใครมีปัญญาก็นำมาใช้ได้ถูก ใครถึงซึ่งความจริงก่อนก็หลุดพ้นก่อน

ข้าพเจ้าเพิ่งรู้ตัวเองว่า ข้าพเจ้ามืดมนมานาน เพิ่งพบแสงสว่างขึ้นเรื่อย ๆ ท่านอาจารย์ยันตระ ได้ดึงลูกศิษย์ขึ้นมาจากปากเหวแห่งกิเลสทั้งหลาย ข้าพเจ้าได้พบแล้วซึ่ง **"พระอันแท้จริง พระพุทธะของสัตว์โลก"** ขอกราบนมัสการด้วยความระลึกถึงในพระเมตตาพระกรุณาอย่างสูงสุด

อนึ่ง หนังสือเล่มนี้มิได้กระทำเพื่อจุดประสงค์เคลือบแฝงความไม่บริสุทธิใด ๆ นอกจากจัดทำขึ้นเพื่อการคารวะน้อมนอบแด่พระผู้มีพระคุณท่วมท้นของเหล่าสัตว์โลกเยี่ยงเราท่าน น่าจะนำมาพิจารณาว่า เราจะปฏิบัติให้สมกับที่ท่านเหน็ดเหนื่อยต่อการสั่งสอนอบรมเราหรือไม่ ข้าพเจ้ามั่นใจว่า ทุกคนมีกำลังใจปฏิบัติดีอยู่แล้ว การพบพระอาจารย์ทุกครั้ง หรือได้ฟังข่าวคราวของท่านก็ทำให้พวกเราเกิดกำลังใจ ในการปฏิบัติมากขึ้นและด้วยความจริงใจแล้ว คณะศิษย์ระลึกถึงคุณความดีของพระอาจารย์ที่เสียสละทุกอย่างเพื่อลูกศิษย์จนแทบไม่มีเวลาเป็นของท่านเอง อย่างสม่ำเสมอมาโดยตลอด พระคุณของพระอาจารย์ยันตระ ได้ฝังแน่นอยู่ในดวงจิตของเราลูกศิษย์ทุกคนชั่วนิรันดร์

ธรรมในฉบับนี้จะอยู่ในสมัยใดก็ตาม แต่สัจธรรมนั้นเป็นปัจจุบันเสมอ ความสำคัญอยู่ที่ว่า เราทุกคนจะพึงนำไปปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใด ให้สมกับเจตนารมณ์ของท่านอาจาย์อย่างแท้จริง.

จุไรรัตน์ อุตมะ

ประกาศคุณูประการ

หนังสือสัจธรรมและความทรงจำในอดีตของลูกศิษย์ที่มีต่อพระอาจารย์ยันตระนี้ สำเร็จลงได้ด้วยพระเมตตา พระกรุณาของพระอาจารย์ โดยอนุญาตให้ถ่ายเทปบันทึกคำสอน อ่านบันทึกคำสอน และแม้แต่การบอกให้จด ทีละวรรค ทีละตอนเป็นบท ๆ ไป ในสมัยแรก ๆ นั้น ช่างเหมือนพระฤาษีที่สอนศิษย์ในป่าท่ามกลางความเงียบสงบ จึงได้นำมาลงไว้เพื่อให้ทุก ๆ คนน้อมนำมาปฏิบัติ นับว่าเป็นประโยชน์เบื้องสูงแก่คณะศิษย์และบุคคลทั่วไป ถึงแม้ว่าบางคนที่ไม่เคยพบหรือพึ่งธรรมจากท่านโดยตรง ผู้มีปัญญาปรารถนาที่จะหลุดพ้น เมื่อถึงเวลา ก็จะสามารถขจัดขัดเกลากิเลสที่พอกพูนจิตใจมาช้า-นานให้หมดไปได้

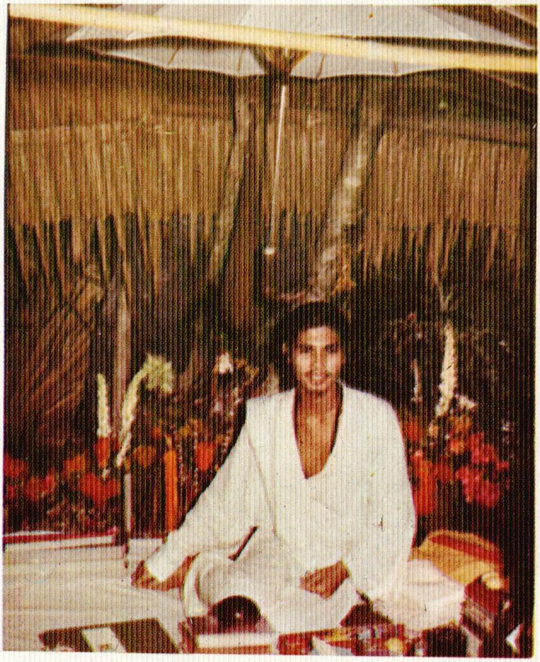
พิจารณาดูเถิด ธรรมที่ท่านสอนนั้น เป็นไปตามวาระจิตที่ทุกคนต้องการและพื้นฐานของจิตใจของแต่ละบุคคล ผู้ใดบกพร่องอะไรก็จะได้รับการปลูกฝังในสิ่งนั้น ผู้ได้รับธรรมจากท่านจะระลึกได้ด้วยตนเอง

คณะศิษย์ขอกราบนมัสการขอบพระคุณท่านอย่างสูงสุด ขออาราธนาท่านได้โปรดสั่งสอนอบรมจิตใจของพวกเราตลอดไป.

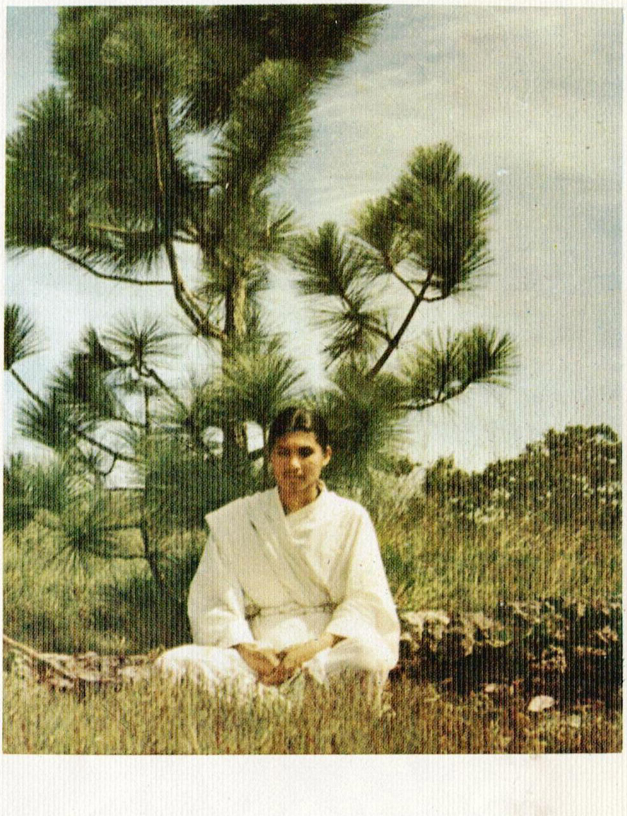
จุไรรัตน์ อุตมะ

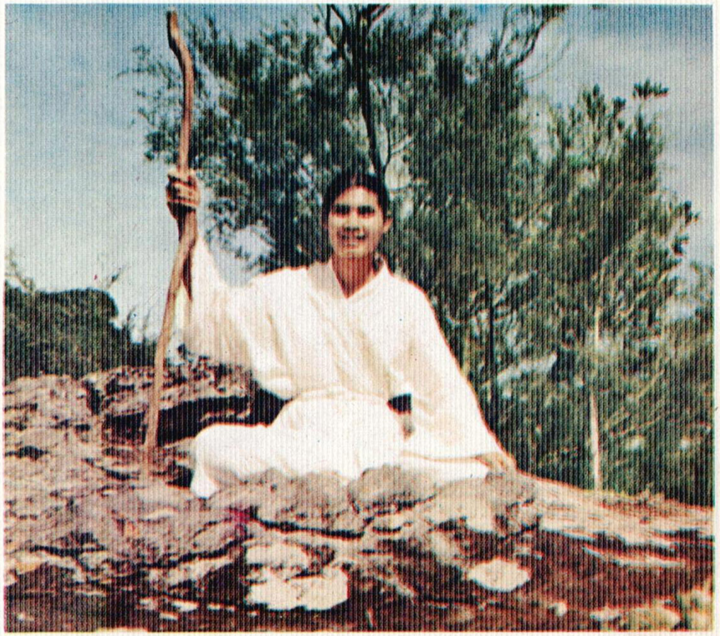

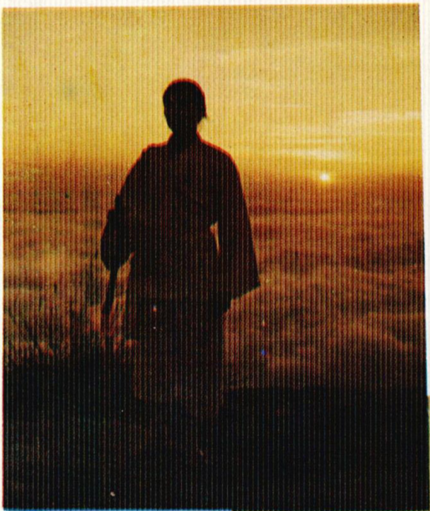
แสดงธรรม
ที่หุบแร้ง
จังหวัดนครปฐม

ภูกระดึง

ภูกระดึง

ความทรงจำในอดีตของคุณมาลี

ปี พ.ศ. 2515 ข้าพเจ้าได้รับข่าวอันน่าประหลาดใจว่า มีชายหนุ่มผู้หนึ่งแต่งตัวด้วยชุดขาวจาริกมาจากประเทศเนปาลในรูปของนักบวช มาสอนธรรม ณ หมู่บ้านหุบแร้งเป็นที่ติดอกติดใจของชาวบ้านแถวนั้น และผู้ที่ใกล้เคียงที่ไปพบเห็นมาเล่าให้ฟังว่า ท่านเป็นพุทธเจ้ามาเกิดบ้าง เป็นเซียนผู้วิเศษบ้าง คือ เดินเร็วเหมือนลมพัด เท้าไม่ติดพื้นบ้าง หายตัวได้บ้าง ยังความสงสัยให้เกิดแก่ข้าพเจ้าและน้องสาวเป็นอันมากคิดว่าผู้ที่มาเล่าให้ฟังคงจะเป็นผู้มีปัญญาน้อยอาจจะถูกหลอกลวงก็เป็นได้ ในฐานะที่เราก็ได้เคยศึกษาธรรมมาบ้างแล้วไม่ควรจะหลงเชื่อผู้ใดง่าย ๆ ควรจะไปดูบ้าง ถ้าเห็นสิ่งใดไม่สมควรเราจะได้ช่วยตักเตือนให้ผู้ที่ไม่เข้าใจได้เข้าใจให้ถูกต้องขึ้นจะได้ไม่หลงใหลในสิ่งที่ผิด ๆ หรืออาจจะถูกหลอกลวงก็เป็นได้ ปรึกษากันในระหว่างพี่น้องว่าจะต้องไปดูให้ได้ว่าจะเป็นอย่างไร คืนวันนั้นน้องสาวข้าพเจ้าก็นอนหลับฝันไปว่าพระที่มาจากเนปาลนั้นมาจากกัตมันฑุ พอรุ่งขึ้นก็มีคนมาบอกเล่าให้ฟังว่า พระอาจารย์ท่านเล่าให้ผู้ที่ไปฟังธรรมว่า ท่านมาจากกัตมัณฑุ ซึ่งยิ่งทำความประหลาดใจให้ข้าพเจ้าเพิ่มขึ้นอีก จึงบอกน้องสาวว่าให้ไปดูก่อน น้องจิ้มลิ้มก็ชวนน้องชายให้พ่วงท้ายรถมอเตอร์ไซด์ไปในหมู่บ้านหุบแร้ง พบว่าท่านพักอยู่ในดงสะแกห่างจากหมู่บ้านมากเหมือนกัน และเข้าไปซักถามความเป็นมาต่าง ๆ

ของท่านว่ามาจากไหน และทำไมจึงบวชสีขาว ทำไมไม่บวชสีเหลืองเช่นพระธรรมดาทั่ว ๆ ไป ท่านก็ตอบว่าการเป็นพระไม่ได้อยู่ที่สี อยู่ที่การปฏิบัติศีลให้ถูกต้องครบถ้วนตามพระวินัย และได้แสดงธรรมโปรดอีกมากมายเกี่ยวแก่การปฏิบัติศีลสมาธิปัญญาทั้งนั้น ซึ่งจิ๋มลิ้มน้องสาวของข้าพเจ้าก็ได้ซักถามจนหายข้องใจและเข้าใจว่าท่านเป็นพระที่แท้จริงองค์หนึ่งแต่มาจากต่างประเทศเพราะพูดภาษาไทยไม่ชัดแต่ได้ใจความดีมาก จิ๋มลิ้มและน้องชายได้กลับมาบ้านและเล่าให้ข้าพเจ้าฟังถึงคำพูดที่ได้ไปโต้ตอบกับพระอาจารย์มา ข้าพเจ้าฟังแล้วก็ทราบได้ทันทีว่า ท่านเป็นพระที่ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานจึงเกิดความเลื่อมใสขึ้นมาบ้างและอยากจะไปฟังท่านอธิบายซ้ำอีกครั้งด้วยตนเอง วันรุ่งขึ้นจึงชวนพี่สาว (พี่นิภา) และเพื่อนบ้านอีกหนึ่งคนไปสังเกต และได้พูดกับน้องสาวว่า ที่จะไปหาพระอาจารย์จะไปซักถามให้ท่านอธิบายให้ฟังเพื่อความแน่ใจอีกครั้งหนึ่งและจะทำเป็นว่าไม่รู้เรื่องของท่านมาก่อนและให้ท่านเข้าใจว่าเราอยู่กันคนละบ้าน นี่คือความตั้งใจก่อนออกจากบ้าน แต่พอไปถึงท่านก็ทราบก่อนแล้วว่าข้าพเจ้าเป็นใคร และมาจากไหนทำให้ข้าพเจ้าแปลกใจและยอมรับว่าท่านหยั่งรู้จริง ๆ ข้าพเจ้าและพี่นิภาลงจากรถ ซึ่งจอดไว้ข้างนอกและเดินเข้าไปในบริเวณที่พระอาจารย์กำลังนั่งตักอาหารใส่จานอยู่ข้างหน้าท่านมีอาหารปิ่นโตเป็นจำนวนมาก และชาวบ้านแถวนั้นก็มานั่งอยู่

เป็นจำนวนมากพอสมควร มีลูกศิษย์ชายผู้หนึ่งนั่งอยู่ข้างท่าน คอยยกของประเคน ข้าพเจ้าเดินเข้าไปเป็นคนแปลกหน้าเพราะยังไม่เคยไปเลย ทุกคนได้หันมามอง แต่พระอาจารย์ไม่มองเลย ข้าพเจ้าสังเกตดูท่านตลอดเวลา ท่านเอ่ยปากพูดเบา ๆ กับศิษย์ชายที่นั่งข้างหน้าท่านว่าร้านพัสตราภรณ์มา ยังความประหลาดใจให้ข้าพเจ้าเป็นอันมาก นึกสงสัยว่าท่านรู้ได้อย่างไรว่าเรามาจากร้านพัสตราภรณ์ ข้าพเจ้าเข้าไปใกล้ในระยะพอสมควรและนั่งกราบท่านด้วยศรัทธาแบบกราบพระอย่างเต็มใจ และถามท่านว่า ทำไมท่านทราบว่าดิฉันมาจากไหนคะ ท่านตอบว่าแล้วก็จริงไหมล่ะมาจากบ้านเดียวกับที่มาเมื่อวานนี้ไม่ใช่หรือ ข้าพเจ้าก็ถามอีกว่า ทำไมท่านถึงทราบว่า ดิฉันมาจากบ้านเดียวกัน ท่านตอบว่า ก็เป็นพี่น้องกันไม่ใช่หรือ ข้าพเจ้าถามอีกว่า ทำไมท่านถึงทราบว่า ดิฉันเป็นพี่น้องกัน ท่านเห็นว่าดิฉันหน้าเหมือน ๆ กันหรืออย่างไร ท่านตอบว่า ก็ยังไม่ได้มองหน้านี่ ทำให้ข้าพเจ้าต้องนิ่งอึ้งและหมดคำถามอีกต่อไป เพราะเป็นความจริงท่านไม่ได้มองหน้าข้าพเจ้าเลย แต่ท่านก็ทราบได้ทุกสิ่งทุกอย่าง ท่านคงตัดปัญหาที่ดิฉันจะไปซักถามอะไร ๆ อีกตามที่ได้ตั้งใจไว้ และท่านก็คงจะขี้เกียจตอบซ้ำซากแบบที่ตอบกับน้องสาวมาแล้ว ท่านจึงแสดงให้รู้ว่าท่านรู้แล้ว ว่ามาจากไหนและมีจุดประสงค์อะไร ต่อจากนั้นข้าพเจ้าก็นั่งเฉยไม่ได้ซักถามอะไรท่านอีก ท่านก็นั่งและจัดการกับอาหารต่อไป โดยตักอาหารทุกปิ่นโตใส่ในจานจนเต็มจานหนึ่ง และแบ่งจากจาน

เต็มใส่ในจานอีกใบหนึ่ง จานนี้ท่านตักเอาไว้เพียงช้อนเดียว แล้วจานเต็มท่านก็ส่งให้ลูกศิษย์ชายนำไปเลี้ยงสุนัข ส่วนท่านฉันอาหารที่อยู่ในจานช้อนเดียว แต่ท่านแบ่งฉันเป็น 3 คำ ดูแล้วก็มีข้าวสุกอยู่นิดหนึ่ง และถั่วคั่วประมาณ 2-3 เมล็ด ฉันข้าว 3 คำ ด้วยการขบเคี้ยวอย่างช้า ๆ แล้วก็ดื่มน้ำในกะลาลูกเล็กเรียบร้อยแล้วก็เริ่มแสดงธรรมให้ผู้ที่ไปฟังเป็นเวลาประมาณ 2-3 ชั่วโมง ธรรมที่ท่านแสดงนั้นฟังแล้วรู้สึกศรัทธา และซาบซึ้งมาก ส่วนมากเป็นการสอนการปฏิบัติทางใจให้มีเมตตา รักษาศีล ละความโลภ โกรธ หลง มองทุกคนในแง่ดี ท่านสอดแทรกคติธรรมเป็นบทกวีไว้เสมอ บทที่ข้าพเจ้าจำได้ขึ้นใจก็คือ "จงมองแต่แง่ดี เขามีส่วนเลวบ้างช่างหัวเขา จงเลือกเอาส่วนดีเขามีอยู่ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่โลกบ้างยังน่าดู ส่วนที่ชั่วอย่าไปรู้ของเขาเลย จะให้คนมีดีแต่ส่วนเดียว อย่ามัวเที่ยวค้นหาสหายเอ๋ย เหมือนเที่ยวหาหนวดเต่าเขากระต่ายตายเปล่าเลย ฝึกให้เคยมองแต่ดีมีคุณจริง" ธรรมของท่านหนักไปในทางให้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีเมตตาจิตต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ ไม่ให้กล่าวคำหยาบทั้งต่อหน้าและลับหลัง แม้แต่ลูกหลานก็ไม่ให้แช่งหรือพูดคำหยาบเช่น ด่าว่าลูกหลานเป็นเด็กเปรตเป็นต้น เพราะพ่อแม่คือ พรหมของบุตรมีแต่รักเมตตาอย่างเดียว ถ้าว่าลูกหลานในถ้อยคำที่ไม่ดีประเดี๋ยวบุตรหลานจะไม่ดีตามปาก อันนี้นับว่าเป็นความจริง เพราะเท่าที่พบเห็นมาผู้ที่ใช้วาจาสุภาพสอนบุตรหลานโตขึ้นก็จะเป็นเด็กดี

และเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีอนาคตสดใส ผู้ที่พ่อแม่เลี้ยงลูกมีแต่แช่งด่าเป็นประจำ เด็กโตขึ้นส่วนมากจะเป็นเด็กเกเรและดื้อ อนาคตก็ไม่สดใสเป็นต้น ผู้ที่ได้ฟังธรรมของท่านแล้วจะรู้สึกเพลิดเพลินและเป็นสุขลืมความทุกข์ต่าง ๆ เสียสิ้น แม้แต่กลับมาถึงบ้านแล้วนำเอาคำสอนของท่านมาพิจารณา และใช้เป็นประจำก็จะทำให้พ้นทุกข์ได้ ข้าพเจ้าติดตามท่านไปเป็นช่วง ๆ และฟังข่าวคราวของท่านอยู่เสมอ การประพฤติปฏิบัติธรรมของท่านสม่ำเสมอ ในเรื่องฉันอาหารท่านก็ฉันมื้อละ 3 คำ เป็นประจำ ซึ่งคนธรรมดาคงจะทนอยู่ไม่ได้นานอย่างนี้ เรื่องอิทธิปาฏิหารย์ของท่านก็มีเข้าหูอยู่เสมอด้วยมีผู้มาบอกเล่าให้ฟังและบางครั้งก็ได้ประสบกับตัวเองอย่างไม่น่าเชื่อ เช่นครั้งหนึ่งข้าพเจ้าไปนมัสการท่านที่วัดพราหมณี จังหวัดนครนายก ขณะที่กำลังฟังท่านแสดงธรรมอยู่ ก็มีเพื่อนคนหนึ่งมาสะกิดถามว่าพระอาจารย์เวลานี้อายุเท่าไหร่ ข้าพเจ้าตอบว่า ประมาณ 20 กว่า เขาบอกว่า ทำไมผมถึงหงอกเหมือนคนแก่ที่มีอายุแล้วข้าพเจ้ามองไปก็เป็นความจริงเส้นผมของท่านขาวเป็นดอกเลาและลักษณะที่ท่านนั่งแสดงธรรมอยู่ก็ดูเหมือนท่านแก่มากแล้วกลับมาถึงบ้านก็มาปรารภให้น้องสาวฟัง แต่พอไปพบท่านอีกเป็นครั้งที่สอง ก็สังเกตดูผมของท่านไม่มีหงอกเลย ดำสนิทและมองเห็นท่านเป็นคนอายุน้อยตามเดิม นี่ก็แปลกมาก การเดินธุดงค์ของท่านก็เดินเร็วมากประดุจลมพัด ท่านเดินทางจากนครปฐมมาพักที่งิ้วราย จากงิ้วรายเดินทางต่อไปศาลาธรรม-

สพ ขณะที่ท่านจะออกเดินทางแต่ละครั้งจะมีผู้ติดตามเป็นจำนวนมากบางครั้งเป็นร้อย ๆ ก็มีเพราะคนเราชอบของแปลก บางคนติดตามเพราะศรัทธา และคิดถึงบางคนติดตามเพราะอยากจะทดสอบกำลังของตัวเองดูว่าจะเดินตามพระอาจารย์ทันไหม ถ้าผู้ใดตามทันก็นับว่าเก่งแต่ส่วนมาก ตามไม่ทันที่ตามทันมีบางคนที่ฉลาด จะเดินอย่างกระชั้นชิด ไม่ยอมห่างท่านแม้แต่วาเดียว ท่านเดินทางจากนครปฐมถึงนครนายกและจากนครนายกก็ไปจังหวัดเลย ขึ้นไปพักอยู่บนยอดภูกระดึง คณะศิษย์ก็ติดตามไปพึ่งธรรมท่านอยู่เสมอ ตลอดระยะทางที่ท่านผ่านไปแต่ละที่ แต่ละแห่งก็มีศิษย์เคารพนับถือท่าน เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะท่านแสดงธรรมโปรดญาติโยมทุกวัน และทุกคืนแทบจะไม่มีเวลาพักผ่อน การรับของประเคนท่านก็รับแต่เฉพาะผู้ชาย ผู้หญิงจะไม่มีโอกาสได้ประเคนของให้ท่านเลย ข้อนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ท่านเป็นที่เคารพของประชาชนที่พบเห็น เรื่องเงินท่านก็ไม่รับประเคนจากใครทั้งนั้น ท่านจะไม่มีเงินติดตัวเลยแม้แต่บาทเดียว ท่านไปที่ไหนก็มีคนถวายของใช้ให้ท่านเป็นจำนวนมากอย่างบริบูรณ์พอท่านจากไปท่านก็ไม่เอาติดตัวไป ท่านจะแจกจ่ายให้ญาติโยมหมดและบางส่วนนำไปถวายที่วัดใกล้เคียง ลูกศิษย์ที่ติดตามไม่มีการหอบหิ้วของตามไปด้วยนอกจากของใช้จำเป็นเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่พอไปถึงที่ไหนก็ไม่เคยอดสักที เพราะบารมีของท่าน ท่านจำพรรษาอยู่ที่เขาลูกช้าง จังหวัดนครนายกหนึ่งพรรษา ต่อจากนครนายกก็

มาจำพรรษาในถ้ำบนภูกระดึง บนภูกระดึงอากาศหนาวเย็นมาก การเดินทางขึ้นไปหาพระอาจารย์ก็ลำบาก แต่คณะศิษย์นครปฐมก็ไม่ได้ย่อท้อผลัดกันไปเยี่ยมอยู่เสมอ ครั้งสุดท้ายข้าพเจ้าและเพื่อนที่นครปฐม ได้มาปรารภกันถึงพระอาจารย์ด้วยความคิดถึงมากจึงได้ชวนกันไปจังหวัดเลย คณะที่ไปในครั้งนั้นมีด้วยกัน 8 คน ทั้งคนขับรถด้วย จากนครปฐมไปถึงชุมแพจนเย็นแวะพักที่ชุมแพ 1 คืน รุ่งขึ้นเช้าจึงไปภูกระดึงจ้างคนหามสัมภาระขึ้นรวมทั้งข้าพเจ้าด้วยเพราะคิดว่าคงขึ้นเองไม่ไหว ขณะที่ไปถึงตีนภูก็มีคนพูดกันว่า จะมาหาพระอาจารย์หรือ ท่านป่วยมากไม่รับแขกไม่ต้องขึ้นไปหรอก พวกเราได้ทราบว่าพระอาจารย์ป่วยมากก็ร้อนใจแล้วรีบขึ้นกัน พอถึงหลังแปนั่งพักผ่อนทานอาหารก็พบเจ้าหน้าที่ ๆ เป็นนายแพทย์ประจำบนภูกระดึงบอกว่า อาจารย์ป่วยมากเป็นไข้ป่าสงสัยจะไม่รอด เพราะเขาไปเยี่ยมเอายาไปให้ทานก็ไม่ยอมทาน จะฉีดยาให้ก็ไม่ยอมให้ฉีด เวลานี้ก็ออกกลิ่นสางแล้ว (คือกลิ่นของคนตายแล้ว) ข้าพเจ้าและเพื่อนได้ฟังก็ตกใจ เพื่อนชื่อเจ๊อวง เป็นลูกศิษย์เก่าเคยต้มยาให้ท่านฉันตอนท่านป่วยอยู่นครปฐมคือ หญ้าใต้ใบ จึงสั่งให้คนลงไปเก็บหญ้าใต้ใบตีนภูกระดึงให้หวังจะไปต้มให้ท่านแต่ก็หาไม่ได้ พวกเราก็รีบเดินทางไปที่ถ้ำที่พระอาจารย์อยู่ พบลูกศิษย์ชายชื่อ ด่วน บอกว่าอาจารย์ป่วยมาก และวันนั้นศิษย์อีกคนหนึ่งชื่อ ไสล ลงไปตีนภูหวังจะไปโทรเลขให้ศิษย์ทางนครปฐมทราบ ท่านอาจารย์ใช้

ให้ด่วนลงไปบอกไสลว่า ไม่ต้องไปโทรหรอก เพราะเขากำลังมากันแล้ว คนที่จะไปโทรก็เลยไม่ได้โทร เพราะพระอาจารย์สั่งห้ามและท่านก็ทราบด้วยญาณของท่านว่าจะมีคณะศิษย์กำลังมาก็เป็นความจริง พวกข้าพเจ้าเข้าไปกราบที่หน้าถ้ำ เพราะท่านยังนอนป่วยอยู่ในถ้ำ ท่านพูดออกมาว่าให้พักผ่อนกันตามสบายก่อน พระอาจารย์ขอเวลาพักคืนนี้ก่อนพรุ่งนี้จึงจะออกมาให้พบ พวกเราก็ขึ้นมาจากถ้ำพระอาจารย์จัดแจงหาที่พักในเพิงหินอีกแห่งหนึ่งใกล้ ๆ กันนั้นเองเป็นที่หลบฝนและลมได้เป็นอย่างดี ตอนกลางคืนมืดมาก มีเจ้าหน้าที่ ๆ เคารพพระอาจารย์ได้มาช่วยบริการตักน้ำขึ้นมาให้ใช้ และจุดคบเพลิงให้สว่างทั้งคืน พวกเราก็ต้องสุมกองไฟกัน เพราะอากาศหนาวมาก รุ่งขึ้นพระอาจารย์ออกมาจากถ้ำและไปบิณฑบาตรที่ ๆ พักของเจ้าหน้าที่ซึ่งห่างจากถ้ำของท่านประมาณ 2 กิโล พวกเราเห็นท่านก็รู้สึกสงสารเป็นอันมาก เพราะท่านผอมมาก และอาการป่วยก็ยังไม่หาย ท่านก็ใช้ความพยายามจะไปบิณฑบาตรให้ได้ ท่านก้าวขึ้นจากถ้ำอย่างช้า ๆ และมีอาการสั่น ๆ เหมือนคนแก่หง่อม พวกเราขอร้องไม่ให้ท่านไปบิณฑบาตรไกล ท่านก็ไม่ยอม กลับจากบิณฑบาตรฉันอาหาร 3 ช้อนตามเคย และก็ยังแสดงธรรมโปรดอีกและบอกว่าพรุ่งนี้จะพาพวกเราไปเที่ยวบริเวณภูกระดึงที่น่าดูหลาย ๆ แห่ง พวกเราก็ไม่ยอมให้ท่านไปขอให้ท่านพักผ่อนเพราะท่านกำลังป่วย พวกเราขอไปเที่ยวกันเองตามลำพัง คณะเราทานข้าวเสร็จแล้วก็ออกเดินทางชมทั่ว

ภูกระดึงนำอาหารไปกินตามทางด้วย กว่าจะวนกลับมาถึงที่พักก็เย็นมากแล้ว กลับมาก็เห็นอาการของพระอาจารย์ไม่ดีขึ้นเลย มีศิษย์มาจากศาลาธรรมสพ 2 คน ตามมาที่หลังลงไปในถ้ำกราบพระอาจารย์แล้วขึ้นมาปรารภกับข้าพเจ้าว่า อาการของพระอาจารย์ไม่ใช่น้อยเลย ตัวท่านเย็นเฉียบเหมือนน้ำแข็งเพราะเขาได้ไปจับดู ก็ตกใจมากเย็นผิดมนุษย์ธรรมดา แต่ท่านก็ยังแข็งใจบอกว่า ไม่เป็นไร ผ้าห่มท่านก็ไม่ยอมห่ม ชุดขาวของท่านก็เป็นผ้าเนื้อลินินธรรมดาไม่ใช่ผ้าหนาอะไรเลยซึ่งกันความหนาวไม่ได้เลย มีคนที่ตีนภูกระดึงเอาผ้านวมสีขาวไปถวายให้ท่านใช้ ท่านก็ไม่รับบอกว่า ท่านไม่ใช้ผ้าห่มหรอกให้โยมเอากลับไปใช้เองเพราะโยมก็หนาวเหมือนกัน นี่คือความเข้มแข็งทางใจของท่าน แต่ร่างกายของท่านไม่แข็งแรงเท่าไร ท่านพูดว่า **"ถึงกายแพ้แต่ใจเราไม่แพ้ ใจไม่แก่เจ็บตายตามกายหนา ถึงกายมันจะเน่าเราก็ลา ไปสวรรค์ชั้นฟ้า นิพพานเอย"**

วันที่ 2 พวกเราไม่ได้ไปเที่ยวอีกเพราะอ่อนเพลียจากเมื่อวานเที่ยวจนทั่วแล้ว และเห็นว่าห่างจากที่พระอาจารย์พักอีกประมาณ 2 กิโล มีลำธารน้ำใสไหลเย็นน่าอาบมาก พวกเด็ก ๆ 4 คน ที่ไปด้วยเขาจะไปอาบน้ำที่ลำธารกัน ส่วนข้าพเจ้าและเจ้ฮวงไม่ได้ไปเพราะขี้เกียจเดินไกล ข้าพเจ้ามีเวลาก็ปลีกตัวขึ้นไปนั่งสมาธิบนลานหิน (ลานพระแก้ว) ใต้ร่มไม้ ขณะที่นั่งสมาธิสงบเงียบดีมาก ก็รู้สึกวังเวงขึ้นมา เพราะได้ยินแต่

เสียงนกและชะนีร้อง ไม่มีผู้คนเลยและเราก็นั่งอยู่คนเดียว ถ้าเผอิญมีสัตว์ร้ายเช่น เสือ หรือช้างเป็นต้น โผล่ออกมาเราจะทำอย่างไร ก็ค่อย ๆ ลืมตาขึ้นมองรอบ ๆ ตัว ก็หันไปเห็นพระอาจารย์กำลังเดินจงกรมอยู่ชายป่าละเมาะไม่ห่างไกลนัก ก็รู้สึกใจชื้นขึ้นว่า มีพระอาจารย์อยู่ใกล้คงไม่เป็นไร ก็เลยหลับตานั่งสมาธิต่อได้อีกนาน ส่วนพวกเด็กสาว 4 คนที่ไปอาบน้ำกลับมาก็กระหืดกระหอบมาหาข้าพเจ้าบอกว่า ไปอาบน้ำที่ลำธารขณะที่กำลังอาบเล่นกันอย่างเพลิดเพลินก็รู้สึกกลัวขึ้นมาเพราะเต็มไปด้วยป่าและไม่เห็นผู้คนเลย พอดีเหลือบไปเห็นพระอาจารย์กำลังจะเดินมาทางนั้นพวกเขาก็รีบขึ้นจากลำธารโดยเร็วแล้วรีบวิ่งกลับมาที่พัก ส่วนศิษย์อีก 2 คน ที่ไม่ได้ไปอาบน้ำด้วยบอกว่า พระอาจารย์ไม่ได้ไปที่ใด ท่านนั่งสมาธิอยู่ในถ้ำต่างหาก พวกเขาคอยรออยู่ตรงปากถ้ำ ถ้าพระอาจารย์ขึ้นมาก็จะถวายเครื่องดื่มเพราะเตรียมไว้แล้ว ข้อนี้ก็แปลกอีกนั่นแหละในเวลาเดียวกันมีคนเห็นท่านคนละแห่ง แต่ที่แท้ท่านไม่ได้ออกไปไหนเลย พวกเราพักอยู่บนภูประมาณ 4 คืนก็ลาท่านกลับ วันที่จะกลับเข้าไปกราบลาท่านอยู่ในถ้ำท่านบอกว่าให้คอยประเดี๋ยวก่อน ท่านนั่งสมาธิพักหนึ่งแล้วก็ออกมาให้เราลา ตอนนี้เป็นตอนที่ตื่นเต้นและอัศจรรย์มาก เพราะเมื่อวานท่าทางท่านเป็นคนแก่ที่มีโรค แต่วันนี้ขณะที่ออกมาให้ลูกศิษย์กราบลาแลหนุ่มและหน้าตาสดชื่น ผิวพรรณเปล่งปลั่ง ผิวหน้าเต่งตึงเห็นเส้นโลหิตแก้มแดงเรื่อ ๆ ริมฝีปากก็แดงเหมือน

สาว ๆ ที่ผิวงามฉะนั้น และท่านก็บอกว่าครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย ที่พวกเราจะได้เห็นท่านในชุดขาวนี่แล้วนะ ถ้ากลับไปบ้านได้ข่าวว่าท่านสติเสียหรือหายไปก็ไม่ต้องตกใจ เพราะถึงวาระแล้วที่ท่านจะต้องใช้หนี้เขา ท่านเป็นหนี้เขาไว้ อาจารย์ไม่ใช่คนเหนียวหนี้ ท่านจะใช้ทั้งต้นทั้งดอก พระอาจารย์นี่แก่แล้วนะ อาจารย์คือโยคีหนวดยาวถึงท้อง ท่านทำมือประกอบและหนังนี่ก็เหี่ยวแล้ว ไม่ใช่หนุ่มอย่างนี้นะ ท่านชี้ที่ตัวท่านและบอกว่าร่างนี้อาจารย์ขอยืมเขามาใช้ชั่วคราว ถึงคราวที่จะต้องส่งคืนเขาแล้ว พวกเราก็ใจเสียคิดว่าจะไม่มีโอกาสได้พบท่านอีกแล้วจริง ๆ จึงช่วยกันขอร้องท่านว่า ท่านอย่าเพิ่งทิ้งลูกศิษย์ไปเลย ขอให้พวกเราได้พบท่านอีกเถิด เพราะพวกเราก็ยังปฏิบัติธรรมยังไม่เก่ง ยังต้องการอาจารย์อยู่อีก ท่านบอกว่าถ้าจะพบท่านอีกต่อไปก็จะพบในร่างพระธุดงค์ห่มจีวรสีกลัก ท่านบอกลักษณะของท่านก็จะเปลี่ยนไปนะ แต่ให้จำอุณาโลมที่หน้าผากท่านไว้และนิ้วมือของท่านมีก้นหอยทั้ง 10 นิ้ว ท่านยกมือ 2 ข้างให้ดู พระอาจารย์จะไปเกิดใหม่ภาคไหนยังไม่รู้ พวกเรารีบเสนอว่า ขอให้ท่านอาจารย์มาเกิดภาคกลางก็แล้วกัน ท่านบอกว่าไม่เอาหรอก ภาคกลางอากาศร้อน ท่านชอบทางเหนือหรือทางใต้ยังไม่แน่ และบอกชื่อเสียงเสร็จว่าชื่อ "วินัย หลวงสุวรรณ" (ความจริงปรากฏภายหลังว่าชื่อ วินัย ละอองสุวรรณ) ท่านสั่งเสียเหมือนกับว่าท่านจะตายแล้วมาเกิดใหม่ยังงั้นแหละ และท่านต่อว่า ๆ คณะเราที่ไปจากนครปฐมทำความผิดหลาย-

อย่างที่มาบนภูกระดึงนี้เจ้าที่เจ้าทางเขามาฟ้องท่านว่า ถ้าไม่ใช่ลูกศิษย์อาจารย์เขาคงจะเล่นงานให้สำคัญเชียว เขามาต่อว่าท่านอาจารย์ว่า พวกเราบางคนก็ถอนต้น บางคนก็เด็ดยอด บางคนก็เด็ดดอก บางคนก็เอาขวานถาก โดยไม่ได้ขออนุญาตก่อน พวกเรารับว่าเป็นความจริงที่ถอนต้น เพราะบางคนพบต้นกล้วยไม้เตี้ย ๆ ที่ขึ้นอยู่บนลานพระแก้วเห็นดอกสวย และแปลกดีอยากเอาไปปลูกข้างล่างบ้างก็แอบถอนมา 2-3 ต้นเล็ก ๆ และบางคนไปเด็ดยอดเสม็ดมาจิ้มน้ำพริกกินอร่อยดีและในขณะที่เดินไปเที่ยวชมสระอโนดาษ เห็นมีดอกไม้สีเหลืองสวยมากขึ้นเป็นดงไปหมด มี 2 คน ไปช่วยกันเด็ดตั้งเยอะแยะหวังจะมาถวายพระอาจารย์ ข้าพเจ้าเห็นเข้าก็ห้ามว่าอย่าเอาไปเดี๋ยวเจ้าหน้าที่เห็นเข้าจะต้องถูกปรับดอกละ 50 บาท เขาเลยเอาไปทิ้งซุกไว้โคนต้นไม้ โดยไม่ได้นำมาถวายพระอาจารย์แม้แต่ดอกเดียว แต่ท่านก็ยังทราบ ข้าพเจ้าเถียงว่า พวกเราเด็ดดอกไม้ เด็ดยอดเสม็ด และถอนต้นกล้วยไม้จริงแต่ไม่ได้ถากท่านบอกว่าทำไมจะไม่ได้ถาก ใช้ขวานถากด้วย น้องชายที่ไปด้วยจึงรับสารภาพว่า เป็นความจริงครับ ผมเป็นคนถากเองผมซื้อขวานเล็ก ๆ มาอันหนึ่งซ่อนไว้ในกระเป๋าเสื้อผ้าพอมาถึงต้นไม้ที่เป็นยาก็ถากใส่กระเป๋าไว้โดยที่ไม่ได้บอกใครเลยแม้แต่พวกที่ไปก็ยังไม่มีใครรู้ แต่พระอาจารย์ก็รู้จนได้ท่านบอกว่าสถานที่บนนี้แม้แต่ต้นหญ้าก็มีเทพรักษา ฉะนั้นเราจะทำอะไรต้องขออนุญาตก่อน พวกเราก็รับว่าจะไม่ทำอย่างนี้อีกและยก-

มือไหว้ลาเจ้าป่าเจ้าเขาขอขมาลาโทษท่านสิ่งใดที่ทำไม่ถูกก็ขออภัยด้วยเพราะความไม่รู้เท่าถึงการณ์ ข้าพเจ้าก็รีบออกเดินทางล่วงหน้ามาก่อนเพราะเจียมตัวว่าเดินช้า พรรคพวกกว่าจะเก็บของเสร็จเรียบร้อยเดินตามมาทีหลังตั้งนาน แต่เขาก็ถึงตีนภูก่อน ส่วนข้าพเจ้าและญาติอีกคนที่ไปด้วย กว่าจะลงมาถึงข้างล่างก็มืดสนิทมองทางไม่เห็นเลย ยังสงสัยว่าที่ล่วงหน้ามาก่อนก็น่าจะถึงแล้วแต่ดูเหมือนว่ามีอะไรที่ทำให้ล่าช้า จนพวกที่มาก่อนต้องเอาไฟฉาย ส่องทางให้จึงจะเดินต่อได้เพราะมืดมาก ต้นไม้ก็เป็นป่าสูงทั้งนั้น รถวิ่งทั้งคืนกลับมาถึงนครปฐมในวันรุ่งขึ้น 8 โมงเช้า ข้าพเจ้ากลับมาบ้านได้ 2-3 วัน ลูกศิษย์ที่งิ้วรายก็กระหืดกระหอบมาบอกว่า อาจารย์ป่วยมาก และคลั่งอาละวาดเหมือนคนเสียสติเสียแล้ว ข้าพเจ้าก็ตอบว่า พระอาจารย์สั่งมาแล้วว่า ถ้ารู้ข่าวท่านเป็นอะไรไปก็ไม่ต้องตกใจ เพราะท่านจะใช้หนี้เขา นี่คือเป็นการใช้หนี้ครั้งยิ่งใหญ่ของท่าน แต่พวกเราคณะศิษย์ทราบข่าวแลวก็ใจเสียไปตาม ๆ กัน จึงชวนให้คณะศิษย์ไปหาพระวัดปากน้ำซึ่งกำลังมีชื่อเสียงในการตรวจรักษาโรคอยู่ พวกเราไปถึงก็เล่าเรื่องให้ท่านฟัง ท่านนั่งหลับตาสักครู่แล้วบอกว่า ให้พวกเรารีบไปด่วนไปรับกลับมารักษาโดยเร็วถ้าช้าจะสายเกินไป ให้รับมาเข้าโรงพยาบาลและท่านจะช่วยนั่งสมาธิแก้ทางจิตให้ด้วยพวกเราก็รีบกลับนครปฐมด่วนจัดแจงหาเช่ารถ และเรียกคณะศิษย์ผู้ชายที่แข็งแรงไปช่วยกันรับท่านกลับมาส่งโรงโรงพยาบาลศิริราชรักษา (ตอนต่อไปขอให้คุณเบิ้มเล่าต่อ)

เมื่อข้าพเจ้าได้พบ

ท่านพระอาจารย์ยันตระเป็นครั้งแรก

ในราวกลางปี 2515 ข้าพเจ้านายเปิ่ม ได้พบและสัมผัสกับเรื่องที่นับว่าแปลกประหลาดที่สุดในชีวิตของข้าพเจ้าเป็นอย่างมาก

ชาวบ้านร้านตลาด โจษขานกันว่ามีพราหมณ์ผู้หนึ่งมาพักอาศัยอยู่ใกล้ ๆ กับป่าช้า วัดงิ้วราย ข้าพเจ้าฟังแล้วยังรู้สึกเฉย ๆ เพราะว่าข้าพเจ้าเคยเห็นพราหมณ์บ่อย ๆ แถวโบสถพราหมณ์เสาชิงช้า แต่พราหมณ์พวกนี้เขาจะแต่งตัวก็ต่อเมื่อมีงานในราชพิธีต่าง ๆ

ต่อมาข้าพเจ้าก็ได้ทราบจากคุณอุไรภรรยาของข้าพเจ้าและคุณดำรงค์ซึ่งเป็นเจ้านายของข้าพเจ้า ก็บอกว่าลองไปดูซิ ธรรมของท่านสอนและอธิบายได้อย่างลึกซึ้งมาก ได้สัมผัสและสนทนากับท่านแล้วรู้สึกสบายใจมาก

ข้าพเจ้าเองก็ยังไม่เชื่ออยู่ดี คงตั้งหน้าปฏิบัติราชการและขายของอยู่อย่างปกติและในที่สุดข้าพเจ้าก็ทนความรบเร้าของภรรยาไม่ได้ จึงไปดูท่านถึงที่พักใกล้ ๆ ป่าช้าวัดงิ้วราย ข้าพเจ้านั่งอยู่ห่าง ๆ มองดูท่านครั้งแรกรู้สึกว่าเฉย ๆ นอกจากที่แปลกคือที่ท่านมีกลด และไม่ได้นุ่งโจงกระเบนและใส่เสื้อ เหมือนกับพราหมณ์แถวเสาชิงช้าเมื่อเพื่อน ๆ ของข้าพเจ้า

ได้เข้าไปสนทนาและสอบถามธรรมกับท่าน ท่านก็ตอบได้อย่างคล่องแคล่วและแตกฉานมาก กริยาท่าทางของท่านมองดูแล้วสุขุมเยือกเย็น สุภาพเรียบร้อยและรักษาความสะอาดเป็นนิจ

กะลามะพร้าวซึ่งใช้แทนบาตร ท่านสนทนาไปเช็ดถูบาตรไปพลางไม่ยอมปล่อยเวลาให้ล่วงเลย เช้าวันรุ่งขึ้นข้าพเจ้าไปธุระที่ตลาดงิ้วราย ยิ่งแปลกใจมากเมื่อเห็นชาวตลาดนครปฐมทั้งชายทั้งหญิงคนจีนและคนไทย มาลงรถไฟที่งิ้ว-รายกันอย่างมากมาย มีทั้งดอกบัวขาวและปิ่นโตกันทุกคนจึงทำให้ข้าพเจ้าอยากรู้อยากเห็นว่าเขาไปไหนกัน เมื่อข้าพเจ้าทำธุระเสร็จก็เดินตามไปดู ที่วัด ก็ยิ่งแปลกใจมากขึ้น ที่เห็นชาวนครปฐมไม่ได้ขึ้นไปบนกุฏิพระวัดงิ้วรายเลย เขาตรงไปที่พรหมณ์กันหมด ข้าพเจ้ายิ่งแปลกใจขึ้นอีก ข้าพเจ้าเริ่มสนใจท่านและคิดอยู่ในใจว่าท่านต้องมีอะไรดีแน่ นั่งดูท่านรับประ-เคนอาหารที่ชาวนครปฐมที่เขานำมาถวาย ท่านรับประเคนทุกปิ่นโต และตักทุกปิ่นโตและตักเฉพาะอาหารเจ มองดูแล้วท่านตักเฉพาะถั่วลิสงคั่วและงาเป็นส่วนมาก แล้วท่านก็แบ่งออก เหลืออยู่เฉพาะข้าวและงาประมาณ 5–7 ช้อนเห็นจะได้ และก่อนที่ท่านจะฉันอาหารท่านก็บอกญาติโยมเชิญชวนให้รับประทานอาหารไปพร้อม ๆ กับท่าน ข้าพเจ้ามองดู

แล้วซาบซึ้งและประทับใจมาก รู้สึกว่าเป็นกันเองดี ญาติโยมที่ไปถวายอาหารบิณฑบาตร ก็ช่างรักใคร่นับถือและสามัคคีกันดีมาก มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันดีทุกคนเท่าที่ข้าพเจ้าสังเกตดูมีอะไรก็แบ่งกันรับประทานในความรู้สึกของข้าพเจ้ามองดูในขณะนั้นรู้สึกประทับใจมาก และมีการเชิญชวนกันรับประทานอาหารกันทุกคน ไม่เห็นจะมีใครรังเกียจใคร มียิ้มแย้มเบิกบานเข้าหากัน ความประทับใจอันลึกซึ้งว่าจะหาดูได้ยากมากในสังคมปัจจุบันนี้ซึ่งข้าพเจ้าเคยเห็นแต่การเอารัดเอาเปรียบกันอยู่ตลอดเวลา ไม่ค่อยเคยพบในสังคมคณะใดจะมีความเอื้อเฟื้อและเมตตายิ้มแย้มเข้าหากันเหมือนที่นี้ จึงเป็นความแปลกของข้าพเจ้าในขณะนั้นมาก

ข้าพเจ้าก็ได้แต่เก็บและบันทึกไว้ในใจและหันความรู้สึกของข้าพเจ้าไปสนใจที่พราหมณ์ต่อไปเฝ้าสังเกตดูท่านฉันอาหารเรียบร้อยมากและสะอาดสะอ้าน และของทุกชิ้นของท่านวางอย่างเป็นระเบียบและจัดไว้อย่างกลมกลืนกันทุกอย่างมองดูแล้วช่างลงตัวดี ข้าพเจ้ามองดูอากัปกริยาของท่านแล้วก็เกิดความศรัทธาขึ้นมาอีกหน่อยแต่ก็ยังลังเลอีกไม่เชื่อถือเท่าไรข้าพเจ้าก็มองดูท่านฉันอาหารต่อไป เท่าที่ข้าพเจ้านับได้ประมาณสัก 5 ช้อนเห็นจะได้ แล้วท่านก็หยุดฉันญาติโยมก็รับประทานอาหารอิ่มพอดี ในใจของข้าพเจ้าในเวลานั้นก็เกิดแปลกใจขึ้นมาทันทีว่าท่านฉันอาหารนิดเดียวท่านจะอยู่ได้อย่างไร ข้าพเจ้า

ก็เกิดความไม่เชื่อขึ้นมาเราเองทานอาหารตั้ง 2 จานยังอยู่ไม่ไหวเลย เดี๋ยวก็หิวอีกแล้ว แต่ในขณะนั้นไม่ได้บอกความรู้สึกอันนี้กับใครเลยเอาละคืนนี้เราจะลงทุนอดนอนจะอยู่กับท่านดูซิว่าตอนกลางคืน ท่านพราหมณ์องค์นี้จะแอบฉันอะไรต่อไปอีกหรือเปล่าในตอนกลางคืน เราเองตั้ง 3 มื้อก็ยังหิวอยู่เรื่อย นี่ท่านเองฉันมื้อเดียวจะอยู่ได้อย่างไร

ท่านฉันอาหารเสร็จก็ทำความสะอาดภาชนะของท่านเสร็จแล้วก็แสดงธรรมไปเรื่อย ๆ สาระที่ท่านพูดออกมาทุกคำล้วนแล้วเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันทั้งนั้นข้าพเจ้านึกอยู่ในใจว่าท่านพราหมณ์ทำไมถึงได้รอบรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมอย่างแตกฉานมากและพูดอะไรออกมาแต่ละประโยคล้วนแต่เป็นสาระสำคัญทั้งนั้น และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันและอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ชาวนครปฐมได้พากันลากลับจากท่าน ท่านก็ให้ศีลให้พรพึ่งแล้วประทับใจยิ่งนัก

มาถึงตอนนี้ก็ยังไม่สนิทใจกับท่านและยังไม่เคยพูดและสนทนากันเลย พอตอนกลางคืนข้าพเจ้าก็ย่องแอบไปดูท่านอีก อย่างที่ได้ตั้งใจไว้ตั้งแต่เมื่อตอนกลางวันว่ากลางคืนท่านจะแอบฉันอะไรหรือเปล่าพอข้าพเจ้าไปถึงก็มืดแล้ว ท่านจุดเทียนอยู่กับกลุ่มคน 10 กว่าคนท่านแสดงธรรมของท่านไปเรื่อยใครสอบถามอะไร เมื่อสอบถาม ท่านจะอธิบายจนเกิดความสว่างขึ้นในใจ ข้าพเจ้าจึงเฝ้าดูจนใกล้สว่างก็ยังไม่เห็นท่านฉันอะไรเลย นอกจากน้ำเปล่า ทนอดนอนต่อไปไม่ไหว ข้าพเจ้า

เดินกลับบ้านใกล้สว่างมานอนหลับได้งีบเดียว ต้องลุกขึ้นอีก เพราะความอยากรู้อยากเห็น จึงรีบมาดูท่านอีก วันนี้ก็นับว่าเป็นวันที่สามแล้วที่ข้าพเจ้าได้พบกับท่านพราหมณ์ก็ค่อยคุ้นหน้าเข้าไปหน่อย เพราะมองกันอยู่บ่อย ๆ พอชาวนครปฐมกลับกันหมดแล้ว ข้าพเจ้าก็ตัดสินใจเข้าไปสนทนากับท่านเป็นครั้งแรก รู้สึกประทับใจยิ่งเพราะท่านมีความเมตตาและออกมาจากใจจริง สนทนากันไปเรื่อย ๆ ข้าพเจ้าถามท่านว่ามาจากไหนและมาที่วัดงิ้วรายได้อย่างไร ท่านก็ตอบว่าในสามัญสำนึกของท่าน ๆ เป็นชาวเนปาลและเดินธุดงค์มาเรื่อย ๆ จนมาถึงที่นี่ข้าพเจ้าเชื่ออย่างสนิทใจว่าท่านเป็นชาวเนปาลเพราะรูปร่างและลักษณะของท่านเหมือนชาวอินเดียมาก พูดแต่ละประโยคคำนำหน้าจะต้องมี "สลับ" ลักษณะของท่านจมูกโด่ง ตาคมกริบ ผิวขาวผ่อง สูงโปร่ง ผมยาวสลวยดำสนิทเกล้าเป็นมวยไว้ท้ายทอย ข้าพเจ้าเริ่มมีความสนิทสนมขึ้นมาหน่อยสำเนียงพูดของท่านเหมือนชาวต่างชาติเลยพลอยเชื่ออย่างสนิทใจว่าท่านเป็นคนต่างชาติและเข้ามาเผยแพร่ศาสนาพุทธ ในที่สุดท่านก็จากงิ้วรายไป ท่านเดินมาหยุดที่ศาลาธรรมสพ ข้าพเจ้ายังสนใจท่านอยากรู้อยากเห็นอีก ก็ตามมาดูท่านอีก ที่ศาลาธรรมสพตอนนี้ผู้คนญาติโยมมากขึ้นเรื่อย ๆ และสถานที่ที่ท่านมาหยุดพักคับแคบมาก เพราะเป็นท้องร่องของสวนคุณเกษม พักอยู่ที่โคนมะม่วง ผู้

คนเริ่มเห็นธรรมของท่านวิพากษ์วิจารณ์กันว่าท่านแสดงธรรมให้ฟังแล้วเข้าใจง่ายและมีความร่มเย็นฟังแล้วสบายใจ ไม่เห็นว่าจะมีใครบ่นเมื่อยเหนื่อยหรือบ่นร้อนเลย ลืมเวลาไปหมด ไม่หิว ไม่กระวนกระวายใจมีแต่ความอิ่มอยู่แต่ในใจ การนั่งฟังธรรมในสถานที่แคบ ๆ เพราะอยู่ริมท้องร่องนั้นต้องมีสมาธิ ไม่เช่นนั้นฟังเพลินเผลอ ๆ ตกลงท้องร่องไปได้ จึงไม่ยอมลุกจากที่เดิมเพราะเกรงว่าจะไม่ได้นั่งฟังธรรมอย่างใกล้ชิดอีก (อันที่จริงแล้ว เมื่อท่านเริ่มแสดงธรรมนั้น ทุกคนมีสมาธิในการฟังจนจบ เพราะไม่มีใครที่ไหนแสดงได้ถึงแก่นแท้ จี้จุดชี้ชัด และมีสาระประโยชน์มากมายเช่นนี้)

เนื่องจากท่านมีเมตตาเกรุณาต่อทุกคนเสมอหน้ากันหมด ทำให้ลูกศิษย์พอใจมาก ท่านมิได้แจกธรรมเพียงอย่างเดียว ท่านยังรักษาโรคเป็นทานอีก บอกทั้งตำราให้ไปจ่ายกันเอง เพียงเห็นหน้าคนไข้ และขอให้ถือศีล 5 ให้มากคนไข้ก็จะหาย กิติศัพท์รักษาไข้ของท่านแม้เพียงมองด้วยตา (ดูภายนอก) ก็รู้สึกว่าโรคมันเบาบางหายไปหมด แท้จริงท่านแผ่เมตตาให้และเอาธรรมสอนเขาโดยให้ละจากเครื่องเศร้าหมอง เครื่องกังวลใจนั่นเอง ให้ละจากความห่วงใยสังขารให้มาก ให้มุ่งปฏิบัติธรรมอย่างเดียว ในที่สุดก็จะชนะอะไร ๆ ได้ทั้งหมด ระยะหลัง ๆ ท่านจึงให้ธรรมมะมากกว่าให้ยา

กิติศัพท์ในเรื่องเดินเร็วของท่าน ทำให้ข้าพเจ้าคิดไปส่งท่านถึงที่พักใหม่ เมื่อท่านอาจารย์กำลังเก็บอัฐบริขาร ข้าพเจ้า

ก็เตรียมตัวพร้อมแล้ว บอกคุณอุไรไม่ต้องห่วง เพราะต้องการพิสูจน์ให้เห็นกับตาตัวเองว่าท่านเดินเร็วเหมือนที่เขาร่ำลือกันหรือไม่ จึงเดินล่วงหน้าพร้อมกับคณะที่ไปส่งท่าน ตามทางรถไฟจะไปสถานีบ้านฉิมพลีประมาณสัก 20 กว่าคน ข้าพเจ้าเดินออกก่อนท่านราวครึ่งชั่วโมง พอเหลียวมาข้างหลังเห็นท่านเดินมาพร้อมผู้คนอีกประมาณนับร้อยเดินตาม ขณะนั้นมีรถไฟกำลังวิ่งมา รถไฟต้องหยุดเพราะคนเดินบนรางรถไฟมากเหลือเกิน พอหันหลังไปอีกครั้ง ท่านก็มาถึงข้าพเจ้าเสียแล้ว ข้าพเจ้าคิดในใจว่า ไม่เท่าไหร่หรอกน่า เราก็เป็นนักวิ่งประจำโรงเรียนนี่นา ความคิดเช่นนี้คิดได้ประเดี๋ยวเดียว เพราะพอเดินมาได้สักระยะหนึ่ง เลยสถานีรถไฟบ้านฉิมพลีไปแล้วเหลียวไปดูข้างหลัง ผู้คนน้อยลงทุกที ข้าพเจ้ายังใจเย็นอยู่ เพราะเดินล่วงหน้ามาก่อนจึงหยุดสูบบุหรี่ พอบุหรี่ติดไฟเท่านั้น เหมือนปาฏิหาริย์ อะ! ท่านเดินเลยข้าพเจ้าไปตั้ง 300-400 เมตรแล้ว ข้าพเจ้าสูบบุหรี่ได้ครึ่งเดียว พาลโมโหเจ้าบุหรี่ก็เหวี่ยงทิ้งไป ตัวเองรีบวิ่งตามท่านอาจารย์ไปกว่าจะทัน เล่นเอาเหนื่อยแทบแย่ ถึงอย่างไรข้าพเจ้าก็ไม่ยอมลดละ ความตั้งใจพยายามจะไปส่งท่านให้ถึงที่พักให้จงได้ จึงเดินสนทนาไปกับท่านเรื่อย ๆ แต่มือไม่ยอมปล่อยจีวรแล้วละคราวนี้ แต่ก็อดห่วงคนข้างหลังไม่ได้ พอมองข้างหลังอีกครั้ง ปรากฏว่าคนหายไปหมดแล้ว ไม่รู้ว่าเขาไปทางใดกันหมด ก็คงเหลือที่เดินตามอย่างกระชั้นชิด ประมาณ 5 คน

พอใกล้จะถึงสถานีบางซื่อก็เริ่มจะมืดพอดี ตัวข้าพเจ้าเองเกิดห่วงคุณอุไรขึ้นมาว่า จะมากันอย่างไร อีกใจหนึ่งก็ยังลังเลว่าจะเดินตามมาหรือเปล่าหรือว่าจะกลับบ้าน เพราะระยะทางที่จะเดินมามันเป็นทางเปลี่ยวมากไม่ค่อยมีบ้านผู้คนเลย ความเป็นห่วงจึงต้องลาท่านอาจารย์ขอกลับก่อน จึงจ้างรถมาส่งที่บ้าน แต่พอมาถึงบ้านสอบถามเด็ก ๆ บอกว่าแม่ยังไม่กลับเลย

ก็เกิดความเป็นห่วงอีกจึงต้องออกมาตาม แต่ปรากฏว่าทั้งคืนไม่ได้พบกันเลยจนเช้าจึงได้พบกันคุณอุไรบอกว่า เขาเดินตามไปจนถึงที่ท่านอาจารย์พัก แต่ถึงที่หลังห่างกันประมาณ 3-4 ชั่วโมง จึงจะถึงที่พักของท่าน ก็นับว่ามีความศรัทธาอันแรงกล้าด้วยกันทั้งคู่ ในที่สุดก็ได้ข่าวอีกครั้งว่าท่านอาจารย์ไปพักอยู่ที่นครนายก วัดพราหมณ์มณีแล้ว คิดว่าถ้ามีเวลาว่างก็จะตามไปพึ่งธรรมและนมัสการท่านเสมอ ตอนนี้ไม่ต้องรอให้มีใครชวนอีกแล้ว เพราะข้าพเจ้าพร้อมที่จะไปเอง

พอพบกับคุณอุไรแล้ว เขาบอกว่าเดินกันไป 3 คนด้วยกัน มีอยู่คนหนึ่งอดที่จะกล่าวถึงเสียมิได้เขาชื่อนายใหญ่ ทำงานอยู่ที่ ก.ท.ม. ซึ่งรักและนับถือท่านอาจารย์มาก อุตส่าห์ลงทุนเดินตามไปส่งท่านอาจารย์กับเขาด้วยแต่เดินไม่ทันท่านอาจารย์เลย ไปพร้อมกับคุณอุไร เดินไปร้องไห้ไปตลอดทาง ปากก็รำพึง

รำพันว่า เราหรืออุตส่าห์รักและเป็นห่วงท่านเดินไปไม่ค่อยไหว ทิ้งไปกันหมด หนัก ๆ เข้าก็มาถอดรองเท้าหนังออกแล้วเอามาผูกแขวนคอเดินร้องไห้ไปตลอดทาง ซึ่งใครพบเห็นแล้วจะประทับใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะเขารักและเป็นห่วงท่านอาจารย์อย่างสุดแสนที่จะพรรณนาได้นั่นเอง

❋ ❋ ❋

ที่ภูกระดึง

ต่อมาข้าพเจ้าก็ทราบข่าวว่า ท่านอาจารย์ได้อำลาจากวัดพราหมณ์มณี จังหวัดนครนายก ไปพำนักอยู่ที่ภูกระดึง พอทราบข่าวคณะของข้าพเจ้าก็เตรียมพร้อมที่จะเดินทางไปนมัส-การท่าน ด้วยความเป็นห่วงว่าท่านอาจารย์ท่านตัวคนเดียวจะไปอยู่อย่างไร เพราะตอนนั้นทุกคนคิดว่าท่านพลัดบ้านเมืองมาจะมีใครไปคอยดูแล และอุปการะท่านจึงเกิดความวิตกวิจารณ์ คณะของข้าพเจ้าซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 5 คน ซึ่งล้วนแล้วแต่สาวน้อย ๆ ทั้งนั้น อายุก็อยู่ในราวใกล้ ๆ 50 ปี เข้าไปแล้วทุกคนความรักและความเป็นห่วงต่อท่านอาจารย์ว่าท่านเป็นคนมีเมตตาและมีน้ำใจดีต่อพวกเรา จึงพร้อมใจกันออกเดินทางไปยังภูกระดึงทั้ง ๆ ที่ในชีวิตของเราไม่มีใครเลยที่เคยไปมาก่อน เราเริ่มออกเดินทางกันประมาณตี 4 ไปถึงภูกระดึงในราวบ่าย 3 โมงเย็นคณะของเราก็ตรงไปยังภูกระดึงตามแผนที่ที่เขาบอกไว้แล้วไปถามเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาป่าไม้ เจ้าหน้าที่ได้แนะนำที่จอดรถของทางราชการและบอกว่ากรุณาอย่านำอาวุธติดตัวขึ้นไปคณะก็จัดการฝากไว้กับเจ้าหน้าที่ป่าไม้และบอกว่า อย่าเพิ่งขึ้นไปเลย เพราะว่าบ่ายแล้ววันรุ่งขึ้นค่อยขึ้นไปจะดีกว่าและอากาศก็ไม่ร้อนด้วยแต่คณะเห็นว่ามาแล้วก็ขอให้ได้ขึ้นเถิด เพราะความใจร้อน และความเป็นห่วงท่าน เจ้าหน้าที่ป่าไม้ก็ไม่ขัดใจเรียกลูกหาบให้ 1 คน ชื่อนายหลวงซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้นำทาง

ขึ้นไป หาบสัมภาระไปให้ด้วย ในระยะใหม่ ๆ คณะของเราก็กระฉับกระเฉงดี แต่พอเดินไป ๆ ชักแย่กันมากมองเห็นได้ชัดโดยเฉพาะสาวน้อย ๆ ทั้งคณะเลย ทีแรกคณะของข้าพเจ้าให้ข้าพเจ้าเดินหน้าแต่พอต่อมาเขาไม่ยอมกันให้เดินหลังบ้างเพราะต้องคอยเดินเก็บสัมภาระของคณะไปตลอดทาง เช่นเก็บกางเกงขายาว เก็บเสื้อ เก็บรองเท้า เก็บกระเป๋า ข้าพเจ้าก็ต้องแบ่งเบาลูกหาบอีก เพราะลูกหาบก็ไปไม่ไหว ทั้งคณะมีข้าพเจ้าเก่งคนเดียวเดินกันไปปลงอนิจจังกันไป หนทางก็ไม่เคยไปไม่รู้ว่าจะใกล้หรือไกล เหนื่อยเข้ามาก ๆ คณะของเราก็หยุดพัก พอหายเหนื่อยเราก็ออกเดินกันต่อไปอีก บางคนพอเดิน ๆ ไปก็เหลือแต่กางเกงขาสั้น และเสื้อชั้นในเพียงตัวเดียวเพราะอะไรรู้ไหมมันร้อนอบอ้าวเต็มไปด้วยเหงื่อโทรมไปทั้งตัวนอกนั้นพาอะไรไปไม่ไหวแล้ว แต่กำลังใจของคณะของข้าพเจ้าดีมาก ไม่รู้สึกว่าจะกลัวเกรงอะไรเลย ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยมีใครเคยขึ้นไปบนภูเลยในชีวิตสักคนเดียว และอาวุธก็ไม่มีติดตัวไปด้วย เพราะเจ้าหน้าที่ป่าไม้เขาขอเอาไว้อาศัยว่ากำลังใจสู้และคณะของเราไปทำกรรมดีก็เลยคิดในใจกันว่า คงจะไม่มีอันตรายใด ๆ ใจจึงสบายขึ้นมาก พอถึงบริเวณที่เรียกว่าหลังแปของภูกระดึงก็เป็นเวลาประมาณ 1 ทุ่มเห็นจะได้ อากาศก็เริ่มมืดครึ้มและเริ่มหนาวเย็นขึ้นเรื่อย ๆ ลูกหาบหันมาถามว่า นายจะตรงไปบ้านพักของป่าไม้ก่อน หรือจะไปหาพราหมณ์ก่อน

คณะของข้าพเจ้าก็บอกว่า ตรงไปหาพราหมณ์ก่อนก็แล้วกัน ไหน ๆ พวกเรามากันแล้วข้าพเจ้าก็ตามใจพอเดินไปก็เห็นแสง-ไฟริบหรี่ ๆ อยู่ข้างหน้า คณะเราก็รีบเดินอย่างเร็วเพื่อที่จะให้ถึงไวขึ้นแต่พอเข้าไปใกล้ๆ ก็ไปเจอวัดซึ่งขณะนั้นมีท่านอาจารย์เฉลิมเป็นสมภารอยู่ คณะเราก็ถามท่านว่า พบพระธุดงค์นุ่ง-ขาวห่มขาวบ้างไหมท่านบอกว่าไม่รู้ซี พวกข้าพเจ้าก็ออกค้นหากันอีกซึ่งนายหลวงลูกหาบก็ไม่รู้จักท่านอาจารย์เหมือนกัน พวกข้าพเจ้าก็เดินเรียกท่านอาจารย์ไปเรื่อย ๆ อาจารย์ ๆ ๆ อยู่ที่ไหนพวกเรามาแล้ว ก็ไม่มีเสียงตอบ อากาศก็หนาวเย็นขึ้นเรื่อย ๆ พอดูนาฬิกาก็ตกเข้าไปราว 4 ทุ่ม คณะของเราก็ชักจะหมดกำลังใจแล้ว จึงนั่งลงคุยกับลูกหาบ ลูกหาบก็เล่าว่าเมื่อก่อนนี้เขามาหาหน่อไม้แถว ๆ นี้ มากับสุนัขเผลอแผล็บเดียวสุนัขหาย ทีนี้ต่างคนต่างขนหัวลุกชันขึ้นมาทันทีข้าพเจ้าบอกลูกหาบช่วยพาคณะของเราไปที่บ้านพักของป่าไม้ที เพราะรู้มาจากข้างล่างแล้วว่าข้างบนภูกระดึงมีบ้านพักของทางราชการอยู่ ลูกหาบก็จัดแจงยกสัมภาระขึ้นบ่าแล้วก็เดินนำหน้าไป คณะของข้าพเจ้าเดินไปดูรู้สึกว่าเท้าซิมันชักลอย ไม่ติดดินเสียแล้วเดินกันไปดึงกันไปให้ไปอยู่ข้างหลังกันให้วุ่นวายไปหมด สนุกก็สนุก เหนื่อยก็เหนื่อย กลัวก็กลัว เพราะว่ามันมืดมาก พอมาถึงบ้านพัก เจ้าหน้าที่เขาก็สอบถามคณะของเราพอรู้เรื่องเขาก็เปิดบ้านพักให้ คณะของข้าพเจ้าก็จัดแจงอาบน้ำและลงมือรับ-ประทานอาหารกันประมาณ 5 ทุ่มเศษ ๆ เห็นจะได้ พอเสร็จ

จากรับประทานอาหารเราก็นั่งคุยกันต่อและเกิดวิตกวิจารณ์กันไปต่าง ๆ นา ๆ เกรงว่าจะไม่ได้พบกับท่านอาจารย์ ความเมื่อยและความอ่อนเพลียก็เข้ามาเยี่ยมพวกเรา จึงพากันเข้านอนประมาณตีหนึ่ง คุณผู้หญิงเกิดความกลัวขึ้นมาอีกจึงให้ข้าพเจ้ากับคนขับรถนอนขวางหน้าประตูหนาวแสนหนาวก็ต้องทนผิดกับตอนเดินขึ้นมาร้อนแทบแย่ ตอนนี้มาหนาวเสียอีกแล้ว พอประมาณสักตี 4 เห็นจะได้ ข้าพเจ้าฝันไปว่าท่านอาจารย์มาหาและปลุกให้ข้าพเจ้าลุกขึ้นแล้วให้มองขึ้นไปบนท้องฟ้าข้าพเจ้าก็ทำตามที่ท่านบอก พอมองขึ้นไปก็เห็นมีพระพุทธเจ้าอยู่ 5 องค์มองเห็นครึ่งองค์ หมุนรอบวงกลมหมุนไปเรื่อย ๆ ในความฝันของข้าพเจ้า ได้ยินท่านสั่งว่า โยมมองอาตมาให้ดี ๆ นะว่าอาตมาอยู่องค์ที่เท่าไหร่ ข้าพเจ้าเพ่งอยู่นานแล้วก็ตอบไปว่าท่านอาจารย์อยู่องค์ที่ 2 ครับ ท่านก็บอกว่าดูให้แน่ ๆ นะ องค์ที่เท่าใด ผมพิจารณาแล้วพิจารณาอีกก็อยู่องค์ที่ 2 ทุกที ท่านก็ถามข้าพเจ้าว่าแน่ใจหรือ ข้าพเจ้าก็ตอบท่านไปว่าครับ แล้วท่านก็เอาบาตรที่มีน้ำมนต์รดลงมาที่หัวของข้าพเจ้าแล้วก็เอาบาตรครอบหัวของข้าพเจ้าอยู่ประมาณสัก 5 นาที ท่านบอกว่าแล้วพรุ่งนี้เราจะได้พบกันตอนเช้า ข้าพเจ้าก็ตื่นขึ้นมานั่งนึกอยู่สักพักหนึ่งเห็นจะได้เออนี่เราฝันไปหรือเรื่องจริง ๆ ล้มตัวลงนอนอีกแต่นอนไม่หลับเสียแล้วเพราะความตื่นเต้น และความดีใจว่าเช้านี้จะได้พบกับท่าน

ข้าพเจ้าจึงปลุกคณะที่มาด้วยกันทั้งหมดแล้ว เล่าความฝัน ให้เขาฟังพอเขาฟังข้าพเจ้าเล่าจบ เขาก็ก้มลงกราบกับพื้นห้อง กันทุกคน และแสดงความตื่นเต้นดีใจกันใหญ่ ไม่มีใครยอม นอนแล้วรีบล้างหน้าทำความสะอาดร่างกายเสร็จแล้ว ก็ออกมา นอกชานนั่งคุยกันไป แล้วก็เตรียมข้าวของที่นำมาใส่บาตรเผื่อ พบท่านจริง ๆ แต่พอประมาณ 6 โมงเช้าเห็นจะได้คณะข้าพ-เจ้าก็มองเห็นคนนุ่งขาวห่มขาวมาหยุดยืนอยู่ที่หน้าบ้านพัก พวก เราพอมองเห็นดีใจกันจนน้ำตาไหล วิ่งกรูกันลงมากราบท่าน บางคนก็วิ่งขึ้นไปเอาดอกบัวแล้วกลับเอาขึ้นไปวางไว้อีก บ้าง ก็หยิบถั่วลิสงคั่วแต่ไม่ได้เอาไปใส่บาตรท่าน ชุลมุนวุ่นวายกัน ไปหมด บ้างก็วิ่งขึ้นวิ่งลงชนกันเอง

ข้าพเจ้าก้มลงไปกราบท่านพอเงยหน้าขึ้นมาท่านก็เดินจาก ไปห่างตั้ง 300 เมตร แล้วโดยไม่ทันได้พูดจาหรือสอบถามอะไร ท่านเลยข้าพเจ้าก็มัวแต่ตกตะลึง ยืนนิ่งอยู่กับที่เหมือนถูกมนต์ สะกด ในคณะของเราไม่ทราบว่าใคร ได้สติก่อนตะโกนสั่ง ข้าพเจ้าว่าวิ่งตามท่านไปซี ไปดูซิว่าท่านพักที่ไหน และอยู่ที่ใด เดี๋ยวรีบกลับมาบอกนะ พอได้สติก็ออกวิ่งตามท่านไปทันทีใน ใจก็อดคิดน้อยใจไปตลอดทางว่าท่านน่าจะพูดกับเราบ้าง เรา อุตส่าห์มาด้วยความเหนื่อยยาก เจอกันแล้วก็ไม่พูดด้วยเสียอีก ข้าพเจ้าวิ่งไปทันท่านที่วัดพอดี เห็นท่านกำลังแบ่งอาหารที่ บิณฑบาตรมาได้ให้พระชื่อ สาลี ซึ่งตาของท่านเสียไปข้างหนึ่ง ข้าพเจ้าก็ตรงเข้าไปกราบท่านแล้วถามท่านว่า ท่านพักที่ไหน

ครับ ท่านก็ตอบว่าถ้ำ แล้วออกเดินจากข้าพเจ้าไป ข้าพเจ้าก็ต้องออกวิ่งไปอีกจนถึงถ้ำจึงได้สนทนากับท่าน ท่านก็บอกว่าเห็นดอกบัวนึกแล้วว่าคงไม่ใช่คนที่นี่ แต่ไม่ได้มองหน้าเพราะว่าเวลาอาจารย์บิณฑบาตรไม่ได้มองหน้าใคร ๆ และก็ไม่ได้พูดด้วย ข้าพเจ้าจึงได้เข้าใจ

ข้าพเจ้าบอกท่านว่า เมื่อคืนพวกเราก็มายืนเรียกอาจารย์อยู่แถวนี้ ทำไมจึงไม่พบกับท่านเล่า ท่านก็ตอบว่าอาจารย์มีเทียนมาต้นเดียวต้องรีบทำวัตรแต่หัวค่ำ พอสวดมนต์จบก็ต้องรีบดับเทียนเพื่อจะได้ใช้หลาย ๆ วัน แล้วก็นั่งกรรมฐานต่อ ข้าพเจ้าก็ถามท่านต่อว่า ท่านมาพักที่นี่หลายวันแล้วหรือ ท่านก็ตอบข้าพเจ้าว่าเพิ่งมาพักได้ 2 คืน เท่านั้นเอง

ข้าพเจ้าก็ลาท่านกลับไปตามคณะที่มาด้วยกัน พอมาถึงก็รีบจัดแจงรับประทานอาหารกันเสร็จแล้วก็รีบเก็บข้าวของที่นำมาและตกลงกันว่า คืนนี้จะขอนอนพักใกล้ ๆ อาจารย์ดีกว่ามาแล้วเดี๋ยวขาดทุนไม่ได้พึ่งธรรมมาก ๆ มัวแต่เดินไปเดินมาข้าพเจ้าก็ตรงไปลาเจ้าหน้าที่ป่าไม้และบอกเขาว่าคณะจะไปพักกันที่ถ้ำ เขาไม่เชื่อว่าพวกเราจะนอนกันได้ เขาบอกว่า เย็นก็เย็น หนาวก็หนาว เพราะถ้ำมันชื้นจะไปนอนกันได้อย่างไร มาพักที่นี่เถิด หน้านี้ไม่มีแขกมาพักหรอก ข้าพเจ้าก็ขอบคุณเขาแล้วก็ออกเดินกันมาเรื่อย ๆ พอดีมาถึงถ้ำอาจารย์กำลังฉันพอดี ข้าพเจ้ามองเห็นท่านฉันแล้วเกิดอดเวทนาท่านไม่ได้ ไม่

รู้ว่าน้ำตาของข้าพเจ้ามันไหลออกมาได้อย่างไร เห็นท่านฉันมีข้าวเหนียวกับเกลือ 1 กระปุก พริกป่นอีก 1 กระปุก แล้วก็หน่อไม้ต้ม พอท่านฉันเสร็จท่านก็แสดงธรรมให้ฟังแล้วก็ให้ศีลให้พรจบแล้วจึงได้สนทนากันต่อ

คณะเราก็ยังไม่ยอมกลับบอกว่าขออยู่กับท่านอาจารย์สักระยะหนึ่งท่านอาจารย์ก็อนุญาต ทั้ง ๆ ที่อาหารที่เตรียมเอาไปรับประทานก็หมดแล้วเพราะไม่ได้เตรียมอะไรขึ้นไปมาก คิดว่าข้างบนจะมีของขาย กลับตรงกันข้ามซึ่งไม่ใช่ฤดูที่เขาจะมาเที่ยวกันจึงไม่มีของขาย เงินทองที่เอาไปไม่มีความหมายเสียแล้ว เพราะไม่รู้ว่าจะเอาไปซื้ออะไรได้ต้องเกิดเดือดร้อนท่านอาจารย์ออกบิณฑบาตรเอามาเลี้ยงพวกข้าพเจ้า ซึ่งบาตรของท่านก็เล็กนิดเดียว ผิดกับพระที่อยู่บนภูกระดึง บาตรใบหนึ่งก็เกือบเท่ากับกะละมัง ของอาจารย์เอากะลาทำบาตร ตอนท่านห่มขาว ท่านบิณฑบาตรมาได้ ก่อนท่านจะฉันท่านก็เอาข้าวเหนียวที่บิณฑบาตรมาได้นำมาปั้นเป็นก้อน ๆ แจกเท่ากับจำนวนคนคนละก้อน ๆ ที่เหลือท่านก็ฉัน ฉันเสร็จแล้วท่านก็ชวนทำวัตร ทำวัตรเสร็จท่านก็แสดงธรรมต่อ แสดงธรรมจบท่านก็ชวนเข้าป่าพาไปดูตามถ้ำ น้ำตก สวนดอกไม้ อะไรที่ไม่เข้าใจท่านก็โปรดเมตตาอธิบายจนเข้าใจดูแล้วช่างมีความสุขสุดที่จะพรรณนาอธิบายได้ เหมือน ๆ กับอยู่บนแดนสวรรค์เงียบสงบเหมือนกับในโลกนี้เราอยู่กันไม่กี่คน ตอนที่ท่านขึ้นไปบนภูกระดึงใหม่ ๆ ไม่มีอะไรเลย ต้มน้ำต้องใช้หินมาเรียงเป็น

เตาสามเส้าทำเป็นเตาไฟ ก็เอาหินมาเรียงแล้วไปเก็บกิ่งไม้แห้งมาทำเชื้อไฟต้มน้ำด้วยปี๊บ คนขับรถที่ไปกับข้าพเจ้าเขาเป็นคนติดบุหรี่มาก บุหรี่หมดต้องเดินไปหากระดาษถุงปูนซีเมนต์มามวนกับยาฉุนสูบไปน้ำลายไหลไปเขาบอกว่าทั้งเหม็นทั้งฉุนแต่ก็ต้องสูบเพราะไม่มีบุหรี่ขาย ดูแล้วเขาก็มีความสุขดี คณะอยู่กันได้ 8 วันพอดีก็ลาท่านอาจารย์กลับ แต่กว่าจะลากลับได้ก็ร้องไห้กันทุกคน ว่าไม่รู้เมื่อไรจะได้พบกับท่านอีกข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งมากไม่รู้ว่าจะกล่าวอย่างไรถูก ท่านเมตตาต่อคณะเรามากเพียงข้าวเหนียววันละก้อนก็อยู่กันได้อย่างสบาย และก็แข็งแรงดีกันทุกคน พอคณะลาท่านเสร็จ ท่านก็บอกว่าโยมเดินล่วงหน้าไปก่อนนะ เดี๋ยวอาตมาฉันเสร็จจะตามไปส่งพวกเราก็เดินล่วงหน้ามาก่อนสัก 2 ชั่วโมงเห็นจะได้ พี่จำปากับน้าเรียนก็รำพึงรำพันขึ้นมาลอย ๆ ว่า ถ้าท่านอาจารย์มาส่งพวกเราก็จะดีนะ พวกเราจะได้มีกำลังใจเดินทันทีนั้นเขาทั้ง 2 ก็มองกลับไปที่บนยอดเขาภูกระดึงอีกและแล้วเขาทั้ง 2 ก็ต้องแปลกใจ และขยี้ตากันเป็นการใหญ่ และบอกให้พวกเราทั้งคณะดู พวกเราก็มองตามมือที่เขาทั้ง 2 ชี้ให้ดูทันใดก็เห็นหมอกควันสีขาวเป็นกลุ่มก้อนใหญ่ยิ่งมอง ก็ยิ่งชัดมากขึ้นและใกล้เข้ามาทุกที และแล้วทุกคนก็เปล่งวาจาออกมาพร้อมกันว่า ท่านอาจารย์ ทันใดท่านก็มายืนบนก้อนหินห่างพวกเราประมาณสัก 50-60 เมตร เห็นจะได้ พวกคณะของเราเกิดความปีติร้องไห้กันอีกแล้ว พร้อมกับก้มลงกราบท่านอาจารย์อีก

ท่านก็ปลอบใจพวกเราและให้กำลังใจพวกเรา และบอกว่าไม่ต้องห่วงและกังวลกับท่านหรอกท่านอยู่ได้สบายมากเพราะท่านมารักษาศีลและมาปฏิบัติธรรมพวกเราค่อยคลายกังวลก็เดินกันต่อไปอีกเรื่อย ๆ แล้วท่านอาจารย์ก็มาหยุดตรงบ้านพักสั่งให้คณะของเราไปจัดแจง ไปล้างหน้าและเอาน้ำลูบเนื้อลูบตัวเพื่อจะได้สดชื่นขึ้นคณะของเราก็รีบทำตามที่ท่านอาจารย์สั่งเสร็จแล้วก็ลงมานั่งพัก และสนทนากับท่านแต่ตอนท่านเดินมาส่งข้าพเจ้าสังเกตดูในย่ามที่ท่านสะพายมาด้วยมองดแฟบ ๆ ไม่เห็นมีอะไรเลย ท่านเรียกข้าพเจ้าเข้าไปใกล้ ๆ ท่านเอามือล้วงลงไปในย่ามของท่านพอชักมือกลับขึ้นมา ปรากฏว่ามีข้าวเหนียวขึ้นมาด้วยประมาณ 1 ก.ก. เห็นจะได้แล้วส่งให้ข้าพเจ้า ๆ ก็ก้มลงไปกราบท่านแล้วก็รับเอาข้าวเหนียวมาจากท่านส่งต่อให้คณะเอาไปแบ่งกันรับประทานแล้ว ท่านอาจารย์ก็เอามือของท่านล้วงลงไปในย่ามอีกครั้ง ทันใดก็มีนมข้นตราหมีติดมือขึ้นมาอีก 1 กระป๋องและส่งให้อีก พวกเราเกิดความตื่นตันใจร้องไห้กันอีกและรับประทานข้าวเหนียวที่ท่านส่งให้ไม่ลงท่านต้องเตือนพวกเราว่า ไม่ต้องเป็นห่วงท่านหรอกพวกโยมทานกันเถอะเป็นอาหารทิพย์ ข้าพเจ้ามาแปลกใจมากตอนที่พักอยู่กับท่านตอนกลางคืนข้าพเจ้าก็เข้าไปปรนนิบัติบีบนวดให้ท่านไม่เห็นจะมีนมสักกระป๋องเดียว เห็นมีก็แต่พริกป่น 1 กระปุก กับเกลือป่น 1 กระปุก นอกนั้นก็มีแต่รูปที่ท่านเอาไว้บูชาและของใช้อีกเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่าที่จำเป็นเท่านั้น นมกระป๋องนั้นมาจากไหน และข้าวเหนียวล่ะ!

ข้าพเจ้าก็ได้แต่เก็บความรู้สึกแปลกใจอยู่ตลอดมาพอคณะของเรารับประทานอาหารเสร็จก็กราบลาท่านอาจารย์และออกเดินกันต่อไปอีก ท่านอาจารย์ก็โปรดเมตตากรุณามาส่งอีกและระหว่างทางเดินสนทนามากับท่าน ๆ ก็บอกคณะของเราว่าเดินไประหว่างทางข้างหน้าญาติโยมจะไม่อดอาหารอีกแล้ว จะมีคนนำอาหารมาให้ ข้าพเจ้ายิ่งแปลกใจขึ้นมาอีกแล้วซิ ในป่าในเขาแบบนี้ใครหนอจะนำอาหารมาให้เรากิน แม่ค้าก็ไม่มีเลยตลอดทางที่เดินขึ้นและลงบนภูกระดึงข้าพเจ้าก็สนทนากับท่านมาเรื่อย ๆ พวกเราเดินกันช้ามาก เพราะมีแต่คนแก่ ๆ ทั้งนั้นมีข้าพเจ้าและคนขับรถและคุณอุไรที่ว่าแข็งแรงกว่าเขาหน่อยเดินไปก็ต้องคอยกันไปตลอดทาง คณะข้าพเจ้าก็เรียนท่านอาจารย์ว่า กลับเถิดครับพวกเราจะเดินไปกันเอง ท่านบอกว่าว่าไม่เป็นไร อาตมาจะไปส่งอีกระยะหนึ่ง ไม่ต้องห่วงอาจารย์หรอกท่านว่าท่านยังแข็งแรงอยู่พวกเราก็เกิดร้องไห้กันขึ้นมาอีกแล้วเพราะความปลื้มปีติต่อท่าน และนึกไปว่าท่านนี้ช่างมีเมตตาและความห่วงใยต่อพวกเราเสียนี่จริง ๆ เดินมาได้อีกสักชั่วโมงกว่า ๆ ท่านก็บอกว่าญาติโยมนั่งลงรับพรจากอาจารย์อาจารย์จะให้พรตรงนี้และจะขอลากลับไปทำกิจต่อ คณะเราก็กราบลงที่พื้นและรอรับพรจากท่าน พอเสร็จการให้พรจากท่านคณะเราก็ออกเดินต่อโดยที่ท่านอาจารย์ยังคงยืนอยู่กับที่จนคณะของข้าพเจ้าเดินไปจนลับตา และแล้วอีกชั่วระยะหนึ่งเหตุการณ์ก็เกิดขึ้นโดยไม่คาดฝัน และตรงกับที่ท่านบอกเอาไว้ ตอนที่

ท่านเดินทางมาส่งคณะของพวกเรา ก็คือนายหลวงลูกหาบที่ไปส่งคณะเราบนยอดภูกระดึงแล้ว เขาก็กลับเลย โดยไม่ได้นัด-หมายกันไว้ก่อนว่าพวกเราจะกลับวันใด แต่ลูกหาบเล่าให้ฟังว่า ตอนกลางคืนเขานอนไม่หลับและห่วงพวกเรามาก เพราะนึกไปว่ามาอยู่กันหลายวันแล้วเกรงว่าอาหารคงจะหมดแล้วและไม่มีอะไรจะกิน เขาจึงตัดสินใจขึ้นมาดูพวกเราและซื้อก๋วย-เตี๋ยวมาครบตามจำนวนคน พร้อมน้ำดื่มอีกพวกเราก็นั่งลงรับ-ประทานอาหารกันต่อและอดนึกแปลกใจกันไม่ได้ว่า ทำไมท่านอาจารย์จึงได้รู้ล่วงหน้าว่าเดี๋ยวจะมีคนนำอาหารมาให้ และคณะของเราก็ไม่ได้นัดหมายกับลูกหาบเลยว่าจะกลับลงมากันวันไหน ได้แต่ตั้งใจกันไว้ว่าจะอยู่กันให้คุ้มกับความเหนื่อยเพราะพวกเราไม่เคยขึ้นไปเลยในชีวิต เพิ่งมาเป็นครั้งแรกจริง ๆ

พอพวกเราอิ่มแล้วชวนลูกหาบให้ลงมาส่ง เขาก็บอกว่าผมตั้งใจจะมารับอยู่แล้วพอลงมาถึงตีนภูข้าพเจ้าก็จัดแจงไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้และบอกกับเขาว่าข้าพเจ้าจะมาขอรับของและรถที่ฝากไว้ เจ้าหน้าที่ก็จัดการให้เสร็จเรียบร้อยทุกอย่าง ข้าพเจ้าให้เขาคิดค่าบริการค่าเฝ้ารถ เจ้าหน้าที่ก็ดีใจหายเขาบอกว่าไม่ต้องหรอก เราอยู่สังกัดกระทรวงเดียวกัน ข้าพเจ้าก็ขอบพระคุณเขา แล้วก็ออกเดินทางมาที่ตลาดและชวนลูกหาบมาด้วย

มาดูซื้อของที่อาจารย์จำเป็นจะต้องใช้เมื่อซื้อเรียบร้อยแล้ว ก็มาส่งลูกหาบที่ตีนภูกระดึงและให้ลูกหาบนำกลับไปถวายอาจารย์แทนด้วย แล้วคณะของเราก็เดินทางกลับเข้ากรุงเทพฯ แต่พอรถวิ่งมาเรื่อย ๆ ผ่านตลาดชุมแพคณะเกิดหิวอาหารอีกก็จอดรถจัดการให้อิ่มท้อง พอบ่ายมากแล้วระหว่างนั่งรออาหารกลิ่นอาหารมันโชยเข้าจมูกจะพาลเป็นลมเพราะความหิวของพวกเรา เพราะอดกันมาแล้วตั้งแปดวันเต็ม ๆ พอเขาทำอาหารเสร็จพวกเราก็นั่งมองดูอาหารเพราะว่ามือไม้มันไม่รู้ว่าเป็นอะไรมันสั่นไปหมดเลยใจคอก็หวิว ๆ คล้ายจะเป็นลมอย่างนั้น ต้องนั่งอยู่สักพักหนึ่งจึงจะลงมือรับประทานอาหารกันได้ พอทานอาหารกันเสร็จก็กลับมาขึ้นรถ และก็สนทนากันมาตลอดทางล้วนแต่เรื่องของท่านอาจารย์ทั้งนั้นจนกระทั่งถึงบ้าน พระอย่างท่านอาจารย์หาได้ยากมากเพราะท่านเยี่ยมไปหมดทุกด้าน ท่านมีทั้งเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารีและแบบอย่างที่ดี ท่านพูดได้ท่านสอนได้และตัวท่านเองท่านก็ทำได้ด้วย และปฏิบัติได้ดี

อย่างที่ท่านได้เห็นกันอยู่เป็นประจำมิได้ขาด ตอนระยะใกล้จะเข้าพรรษาพวกคณะของข้าพเจ้าก็เดินทางไปนมัสการท่านอีกเป็นครั้งที่ 2 ณ ภูกระดึง และตอนใกล้จะออกพรรษาคณะของข้าพเจ้าก็เกิดความคิดถึงในความดีของท่านที่ท่านทรงมีเมตตาต่อพวกเรามาก พวกเราก็ออกเดินทางจากงิ้วรายไปกราบนมัสการท่านอีกเป็นครั้งที่ 3

ตอนนี้ไม่รู้ว่านึกอย่างไรจึงจัดแจงไปขอยืมกล้องถ่ายรูปจากเพื่อนมาและนำติดตัวไปด้วย ทั้ง ๆ ที่ตัวเองก็ไม่เคยถ่ายรูปและจับกล้องมาก่อนเลยพอซื้อฟิล์ม ทางร้านก็อธิบายพอคร่าว ๆ แล้วข้าพเจ้าก็เดินทางกันไปที่นำกล้องติดไปก็เพื่อว่าจะได้ถ่ายรูปกันไว้เป็นอนุสรณ์ว่าพวกเราได้เคยไปเยือนภูกระดึงและได้ไปกราบนมัสการท่านอาจารย์ ข้าพเจ้าพักอยู่กับท่านได้เป็นคืนที่ 3 ข้าพเจ้าตั้งใจไว้แล้วว่าตอนเช้ามืดข้าพเจ้าจะไปเดินจงกรมกับท่านอาจารย์บนลานพระแก้วอุตส่าห์ลงทุนนอนขวางหน้าถ้ำทางออกของท่านอาจารย์ ตอนเช้ามืดอากาศเย็นมาก นอนหลับไปโดยไม่รู้ตัวไม่ทราบว่าท่านอาจารย์ออกไปเดินจงกรมตั้งแต่เมื่อใด ข้าพเจ้ามารู้สึกตัวก็ต่อเมื่อท่านอาจารย์มาปลุกคณะของข้าพเจ้า และท่านบอกว่าวันนี้ดวงอาทิตย์ขึ้นสวยมาก ที่ผานกนางแอ่น โยมเบิ้มเอากล้องถ่ายรูปมาด้วยใช่ไหม โยมเบิ้มเอากล้องไปด้วยนะ ไปถ่ายดวงอาทิตย์กำลังขึ้นถ่ายไว้ดูสวยงามมากข้าพเจ้าก็ตอบท่านว่าครับ และปลุกทุกคนให้ตื่นขึ้นแล้วก็เดินทางตามท่านอาจารย์ไปที่ผานกนางแอ่น โดยท่านอาจารย์เดินนำหน้าไป ข้าพเจ้ากะเวลาตอนนั้นประมาณ ตี 5 เห็นจะได้ ดวงอาทิตย์กำลังขึ้นมาเรื่อย ๆ จากขอบฟ้า แล้วท่านอาจารย์ก็มาหยุดยืนนิ่งที่หน้าผาโดยยืนค้ำไม้เท้าอยู่ แล้วบอกว่าโยมเอากล้องมาลองถ่ายรูปดูซิข้าพเจ้าจัดแจงเปิดกล้องถ่ายรูปตั้งหน้ากล้องไปยังท่านอาจารย์

และบอกท่านว่ามืดครับยังมองไม่ค่อยเห็นภาพเท่าที่ควร เพราะว่าข้าพเจ้าไม่ได้เอาแฟลตมาด้วยครับ ถ่ายรูปก็คงจะไม่ชัดเจน ท่านอาจารย์ก็บอกว่าไม่เป็นไรธรรมชาติดีอยู่แล้ว ข้าพเจ้าก็ลงมือถ่ายรูปท่านเป็นครั้งแรกแล้วท่านก็นั่งลงบอกว่าขอเวลาให้อาจารย์ทำสมาธิสักประมาณ 5 นาทีแล้วค่อยถ่ายนะ ข้าพ-เจ้าก็นั่งรอท่าน พอกะระยะเวลาพอประมาณก็ถ่ายรูปท่านต่อเป็นรูปที่ 2 ในท่านั่งของท่านพอถ่ายรูปในท่าที่ 2 เสร็จ ท่านอาจารย์ก็เอื้อมมือไปหยิบไม้เท้ามาค้ำไปข้างตัวท่านและถือไม้เท้าไว้ข้าพเจ้าก็ถ่ายรูปท่านอีกเป็นรูปที่ 3 และท่านก็บอกว่าเอาละพวกญาติโยมถ่ายรูปกันบ้างซิ ข้าพเจ้าก็เรียกพวกที่ไปด้วยกันทั้งหมดพวกศาลาธรรมสพและพวกภูกระดึงนับแล้วประมาณ 30-40 คนเห็นจะได้ ยืนเข้าแถวท่านอาจารย์ยืนอยู่แถวหน้าผมก็ถ่ายรูปเป็นรูปที่ 4 ต่อจากนั้นท่านก็อธิบายให้ญาติโยมฟังธรรมกันตรงหน้าผานั้นจนสายและดวงอาทิตย์ขึ้นมาเต็มที่แล้วท่านอาจารย์ก็ขอตัวออกบิณฑบาตรโปรดญาติโยมของเราทั้งหมด เราออกเดินกันไปเที่ยวต่อแล้วแต่ใครจะไปทางไหนเที่ยวชมทิวทัศน์บนยอดภูกระดึงกันไปเรื่อย ๆ พอตะวันบ่ายมากก็กลับมารวมกันที่ลานพระแก้วและที่ถ้ำของท่านอาจารย์ ข้าพจ้าอยู่ต่อและพักอยู่กับท่านอาจารย์อีก 2 วันรวมเป็น 5 วันใกล้กำหนดจะทำงานข้าพเจ้าและคณะก็ลาท่านอาจารย์กลับงิ้วรายและนำรูปที่ถ่ายมาทั้งหมดไปล้าง พออัด

แล้วข้าพเจ้าก็เกิดความแปลกประหลาดใจขึ้นมาอีกเมื่อเห็นรูปของท่านมีดวงอาทิตย์ติดมาด้วยแล้วรูปที่ถ่ายก็ชัดเจนทั้ง ๆ ที่เวลาขณะที่กำลังถ่ายรูปท่านมองดูในกล้องนั้นแทบไม่เห็นองค์ท่านเลยเพราะยังเช้ามืดอยู่ แต่ผิดกับรูปที่ออกมาทำไมจึงมองเห็นได้ชัดเจนพอสมควร แต่ข้าพเจ้าเองนั้นขอสารภาพว่าขณะที่ท่านให้ถ่ายรูปนั้นรู้สึกสั่นไปทั้งตัวเลยด้วยความประหม่าเพราะไม่เคยถ่ายรูปและจับกล้องมาก่อน และคิดว่าภาพจะไม่ติดเพราะเริ่มใช้กล้องเป็นครั้งแรกในชีวิตและเกิดความวิตกต่าง ๆ นา ๆ แฟลตก็ไม่มี แสงก็ไม่พอข้าพเจ้ายังอดคิดไม่ได้ว่าท่านมีเมตตาและให้ภาพนี้แก่ข้าพเจ้าและคณะศิษย์ทุกคนได้เอาไว้เป็นที่ระลึกถึงท่านว่าครั้งหนึ่งท่านเคยบวชพราหมณ์มาก่อน

ขณะนั้นเองผมเกิดความปีติอย่างล้นเหลือเมื่อได้รูปที่ท่านอาจารย์สั่งให้ถ่ายให้ท่านนั้นไม่เสียและอดที่จะภูมิใจตัวเองไม่ได้ว่า ไม่เสียเที่ยวที่ได้นำกล้องถ่ายรูปติดตัวไปด้วย และก็ถ่ายรูปเป็นเหมือนกัน แล้วต่อมาเมื่อข้าพเจ้าออกจากเวรข้าพเจ้ากับคณะก็ออกเดินทางไปภูกระดึงนมัสการท่านอาจารย์อีกและนำภาพให้ท่านดู ท่านก็พิจารณาอยู่พักใหญ่ ๆ ก็บอกว่ากล้องของโยมน่ากลัวจะเสียเพราะแสงดวงอาทิตย์รอดเข้าไปในกล้องได้ และก็สนทนากันไปในเรื่องอื่น ๆ อีกข้าพเจ้าเองก็เกิดความปีติเก็บไว้ไม่อยู่จึงนำภาพทั้งหมดไปให้ เพื่อนศิษย์ผู้พี่ซึ่งอยู่นครปฐม เรื่องจึงได้เป็นที่เลื่องลือขึ้นมา

และไม่เป็นความลับสำหรับภาพของท่านอีกแล้ว ส่วนท่านอาจารย์เองนั้นไม่เคยโอ้อวด หรืออวดอ้างอะไรเลยมีแต่ความวางเฉย ส่วนกระผมเองนั้นก็ยังคงคิดถึงภาพเหล่านั้นอยู่ก็นำภาพของท่านอาจารย์ไปปรึกษากับพระผู้ใหญ่เกจิอาจารย์ท่านก็ตอบว่าท่านอาจารย์องค์นี้ท่านต้องมีของดีประจำองค์ท่านคงเคยฝึกเล่นกระสินมาก่อนและมีสมาธิอันแก่กล้า แต่เท่าที่ข้าพเจ้าเองเคยสังเกตดูเวลาท่านออกบิณฑบาตรหรือล้างหน้าในเวลาเช้า ๆ ท่านอาจารย์จะต้องเพ่งไปที่ดวงอาทิตย์เสมอ

ต่อมาอีกไม่กี่อาทิตย์ข้าพเจ้าก็ทราบข่าวของท่านอาจารย์ว่าท่านป่วยและอาพาตอย่างแรงอยู่ที่ตึนภกระดึงโดยศิษย์ผู้พี่ชาวนครปฐมนำมาบอกข้าพเจ้า ข้าพเจ้าตอนนั้นคิดอะไรไม่ออกเลยหัวใจแทบจะหยุดเต้น เพราะทราบข่าวป่วยของท่าน อย่างกระทันหันและไม่คิดเลยว่าท่านจะป่วยและมีอาการรุนแรงมากและประจวบกับตอนนั้น ข้าพเจ้าคิดไปว่าท่านอาจารย์ไม่มีพี่น้องอยู่ในประเทศไทยเลย จึงเกิดความวิตกวังวล และความห่วงใยไปต่าง ๆ นา ๆ และคิดไปว่าจะทำอย่างไรดีและนี่ก็บ่ายมากแล้ว แต่คุณอุไรไม่ยอมคิดอะไรมากอีกแล้ว รีบจัดแจงเก็บเสื้อผ้าและของใช้เท่าที่จำเป็นใส่กระเป๋าและออกเดินทางและบอกว่าจะต้องรีบไปให้ถึงท่านให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้เรื่องข้างหน้าเอาไว้คิดกันทีหลัง ข้าพเจ้าก็ตกลงทันทีพอเดินไปก็พบกับหัวหน้าของข้าพเจ้าและคุณนายเขาถามว่าจะรีบร้อนไปไหนกัน ข้าพเจ้าก็เล่าเรื่องให้ฟังและก็บอกว่าจะขอ

ไปเป็นเพื่อนด้วย และดูอาการเจ็บไข้ได้ป่วยของท่านด้วยกัน ข้าพเจ้าก็ตกลงและออกเดินทางไปพร้อมๆ กัน ไปถึงภูกระดึงในราว 4–5 โมงเช้าเห็นจะได้ ข้าพเจ้าก็ตรงไปถามคนแถวภูกระดึง ว่าท่านอาจารย์ท่านพักอยู่ที่ใด เขาก็ชี้ไปที่โรงลิเก ข้าพเจ้าก็รีบสาวเท้าเดินตรงไป พอไปพบท่าน ข้าพเจ้าเห็นสภาพของท่านในตอนนั้นบอกไม่ถูกเลยว่า น้ำตาของข้าพเจ้ามันไหลออกมาได้อย่างไร เห็นท่านแล้วเกิดเวทนาอย่างสุดซึ้ง เพราะเขาเอาอาจารย์มัดไว้บนแคร่ไม้ไผ่เล็ก ๆ และเสื้อผ้าก็เปรอะเปื้อนฝุ่นแดงไปหมด ผมเผ้าก็หลุดกระจายมองแล้วเกิดเวทนาเป็นอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าต้องเบนหน้าออกไปเสียอีกทาง และแล้วก็ตัดสินใจจะเป็นอย่างไรก็ช่างเถอะจึงรีบสาวเท้าตรงเข้าไปกราบท่าน แต่ท่านสติดีมาก และความจำของท่านก็เป็นเลิศเรียกชื่อถูกหมด ทุกคนที่ไปเยี่ยมท่านเวลานั้น เมื่อข้าพเจ้ากราบท่านเสร็จท่านอาจารย์ก็หันมาดูข้าพเจ้าและพูดว่า ดูซิโยมพี่ พวกภูกระดึงจับอาตมามามัดไว้ที่แคร่นี้เมื่อยจะแย่อยู่แล้วและก็เจ็บข้อมือจังเลย ตอนนี้ข้าพเจ้ายิ่งเกิดความสงสารท่านอย่างจับจิตจับใจและคิดไปว่าทำไมถึงต้องมาเป็นกับคนที่เราเคยกราบไหว้และเคารพบูชาอย่างสุดซึ้งทำไมถึงได้เป็นอย่างนี้นะ

เมื่อข้าพเจ้ามองไปรอบ ๆ บริเวณนั้นอีกครั้งก็พบว่ามีศิษย์ชาวนครนายก กรุงเทพฯ นครปฐม และงิ้วราย อยู่กันอย่างมากมาย ข้าพเจ้าก็พูดกับศิษย์รุ่นพี่ ๆ ว่าจะแก้มัดให้ท่าน

เพราะทนดูไม่ได้ เห็นท่านแล้วเกิดความเวทนามาก ก็มีเสียงคัดค้านขึ้นมาว่าอย่าแก้ให้ท่านนะเดี๋ยวจับกันไม่อยู่ ท่านอาจารย์ก็บอกว่าแก้ให้อาจารย์เถิดแล้วเอารูปที่มีแสงให้พวกชาวภูกระดึงดู เราจะได้เดินทางไปหาหมอด้วยกัน เพราะอาตมาคอยโยมพี่อยู่แล้วและกะว่าโยมพี่จะต้องมารับอาจารย์แน่ ข้าพเจ้าก็แก้มัดให้ท่านเป็นอิสระ โดยที่ท่านไม่ได้ทำร้ายอะไรใครเลยและก็บอกลาพวกญาติโยมภูกระดึง แล้วท่านอาจารย์ก็ขึ้นรถและออกเดินทางมากับคณะศิษย์ชาวนครนายกเพราะคณะศิษย์ชาวนครนายกเอารถไปคันใหญ่พอที่ท่านจะนอนมาได้ในรถและตรงมายังโรงพยาบาลศิริราชเพื่อตรวจร่างกายถวายการรักษาท่านต่อไป ณ โรงพยาบาลศิริราชแห่งนี้เรื่องของท่านอาจารย์จึงได้เปิดเผยขึ้นว่าท่านอาจารย์เป็นชาวนคร-ศรีธรรมราช อ. ปากพนัง พร้อมทั้งมีพ่อแม่พี่น้องอยู่ในประเทศไทยมีพี่ชายซึ่งเป็นถึงนายแพทย์ใหญ่อยู่ที่ อ. ศรีราชาและพี่สาวของท่านก็เป็นพยาบาลเกือบทั้งหมด ท่านก็ลาสิกขาเพศจากพราหมณ์ในช่วงนี้เอง เมื่อท่านลาสิกขาเพศจากพราหมณ์แล้วมาอยู่อย่างฆราวาส ส่วนตัวของข้าพเจ้าเองก็ยังรักใคร่นับถือท่านและไปมาหาสู่ท่านอาจารย์เป็นประจำเสมอมาและคอยปรนนิบัติเป็นธุระให้ท่านจนได้บวชใหม่อีกครั้งหนึ่งเหตุการณ์ก่อนที่ท่านจะอาพาตหรือป่วยเพียงไม่กี่วัน มีศิษย์ที่ภูกระดึงเล่าและโจษขานกันมากว่าท่านได้แสดงอภินิหารไว้มาก

เช่นคนตั้งหลายสิบคนจับท่านเพียงคนเดียวจับไม่อยู่ไม่รู้ว่าเอาเรี่ยวแรงมาจากไหน หรือว่ามีคนเขาเห็นกันว่า ท่านออกบิณฑบาตรพร้อม ๆ กันในเวลาเดียวกันตั้ง 4 จังหวัด เพราะภูกระดึงมีเขตติดต่อกัน 4 จังหวัด หรือเช่นมีดวงไฟกลมโตวิ่งรอบภูกระดึงตั้ง 3 รอบ หรือชาวนครปฐมศิษย์ผู้หญิงหลายคนที่พอจะเชื่อถือได้เล่าให้ฟังว่า เห็นมือใหญ่ลอยมาและตรงเข้าไปจะบีบคอท่าน ท่านก็ตีด้วยไม้เท้าหักเป็นสองท่อน แต่สามารถเอาไม้เท้ามาต่อกันได้ใหม่อีกครั้งหนึ่งเป็นที่น่าอัศจรรย์ใจเป็นยิ่งนัก หรือมีเถาวัลย์เลื้อยเข้ามาใกล้ท่าน ท่านก็ตีด้วยไม้เท้าเถาวัลย์ก็แตกกระจายเลือดสีแดง ๆ กระฉูดออกมาจากเถาวัลย์ที่ขาด

ชาวนครนายกก็เล่าว่าระหว่างการเดินทางนำท่านมารักษาตัวที่กรุงเทพ ฯ ระหว่างทางรถที่นำท่านมาวิ่งในราว 80–90 กม. ต่อ ชม. ท่านอาจารย์สั่งให้รถที่ท่านนอนมาบอกให้คว่ำรถก็คว่ำ ท่านก็กลับหัวเราะชอบใจ และถามผู้ที่ติดตามมาว่า มีใครได้รับบาดเจ็บบ้างไหม ทุกคนที่มากับท่านตอบว่าไม่มีใครได้รับบาดเจ็บและไม่มีอะไรและท่านก็หัวเราะชอบใจ และพูดว่า เออ ลูกศิษย์อาจารย์ต้องไม่เป็นอะไร และรถก็ไม่เสียหายอะไรด้วยกระจกรถก็ไม่แตกเมื่อยกรถให้ตั้งในสภาพเดิมก็ออกวิ่งมาได้อย่างปกติ ในขณะที่รถวิ่งท่านก็สั่งให้รถที่ท่านนอนมาสั่งให้รถลอยขึ้นไป ๆ คนขับรถคันที่ท่านนอนมาก็บอกว่า รถมัน
9 ทำท่าจะลอยจริง ๆ เพราะล้อข้างหน้าทั้ง 2 ล้อ มันไม่ติดยยู่กับ

พื้นและพวงมาลัยก็บังคับรถไม่ได้เสียแล้ว คนขับรถศิษย์นครนายกจึงต้องจอดรถและหารถมาเปลี่ยนให้ท่านใหม่ และนำท่านต่อเข้ากรุงเทพ ส่วนรถคันนั้นก็ต้องนำไปจอดทิ้งไว้ที่อู่แต่พอเจ้าของไปรับรถที่อู่บอกว่า รถไม่ได้เป็นอะไรเลย คงปกติดีเหมือนเดิมและเหตุการณ์ที่โรงพยาบาลศิริราชอันนี้ข้าพเจ้าเฝ้าปรนนิบัติ และรับใช้ท่านอยู่อย่างใกล้ชิดตลอดเวลา ท่านก็ได้แสดงอภินิหารกับหมอ เล่นเอาแขนของท่านอาจารย์พลุนไปหมดเลย พอหมอให้น้ำเกลือท่านก็ปล่อยให้เขาให้น้ำเกลือพอน้ำเกลือเดินดีแล้ว หมอเผลอท่านก็เป่าไปที่สายน้ำเกลือ น้ำเกลือก็กลับเข้าไปในขวดอย่างเดิม หมอก็ให้อีกท่านก็เป่าอีกอยู่อย่างนี้หลายพักหลายหน หมอเจาะเลือดที่ปลายนิ้วท่านก็ให้เจาะพอหมอเอากระจกมารองที่ปลายนิ้วและจะรีดเอาเลือดให้หยดไปบนกระจก ท่านอาจารย์ก็เป่าไปที่นิ้วเลือดก็หยุดไหล หมอก็ทำการเจาะอีกและรีดเลือดที่นิ้วให้ไหลใหม่พอเอากระจกมารอง อาจารย์ก็เป่าอีก เลือดที่นิ้วก็หยุดอีกทำอยู่อย่างนี้ตั้งหลายครั้งหลายหนจนหมออ่อนใจ

ลูกศิษย์ต้องเข้าไปช่วยกันขอร้องท่านอาจารย์จึงได้อนุญาตให้ หมอจึงได้เลือดที่นิ้วของท่านไปตรวจ หมอตรวจในระยะนั้นก็ยังไม่พบว่าท่านเป็นโรคอะไรแน่ จึงอนุญาตให้ท่านกลับบ้านไปก่อนเพราะพักอยู่โรงพยาบาลหมอทำงานไม่ถนัดเลย เพราะบรรดาลูกศิษย์เข้าเยี่ยมท่านอย่างล้นหลาม และมากมายทุกวัน หมอต้องคอยกันและปล่อยให้เข้าไปเยี่ยมท่านเที่ยวละ

5 คนต่อ 5 นาที เท่านั้นเอง ถึงยังงั้นยังไม่ทั่วทุกคนบางคนไป แล้วยังไม่ได้เยี่ยมเลย หมอที่ตึกปาววาวของชาวอินเดียต้องทำ-งานกันอย่างหนักมากต้องอนุญาตให้ท่านไปพักอยู่ที่บ้านพี่เรณู ถนนสามเสน คลองประปา พี่เรณูพี่สาวของท่านอาจารย์ตอนนั้นไม่ค่อยเข้าใจท่านอาจารย์มากนัก เลยแอบตัดผมเสียสั้นเหลือเพียงต้นคอ ไม่รู้ว่าเป็นทรงผมอะไร จึงต้องเดือดร้อนไปรับช่างตัดผมมาที่บ้านแล้วท่านก็พูดว่าช่างต้องตัดผมให้เหมือนกับทรงที่พี่ชายเอาไว้นะ ไม่งั้นแหลก แหลกแน่ ๆ ข้าพเจ้ากับพี่เล็กต้องคอยปรนนิบัติท่านอยู่ใกล้ ๆ นอกนั้นเข้าไม่ถึงสักคน เวลาไปเยี่ยมท่านต้องคอยอยู่ห่าง ๆ ถ้าใครไปพูดอะไรขัด-หูท่านหรือขัดใจท่านเป็นได้เรื่องทันทีทุกคนเลยไม่มีใครกล้าเข้าใกล้ท่านระยะนั้นมีแต่ข้าพเจ้าและพี่เล็กเท่านั้นที่คอยปรน-นิบัติรับใช้ท่าน ขณะตัดผมกันอยู่นั้นพวกเราเผลอและช่างตัด-ผมก็มัวแต่ตัดผมให้ท่าน มีดโกนของช่างวางอยู่ข้างหน้าท่าน ท่านก็รีบหยิบเอามาแล้วเอามีดโกนเล่มนั้นซึ่งคมกริบเชือดลงไปที่แขนทันใดนั้นแผลก็อ้า เลือดก็ทะลักออกมา พอข้าพเจ้ามองเห็นก็ร้องด้วยความตกใจว่าเอ้าอาจารย์ทำไมทำอย่างนั้นละ ข้าพเจ้าและช่างตัดผมตัวสั่นไปหมดเลยนึกว่าเกิดเรื่องใหญ่แน่ ท่านอาจารย์ก็พูดออกมาว่าแค่นี้ทำตกใจไปได้ พอท่านพูดจบท่านอาจารย์ก็ก้มลงไปที่แผลที่ท่านเชือดแล้ว ก็เอาลิ้นของท่านเลียไปที่แผลของท่าน ทันใดนั้นเมื่อท่านเงยหน้าขึ้นมาข้าพเจ้า พี่เล็ก และช่างตัดผมก็พบว่า แผลที่แขนของท่านหายไปอย่างปาฏิหาริย์

ข้าพเจ้างงไปหมด และอัศจรรย์ใจเป็นยิ่งนักทำไมแผลถึงหายได้ไวนัก พอตัดผมเสร็จสักพักใหญ่ ๆ เอาอีกแล้วซีข้าพเจ้าเอาแก้วรินน้ำส่งให้ท่านดื่ม ท่านกินเข้าไปหมดเลยทั้งน้ำทั้งแก้ว แก้วทั้งลูกเคี้ยว ๆ แล้วกลืนเลย ข้าพเจ้าเคยแต่เห็นเขาเคี้ยวแก้วแล้วพ่นทิ้ง ของท่านไม่พ่นทิ้งเล่นกลืนลงท้องเลย ข้าพเจ้าตกใจมาก แต่ท่านกลับนั่งหัวเราะ ดูเหมือนประหนึ่งว่าท่านแสดงอภินิหาริย์ให้ข้าพเจ้าดูอย่างนั้นแหละ ตอนที่ท่านป่วยนี้ข้าพเจ้าต้องคอยปรนนิบัติและรับใช้ท่าน และคอยเอาอกเอาใจท่านตลอดเวลาอย่าได้ขัดใจเชียวนะ ถ้าขืนขัดใจท่าน เป็นเกิดเรื่องแน่ ๆ ทีเดียว

เรื่องความหยั่งรู้ของท่านนับว่าเป็นยอดมาก เมื่อตอนท่านกลับไปพักอยู่กลับโยมพ่อโยมแม่ท่านที่บ้านปากพนัง ในระยะนั้นข้าพเจ้าไม่เคยรู้จักปากพนังเลย เกิดคิดถึงท่านมาก และอยากจะไปเยี่ยมดูอาการของท่านค่อยยังชั่วหรือว่าหายจากอาการป่วยไข้หรือยัง ข้าพเจ้าจึงไปถามพี่เรณูซึ่งเป็นพี่สาวของท่านอาจารย์ พี่เรณูก็บอกเล่าถึงเรื่องการเดินทางพอเป็นสังเขปแล้วคณะของข้าพเจ้าก็ออกเดินทางไปปากพนังกัน โดยไม่เคยนัดหมายกับท่านอาจารย์มาก่อนเลยและไม่เคยจะติดต่อกันเลยไม่ว่าทางใดทั้งสิ้น ท่านอาจารย์อยู่ที่บ้านก็บอกโยมแม่ของท่านว่า "แม่วันนี้จะมีลูกศิษย์ของผมมาที่บ้านนี่นะ แม่ช่วยหาเด็กมาทำความสะอาดบ้านให้สักคนซินะ และแม่ช่วยไปจ่ายตลาดให้ผมด้วยและเตรียมทำกับข้าวคอยไว้ด้วยนะเขาจะมากัน

หลายคน" คุณแม่ก็ไม่เชื่อบอกท่านอาจารย์ว่าไกลออกอย่างนั้นใครเขาจะมากัน ลูกเข้าไปนอนเสียเถิด คุณแม่ก็คงไม่ยอมเชื่อคำที่ท่านอาจารย์พูด อาจารย์อดทนไม่ได้ก็จัดแจงลงมือถูบ้านเอง คุณแม่ทนท่านอาจารย์รบเร้าไม่ไหวก็ถือตะกร้ากับข้าวออกไปตลาด ก็พอดีคณะของผมไปถึงบ้านท่านพอดี คุณแม่กลับมาจากตลาดพอถึงบ้านเห็นมีคนอยู่หลายคนคุณแม่ก็แปลกใจจริง ๆ ว่าทำไมอาจารย์จึงรู้ล่วงหน้าได้อย่างไรว่าลูกศิษย์ของท่านจะมาเยี่ยมและจริงอย่างที่ท่านบอก

ในช่วงที่ท่านเป็นพราหมณ์ออกธุดงค์ไม่เคยมาบ้านเลยแต่คนเข้าไปงัดของในบ้านของโยมแม่ท่านไปนานแล้ว วันหนึ่งท่านเดินไปเที่ยวตลาดกับข้าพเจ้า พอดีไปพบกับคนที่เคยขโมยของ ๆ โยมแม่ท่านไป ข้าพเจ้าก็ไม่รู้ว่าท่านนึกอย่างไรตรงเข้าไปยึดมือคนนั้นไว้ แล้วถามเขาว่าเมื่อก่อนเคยเข้าไปงัดบ้านและขโมยของโยมแม่ฉันไปใช่ไหม อ้ายเจ้าหัวขโมยคนนั้นต้องยอมรับสารภาพว่าใช่ ข้าพเจ้าจึงเชื่อได้อย่างสนิทใจเลยว่าท่านสามารถล่วงรู้เหตุการณ์ล่วงหน้าได้อย่างถูกต้องแต่ท่านเองไม่ยอมพูดและบอกให้ใครฟังเท่านั้นเอง ท่านว่ามันไม่ใช่ทางหลุดพ้น โยมพี่จะรู้ไปทำไมกัน

นี่เป็นความทรงจำในอดีตของข้าพเจ้า ที่มีต่อพระอาจารย์ข้าพเจ้าจะลืมไม่ได้เลย เป็นความผูกพันอันลึกซึ้ง เช่นเดียวกับศิษย์อีกหลายคน.

ธรรมบรรยาย

พระอาจารย์ยันตระ อมโรภิกขุ

เมื่อศีลพร้อม ความสงบอินทรีย์สำรวมพร้อมอะไรต่าง ๆ ก็จะง่ายเข้า ในการที่จะทำความรู้จักกับรูปนามของตน หรือทำความรู้สึกให้มันเห็นชัดในความรู้สึกนั้นว่า อะไรเป็นอะไร ให้รู้จักชัดในกายกับจิตของเรา เรื่องอะไร ๆ ก็อยู่ตรงนี้ทั้งนั้นที่นี้ ที่เราทั้งหมด ในการที่จะตะล่อมให้เข้าถึงความสงบ หรือรู้จักได้ดี ก็ต้องอาศัยเหตุปัจจัยจากการปฏิบัติภายนอก เช่นไม่พยายามแส่ไปกับสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้เผารนใจต้องหลีกเว้น เพราะเราเคยชินกับกระแสเหล่านั้น เป็นการล้างสัญญา เป็นการแก้สัญญา เป็นการควบคุมอะไรต่าง ๆ ให้รู้เท่าทันความเป็นไป เพื่อถอนสัญญานั่นเอง สัญญาทางหู ตา จมูก ลิ้น กายที่มันทำความรู้ให้กับกายและจิตที่มันไปรองรับอะไรต่าง ๆ ให้ปรุงแต่งให้เป็นไปตามนั้น ก็เกิดความชินเคย

กิเลสก็คือเหตุของความชินเคย ๆ แต่เป็นความชินเคยในทางฝ่ายที่รู้สึกว่าต้องรับทุกข์ เพราะใจของเรามันเร่าร้อน มันไม่ใช่สุขที่แท้จริง เพราะเปลี่ยนแปลงและก็เดิมก่อนนั้นไม่มีอะไร เรามามองในช่วงตอนที่มันไม่มีอะไรที่ยังไม่กระทบอะไรที่ หรือกระทบแต่ภาวะที่ไม่ปรุงมันมีไหม ในช่วงอารมณ์มันมีแต่ตัวรู้เฉย ๆ เท่านั้น อะไรมันสงบเย็นกว่ากันกับที่เรารับเข้าไป และที่ไปปรุงแต่งให้มันรุ่มร้อนใจ เผลอ ๆ ตาเรา

มองไม่ฉลาดก็ตกนรก มองดี ๆ ก็ขึ้นสวรรค์ สวรรค์ก็อยู่ที่ตา นรกก็อยู่ที่ตา นิพพานก็อยู่ที่ตา เพราะถ้าเราฉลาดดู ฉลาดฟัง ฉลาดดม ฉลาดรู้อะไรต่าง ๆ ก็ทางอายตนะนั่นแหละ วิปัสสนาภูมิทั้ง 6 ก็อยู่ที่อายตนะทั้ง 6 นี่แหละ ตัวสติเป็นที่มั่นคงสำคัญเหมือนกัน เพื่อกำหนดให้รู้เท่าว่าอะไรมันเป็นอะไร การปฏิบัติธรรมก็เพื่อ ต้องการที่จะล้างถอนสัญญาที่เป็นความยึดในสัญญูปาทานขันธทุกขา ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ความยึดในสัญญาเหล่านั้นก็เป็นทุกข์ ที่จริงอาการต่าง ๆ ในนามทั้ง 4 ที่เรียกว่า "นามขันธ์" ก็เป็นทุกข์ เพราะเราไปแบกมันเท่านั้นเอง ถ้าสักแต่ว่าเราเฉย ๆ กินอยู่โดยปรกติ ปรุงแต่ง หรือไปแต่ไม่รู้สึกว่าให้ใจมันเข้าไปผูกพันก็จะไม่ทุกข์อะไรมาก ถ้าสำเพ็งแต่ว่าความเป็นอยู่เพื่อรูปนามโดยปรกติ มีความสันโดษ หรืออาการที่รู้เท่าทันในอาการต่าง ๆ ก็จะทำให้ไม่เร่าร้อนอย่างน้อยเมื่อรู้เท่าทันอย่างนั้นก็แสดงเห็นชัดในพระไตรลักษณ์ เห็นชัดแจ้งว่าความมีความเป็นนั้นก็เป็นมายา จึงไม่เอาจิตนั้นเข้าไปรับเข้ามาแบก ไม่สร้างสมุหเทยจิตต เรียกว่าไม่สร้างฐานที่เป็นการรับเก็บเกี่ยวอารมณ์ และปรุงมันจึงอยู่เฉย ๆ (เรียกว่าไม่สร้างฐานที่เป็นการรับเก็บเกี่ยวอารมณ์) สัญญาใหม่ก็ไม่เกิด สังขารใหม่ก็ไม่เกิด เวทนาที่จะไปยึดเป็นสุขเป็นทุกข์ก็ไม่เกิดอาการต่าง ๆ ที่เป็นไปในทางที่ปรุงให้วิญญาณไปทางฝ่ายที่จะยึดเหนี่ยวรั้งวิญญาณก็ไม่เกิด จึงทำให้เวทนาเบา สังขารเบา สัญญาณเบา วิญญาณเบา คือเบาโปร่งสบาย เมื่อนามเบา

ไม่มีอะไรครุ่นคิด ความเปลี่ยนแปลงของรูปที่เป็นไปตามธรรมชาติ ก็จะไม่ทุกข์ เพราะมันเห็นว่า มันเป็นอย่างนั้น ๆ เอง บางช่วงอารมณ์ เราจะเห็นว่า มันไม่มี ต้องอาศัยสิ่งเหล่านั้นปรุง แต่เรามีความสงบสุขได้ หรือกระทบแต่ส่วนความสงบ-สุขได้ ทำไม ? มันเพราะความโง่ เราเกิดขึ้นมาทีหนึ่ง ก็เลยไปตะครุบเข้ามา เกิดเป็นความทุกข์เข้ามา จิตเราไปตะครุบเข้ามาเอง และเมื่อไม่พยายามฝึกที่ให้รู้เท่าทัน ให้รู้จักกับมันจริง ๆ ละก้อ รอบของความเร็วที่จะไปในทางเผาใจเผากายจะเร็วลัดมากขึ้น ๆ

เพราะฉะนั้น ถ้าปล่อยแล้วสังสารวัฏฏอีก ยาวนานก็ต้องมีอีกอย่างแน่นอนที่สุด เพราะอะไร ๆ มันยังมีความผูกอยู่ เราจะต้องกระทบกับอารมณ์เสมอ อะไรที่มันพ้นดี พ้นชั่ว พ้นทั้งสุขและทุกข์ พ้นทั้งสุขที่เป็นโลกีย์ มีบ้างไหมบางช่วงอารมณ์ทั้ง ๆ ที่อยู่กับมันแต่มันไม่มีอะไรเกิด อารมณ์ธรรมดาในวันหนึ่งก็มีแต่เราไม่พยายามจับ และรักษาสภาวะนั้นไว้ แต่เป็นอาการรู้ ให้รู้เท่าทัน ไม่ใช่เป็นอาการที่ปล่อยเฉื่อยชาที่เป็นอาการหลง มีอาการรู้อยู่เสมอ ความปรกติอย่างนั้น จิตก็จะเป็นอาการที่ไม่รุ่มร้อน และเมื่อมีสติรู้อยู่เสมอ มันก็จะเป็นเครื่องทำลายให้ตัวความโง่เขลาตัวอะไรต่าง ๆ ที่เป็นนิวรณธรรมก็หมดไป พูดง่าย ๆ เมื่อสติมันถี่ยิบก็จะไม่ปล่อยให้ช่องว่างของนิวรณธรรมเข้ามาเกิด ตัวที่มีอยู่แล้ว เป็นความเศร้าหมองใจบ้าง เป็นอุปสภาวะกิเลส เรียกว่ากิเลสเหตุแห่งความเศร้าหมองใจ

ที่มีอยู่ภายในนั้นก็สามารถที่จะตายลงไปได้เหมือนกัน เมื่ออะไรมันไม่ปลุกให้ตื่นขึ้น ไม่ไปเติมเหยื่อ ไม่ไปเติมเชื้อให้มัน ปิดให้มิดจริง ๆ แล้วมันคงจะหมักหมมนาน ๆ ไม่ใช่มันอยู่ได้โดยปรกติ มันก็คงตายเหมือนกัน เรียกว่ามันเสื่อมไปเอง ไม่ใช่กิเลสมันตั้งอยู่ได้โดยตลอด มันเสื่อม เอาแค่ง่าย ๆ เราอาจทำอะไรให้เกิดเคยชิน ด้วยการบังคับข่มขู่มันอยู่เสมอ กิเลสมันก็เช่นเดียวกัน มันคงเหงาหงอย มันก็คงแพ้เหมือนกัน มันอ่อนตัวอ่อนกำลังเหมือนกัน ต่อไปอะไรที่มันจะกำเริบมันก็จะไม่มารบกวนหรือไม่มาทำให้เรารู้สึกว่าต้องเร่าร้อนไป นาน ๆ ก็อาจจะตายไปด้วยเหมือนกันเพราะฉะนั้น การที่เราจะไม่ให้มันเกิดก็พยายามที่จะรักษาประคองใจของเราจริง ๆ เพื่อที่จะกำจัดไม่ให้มันเกิดขึ้นทั้งภายนอกภายในที่มีอยู่แล้ว แต่สำคัญให้รู้อยู่ที่ปัจจุบันอารมณ์เดี๋ยวนี้ เวลานี้ให้รู้อยู่เสมอ แล้วอะไร ๆ ถ้ามันเพิ่มขึ้นของเก่าถ้ามันไม่เกิดขึ้นมันก็จะหมดไปเองนาน ๆ เข้าภาวะแห่งความสงบที่ฝึกได้บ่อย ๆ สติถ้ามันถี่เข้าเข้มเข้าก็จะทำให้ความสงบเกิดขึ้นสมาธิเกิดขึ้น พระพุทธเจ้าจึงลำดับความสำคัญว่าเมื่อสัมมาสติเกิดแล้วก็จะเกิดเป็นสัมมาสมาธิ เมื่อเป็นไปเพื่อความสงบระงับแห่ง ราคะ โทสะ โมหะ พร้อมแล้วรู้อยู่ จิตนั้นก็ไม่ปล่อยอะไร ๆ ที่เป็นช่องว่าง ที่จะให้มันเข้ามาในทางก่อกวนเกิดความติดความข้องขึ้นไม่สามารถที่จะเข้ามาได้ มันก็จะทำให้ภายในสงบ เมื่อสงบเย็นอยู่เสมอบ่อย ๆ แม้กระทั่งถอน

จากอารมณ์นั้นออกไปแล้ว สมาธินั้นก็อยู่ในขั้นที่เรียกว่าติดตามอยู่ มีกระแสเสวยผลที่จะให้เป็นไปเพื่อให้รู้เท่าทันอยู่เสมอไม่กำเริบ ถ้าเราไม่พยายามกำหนดให้มันถี่จริง ๆ มันไม่แกร่งมันก็จะเห็นภูมิปัญญานั้นยาก เพราะปัญญามันกลับกลอก ถ้าสมาธิไม่มีมันกลับกลอก ต้องพยายามให้เกิดสมาธิให้เข้มดีเสียก่อน ให้มันเห็นแม้กระทั่งตัวสุขเวทนาที่มันเกิดขึ้น มันตั้งมั่นอยู่ได้ตลอดของมันจริง ๆ ไหม ถ้ามันเห็นให้ชัดจริง ๆ และแม้กระทั่งตัวที่มันเข้ามา กับถ้ามันไม่เข้ามา นี่อะไรมันจะสุขกว่ากัน ถ้าไม่รับเข้ามาให้มันอยู่เฉย ๆ ให้มันวางไว้แค่ตรงปากทางของตา อย่าให้มันเข้ามาข้างใน นี่ของเราไม่อย่างนั้น มันเกิดยินดียินร้าย พอใจไม่พอใจขึ้นมา เกิดขึ้นมาเลยและก็ยึดเดี๋ยวนั้นเลยทันทีเหมือนกัน

เพราะฉะนั้นที่บอกว่า ขันธ์ทั้ง 5 ในนามขันธ์ คือสิ่ง ๆ เดียวกันเพียงแต่แยกอาการของมันเท่านั้น จึงยึดเหนี่ยวรั้งใจเข้าไปได้มาก ถ้าไม่พยายามฝึกกำหนดเพื่อทำความสงบระงับมันแล้ว มันก็จะเข้ามามากจนเกิดความชินเคยเข้ามามากขึ้น ๆ กลายเป็นอนุสัยที่แน่นหนา ตัวละเอียดก็ต้องอาศัยถึงที่สุดก็ด้วยปัญญา ถึงจะเอาออกได้ แต่การที่จะกำจัด เราก็ต้องอาศัยตั้งแต่ขั้นต้นแก้กิเลสอย่างหยาบ ก็อาศัยศีล คือสำรวม กายวาจา เพื่อให้ผลภายในมันสงบได้ง่ายและอาศัยแก้ความฟุ้งซ่านให้สงบได้ง่ายภายใน อาศัยฝึกสมาธิ เจริญอยู่บ่อย ๆ อย่างที่บอก เจริญสมาธิคือกำหนดสตินั่นเอง อยู่ในกายและในจิตให้

รู้อยู่เสมอในขณะทำอะไรให้รู้อยู่ และก็ระวังอย่าให้มันเกิด พยายามละ แล้วอารมณ์ที่มันไม่กระเพื่อมเลยกับที่มันกระเพื่อม มันผิดกันมาก เมื่อกระเพื่อมแล้วอะไรก็รู้สึกว่าเปื้อนเลอะ จะพูดจะทำก็พลั้งเผลอ เดี๋ยวก็เกิดกรรมอันใหญ่อีกเพราะฉะนั้น ต้องพยายามกำหนดให้รู้จริง ๆ จะเดิน ยืน นั่ง นอน แม้กระทั่งจะพูด จะทำอะไรในทุก ๆ อิริยาบท ต้องคุมกันอย่างนี้จริง ๆ แล้วต่อไปเมื่อเกิดความสงบได้แล้ว ก็สามารถที่จะไปพิจารณา ความเป็นไปของสังขารให้ได้ชัด เห็นอะไร ๆ ชัดเจนขึ้น เพราะเมื่อมันมีความสงบแล้ว อย่างน้อยเมื่อมันถอนจากอารมณ์ความเย็นอันนั้น มันจะหยั่งภาวะให้รู้สึกว่า ไม่ต้องหวั่นต่อโลกธรรม มันไม่ยุ่ง เพราะไม่มีนิวรณธรรมมากวนมากนั่นเอง เปรียบเหมือนไม้ขีดไฟ พอหัวมันชื้น ผึกจนกระทั่งมันชื้นมันเชื่อง ในที่สุดจุดอะไรก็ไม่ค่อยจะติด ถูกกับหน้าเพลิงก็ไม่ค่อยจะติด แต่ของเราถ้าไม่ฝึกแล้ว มันแป๊ปเร็วเลยทันทีแลบออกมา แล้วก็ใจไม่เพียงแต่ระทึกแต่ภายในอย่างเดียวออกมาภายนอกด้วย จึงบอกว่าคนจีนเขาดูตา เขาดูตำราโหงวเฮ้งรู้หมดว่าจะเป็นอะไร ๆ อ่านกรรมแล้วดูตา บอกว่าตอนนั้นกำลังทุกข์อะไร มีอะไรบ้างเป็นเรื่องวิตกกังวล รุ่มร้อนอย่างไหน เกิดกำเริบด้วยยินดีหรือยินร้าย หรืออะไรมันบอกหมด แต่ที่ดูลึกเข้าไป ไม่ต้องอาศัยดูอย่างนี้ ต่อไปก็สามารถจะดูด้วยอาการที่เป็นกระแสภายในล้วน ๆ ไม่ต้องอาศัยตา ไม่ต้องอาศัยอายตนะหยาบ เอากระแสภายในต่อภายใน เช่นหันหลัง

ให้ยังรู้ว่าอะไรเป็นอะไร กระแสอย่างนี้ยังมีอยู่ บางทีหันหลังให้ เกิดชอบใจ ไม่ชอบใจ นี่แปลกยังมีเลย จิตเรามีสัญชาติญาณอย่างหนึ่ง แล้วกิเลสที่เราไม่รู้ ถ้าพอเราเกลียดใครเกิดไปยึดว่านั่นคือ ความไม่พอใจ ไปยึดรูปมาปรุงเป็นกิเลสเราไม่รู้เท่าทัน ก็ไปรับให้จิตมันเศร้าหมอง ที่จริงเราควรให้พ้นที่ดีที่ชั่วนั่นมันเรื่องของเขาทั้งหมด แต่เรามันโง่ไปรับเข้ามาทั้งหมดให้เกิดเป็นรูปความทุกข์เข้ามาเอง สวยก็เรื่องเขา ไม่สวยก็เรื่องของเขา ดีหรือไม่ดีก็เรื่องของเขา แต่เราไปแบกให้มันกังวล เกิดเป็นความคิดขึ้นมาเอง คิดดี คิดไม่ดี มันเข้ามาเปื้อนในใจ อะไรต่าง ๆ ก็จะทำให้เกิดความทุกข์ จะเห็นว่าบางทีเราไม่ชอบคน ๆ นั้น อากัปกิริยาที่เราถูกเสี้ยมสอนอะไรต่าง ๆ ก็มีอยู่มาตั้งแต่เด็ก รับมาที่เรานิด ๆ ๆ เป็นการแสดงอย่างนั้นคือไม่ชอบนะ มันไม่ถูกไม่ควร จะไปยุ่งไปเกี่ยว เป็นสิ่งที่สร้างความว่าอย่างนั้นมันไม่น่าพอใจก็เกิดความชินเคยเข้ามา ต่อไปพอกระทบปั๊บ มันก็รับเข้ามาทันที แล้วแปลกเวลาเราเกลียดคน มันก็ไปเกลียดแทนที่เราจะเกลียดเสียง ก็เกลียดเจ้าของเสียงอีกแล้วมันแปลก ที่จริงเมื่อไม่ชอบเสียงก็เอาแต่เสียงมันเสีย แต่นี่เห็นคนก็ไม่ชอบด้วย ไม่ชอบเจ้าของเสียงมันปรุงต่อไปอีก สัญญาณนั้นมันบอกว่าอ้อนี่ของคนนั้น เครื่องใช้ของคนนั้น มันไม่ชอบของคนนั้นอีก เพียงแต่เห็นรอยเท้ามันก็ไม่ชอบเสียแล้ว อ้อ นี่รอยเท้าของคนนั้น เกลียดถึงขนาดนี้ เกิดเป็นปฏิคะอย่างแรง เป็นโทษขึ้นมามาก ๆ ก็จะทำให้

กลายเป็นโรคชนิดหนึ่งเหมือนกัน และใคร ๆ ที่เป็นพรรคพวกของตน ก็มาเกลียดต่อไปอีก ดูชีวิตของเรา ความไม่พอใจนี่ความพอใจก็เหมือนกัน แต่ที่จริงตั้งแต่เริ่มแรกในคลื่นเสียงอันนั้น ในคลื่นรูปอันนั้น ในคลื่นต่าง ๆ ที่มากระทบมันไม่จริงอะไรสักอย่าง เป็นเพียงเราสร้างสัญญาหรอกตัวเอง ไปติดมายาเข้าอีก มันจึงเป็นมายาอันหนึ่งเท่านั้น เราจึงต้องรุ่มร้อนเป็นไปตามของมันทั้งหมด จึงทำให้รูปนามของเราเสื่อม แทนที่จะเป็นรูปนามบริสุทธิ์ แทนที่จะเป็นชีวิตล้วน ๆ บริสุทธิ์ก็รับเอามาเป็นอุปาทานขันธ์ขึ้นมาเป็นปัญจุปาทานขันธา ก็เพิ่มทุกขาเข้าไปอีก ยึดเหนี่ยวรั้งแน่นหนาหลาย ๆ ชั้น ยึดหมดเลยมันโยงใยสัญญาอย่างนั้นมันบอก เวทนาสุขอย่างนั้น มันยึดว่ามันคือสุขและปรุงเป็นความพอใจในโลกีย์สุข ไม่พอใจไม่ชอบมัน ก็ปรุงเป็นความเกลียด ความโกรธ ออกเป็นความแค้นบางทีออกเป็นความประทุษร้ายทำลาย จิตก็รุ่มร้อนและสร้างเมื่อเกิดเป็นเวทนา ก็รับเป็นสัญญาขึ้นมา ซ้อนเข้าไปหมดซ้อน ๆ เข้าไปลึกหลาย ๆ ชั้น สัญญานั้นจึงแน่นเข้าไปอีกในความโกรธ ความเกลียดต่าง ๆ มันรับรู้ไปหมดนั้นคืออาการที่ไม่น่าพอใจ ในรูปอย่างนั้นไม่สวย เสียงนั้นไม่ไพเราะ มันจำหมายไว้หมด เสียงอย่างนั้นคือเสียงที่ไม่ต้องการ สังขารก็ปรุงต่อไปอีก เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ มันก็ไปรองรับวิญญาณ จึงเป็นวิญญาณบุญและบาป ถ้าไปทางฝ่ายบุญก็เกลี้ยงใสเขาสบายแต่ถ้าไปรับทางฝ่ายยุ่ง หรือแม้แต่ทางฝ่าย

ตัวยินดี ก็จะทำให้วิญญาณเป็นทุกข์อีกเหมือนกัน เพราะมัน เปลี่ยนแปลง และต้องกระทบอารมณ์ ต้องหวั่นไหว ต้องสะดุ้ง ต่อความเป็นไปในโลกธรรมทั้งหมด เพราะความไม่ฉลาดรู้เท่า ทันจึงสั่งสมตัวนี้ซ้อน ๆ จึงเราต้องมีกายซ้อนกาย เกิดกายซ้อน กาย รูปซ้อนรูป สร้างนามธาตุขึ้นมา นี่แหละตัวนี้แหละที่เป็น เหตุปัจจัยที่สังสารวัฏฏต้องมีทุก ๆ ชีวิตถ้ายังไม่หมด เพราะ ฉะนั้น ถ้าไม่ให้เกิด ก็ไม่ให้เกิดตรงนี้ อะไรมีไหมบางอารมณ์ ที่มันพ้นดีพ้นชั่ว ดีก็เกิด อยากดีอยากเอาให้ได้ดี ทีแรกก็ อยากได้คนดี ๆ มาอยู่ปกครองในบ้านในเรือน ต่อไปมันอยาก ปกครองเสียเอง นี่มันเป็นอย่างนี้ ดีกว่าเราไม่ได้ ดีเสมอเรา ก็ไม่ได้ ทีแรกเอาแค่ว่าเสมอเขาให้ได้เอง ทีหลังมันก็แปลว่า เขาเสมอเรา เราก็ไม่ชอบ ให้เหนือกว่าเขาต่อไปอีก มันกรุ่น ในจิต อาการในจิตอย่างนี้มันวิ่งเร็วจี๋เข้าไปเลย รอบของจิต มันวุ่นเข้าไปอีก

เพราะฉะนั้นในตัวของความยินดี มีความยินร้ายแฝงอยู่ แล้วเสร็จ สุขในบาปก็จะเกิดขึ้นทันที มันเกิดบาปขึ้นด้วยนะ ในตัว บางทีมันจะเอาให้เร็ว เอาให้มาก ได้ให้มาก มีให้มาก เป็นให้มาก มันเป็นอย่างนั้น เกิดทุกข์ขึ้นมา มาดู ถ้าไม่ต้อง มีไม่ต้องเป็น แบบจิตไม่ต้องรับ และมันจะมีมาเอง โดยเหตุ ปัจจัยโดยธรรมชาติ เพียงแต่สร้างเหตุให้พร้อม เป็นสัมมาที่นี่ มีไหมอย่างที่พระพุทธเจ้าเป็น เอาอย่างฉันทะของพระพุทเจ้า เป็นอย่างไร เราจึงพยายามเอาอิทธิบาทของพระพุทธเจ้า

เอาปฏิปาทาของพระพุทธเจ้ามาพูด เพื่อจะให้ได้มีกำลังใจใน การเจริญ ในการปฏิบัติให้เข้าถึงที่สุดทุกข์ ท่านพอใจอะไร พอใจในความไม่มี ไม่เป็นอะไรเลย ท่านพอใจอย่างนั้น แล้ว อะไรมันสุขกว่ากัน มันเบาสบายกว่ากัน ยิ่งอะไร ๆ จิตมันไม่ รับเข้ามา มันก็สงบได้ง่าย ก็จะไม่ทำให้อะไรมันแกว่งหมด มันก็จะเป็นเกราะของมันโดยทางนามธรรมโดยธรรมชาติ ที่จะ ทำให้จิตสงบเอง ก็มารักษาตัวจิตของตนอีกที ก็แสดงว่า มัน เริ่มถอนความยึดอะไรของมันในตัวแล้วเห็นชัดก็รู้ในอริยสัจจ ขึ้น อ้อที่มันทุกข์ จิตที่มันวุ่นกำเริบขึ้น มันต้องฝังรากให้ทุกข์ ใจแล้วในปัจจุบัน ทุกข์ในปัจจุบันชัด หลับแล้ว ตาหลับ หู หลับ จมูกหลับ ไม่รู้ทางธรรมชาติ แต่จิตของมันยังรู้สึกรุ่ม-ร้อน อะไร ๆ ยังมีอยู่ เวทนายังมีอยู่ แสดงว่าส่วนนั้นยังไม่ หมด ที่เขาเรียกว่าเป็นนิมิตรหรือความฝัน ถ้าเป็นธาตุทาง เนื้อหนังเฉย ๆ มันไม่ต้องไปเกิดความรู้อย่างนั้นขึ้นมาก ที่มัน ปรุงอะไรต่ออะไร นี่เป็นเรื่องให้เราเห็นได้ชัด จิตวิญญาณ รวมเอารูปนามทั้งหมดไว้ตรงไหน รูปนามที่ไปปรุงใหม่ คือ ปรุงในรูปในนาม อะไรต่าง ๆ ทางใจแบกเข้าไปหมด ปรุงทั้ง รูปภพ อรูปภพ กามภพ ไว้ในนั้นทั้งหมด จึงไม่พ้นในภพทั้ง สาม ไม่พ้นในภาวะทั้งสาม จึงต้องเวียนอยู่อย่างนี้ คือในภาวะ ของกาม คือยึดอย่างแรง ก่อนที่จะออกข้ามพ้นไปได้ พระ พุทธองค์จึงตรัสว่า ต้องพยายามออกจากตัวนี้เสีย ถ้าจะให้ออก จากตัวนี้ ก็ต้องพยายามออกจากบาปธรรมตัวแรกเสียก่อน คือ

ออกจากสิ่งที่เป็นความเบียดเบียน ล่วงเกินด้วยกาย วาจา เรียกว่าศีลให้ถึงพร้อมเสียก่อนแล้วทำความสงบใจ ก็จะสงบใจได้ง่าย เพราะไม่ก่อขึ้นมาอีกแล้ว ถ้ามีเรื่องเก่าเรื่องอดีต ที่ผ่านพ้นมา แต่เราก็พิจารณาอีกว่า หากว่ามันมีอะไรเป็นอะไร เหตุการณ์ที่ส่งผลมาตั้งแต่อดีต เราก็จงวางเสีย ถือว่าเป็นความจริงอันหนึ่งที่เกิดขึ้นกับกรรมที่ทำให้กับรูปนามนี้ กรรมที่เกิดขึ้นกับขันธ์ 5 ที่เราทำไว้แล้ว มันเป็นกรรมของขันธ์ 5 ที่บันทึกอยู่ในตัวของมันเสร็จ จึงบอกว่า กรรมนั้นต้องติดตามเราไป ต้องติดตามผู้กระทำนั้นไป และกรรมนั้นย่อมเสวยผลที่บอกว่า กรรมสโกมหิ กรรมมะโยนิ กรรมมะยาดาโน กรรมมะปฏิสาระโน เรียกว่า กรรมนั้นเป็นของ ๆ ตน กรรมเป็นแดนเกิด กรรมนี่แหละที่จะทำให้เกิด กรรมนี่แหละนำมามอบให้กรรมเป็นทายาทที่จะต้องรับผล และกรรมนั้นเป็นที่พึ่งที่ศัยอาเป็นเครื่องยุยงส่งเสริมทุก ๆ อย่างหมด เพราะฉะนั้นที่จะสลัดออก ก็ต้องพยายามสร้างสิ่งที่เป็นความรู้เท่าทันอย่างนั้นเพื่อไม่ให้เกิดกรรมที่แน่นหนา แต่กรรมทางอารมณ์ที่จะไม่ให้เกิดก็ต้องพยายามมีสติอยู่เสมอ ที่อายตนะคือ หู ตา จมูก ลิ้น กาย ใจ อยู่เสมอทุกเมื่อ ที่จะไม่ปล่อยให้มันเร่าร้อนใจ อย่าปล่อยให้มันกำเริบด้วยความยินดี ยินร้าย ต้องพยายามบังคับมันไว้ แล้วก็ให้เห็นชัดจริง ๆ ว่าที่มันเกิดนั่นเกิดแล้วตั้งมั่นอยู่ตลอดไหมแล้วมันจริงไหมให้เห็นชัด ให้มันรู้จักเห็นชัดว่า อ้อที่มันรุ่มร้อนอย่างนี้ คือความทุกข์แสดงว่า ทุกข์ที่ดิ้นรนตั้งก-

ร้อยครั้งวันหนึ่ง ๆ เข้าไปตั้งแยะแล้ว เรายึดเอาอย่างนั้นไว้แล้วทั้งหมด เหตุปัจจัยอะไร ๆ ความมีความเป็นที่มันสั่งสมไว้ในขณะมีชีวิตมันต้องมีอีกในช่วงข้างหน้า เพราะยังเชื้อเยื่อใยมันยังไม่หมด เพราะฉะนั้นการที่ให้หมดเชื้อเยื่อใย ของที่มันพ้นจริง ๆ ไม่มีอะไร มากระทบหรือสัมปยุตธรรมได้อีก คือการที่ไม่มี ไม่มีคือการล้างอุปาทานขันธ์ทั้งหมดนั่นเอง ล้างในเวทนา สัญญาณ สังขาร วิญญาณ ให้หมดไป ในความยึดทั้งยินดี ยินร้ายทั้งหมด แต่สาเหตุที่มันเกิด จะย้อนไปอีกทีเราจะบังคับไม่ได้ว่า ไม่ให้มันยินดียินร้าย ตาก็ยังบอกว่า ยังสวยนั่นแหละ ถ้ามันเห็นว่าอย่างนั้น ตามสัญญาโลก หรือสัญญาที่ถูกเสี้ยมสอนมา และหูมันก็สัญญาที่บอกทางหูว่า อย่างนั้นคือ ความไพเราะ และจิตมันก็ไปปรุงแต่ง ไปรับเข้าไปด้วยที่เกิดความทุกข์ เราจะเห็นว่า ยินดีก็เป็นส่วนของราคะจริตยินดีมันเกิดราคะจริต ยินร้ายมันเกิดราคะจริต ที่ไม่ยินดีก็เกิดความไม่ชอบ เช่น อากัปกิริยา เขาถูกสอนว่าไม่ชอบ เช่นคนเกิดความชินเคย อยู่กับคนสุภาพ และไปอยู่กับคนไม่สุภาพจะเกิดหงุดหงิดไม่ชอบขึ้นมา เพราะฉะนั้น อยู่ที่เกิดการฝึกฝนของธรรมชาติอันหนึ่งเหมือนกัน ที่มันสอนกันขึ้นมา ๆ เกิดความชินเคย สำคัญเหมือนกันตัวนี้ แต่ตัวเดิมมันมีอยู่แล้วจะเห็นว่า เด็กเกิดมา มันร้องแล้วก็เกิดหงุดหงิด มันดื้อกของมันมันเป็นโดยที่ยังไม่มีใครสอนมันที แสดงว่า ตัวความยินดีก็มีอยู่เหมือนกัน และยินร้ายก็มี เช่นบางทีมันรู้สึกว่า พอแม่มา

ก็รู้สึกว่า อยากให้อุ้มรู้จักประจบประแจง ใครไม่เคยสอนมัน มันเป็นตั้งแต่ตัวเล็ก ๆ แต่กิริยาอาการมันทำได้ให้เห็นชัดเท่านั้น ราคะจริต โทสะจริต และความหลง มันมีอยู่แล้วแต่จริตมันเข้มข้น ๆ วิธีแก้ และทางที่จะระงับ แสดงว่าที่เราจะระงับทุกข์ แก้ทุกข์ เราแก้ผิดไปแก้ที่ปลายเหตุ ก็ควรแก้ที่ต้นเหตุ ที่ต้นเหตุคือแก้ที่ราคะจริต โทสะจริต โมหะจริต ราคะจริตแก้ด้วยอะไร อันนี้จริตทั้ง 3 ที่เป็นความขุ่นหมองใจ และยึดแบกติดอยู่ทำให้ เรารอดไม่ได้ พ้นไม่ได้ เพราะจริตที่แน่นขึ้น ๆ ก็ต้องพยายามทำกายสุจริต โทสะจริต ต้องแก้ด้วยการฝึกให้เป็นคนปล่อยวางให้จิตว่างจริง ๆ โมหะจริตแก้ด้วยการรู้จักพิจารณาเหตุผล คิดเป็นคิดอย่างถูกต้อง สรุปแล้วต้องใช้ปัญญาในทางที่ถูกที่ควร ไม่ทำความเดือดร้อนให้ตนเองและผู้อื่น เมื่อฝึกอย่างนี้จนเป็นธรรมชาติ จนเป็นคุณลักษณะแล้วเราก็จะมีความสงบที่สุขเย็นได้จริง.

18 ต.ค. 18

ณ ถ้ำเขาลูกช้าง นครนายก

ศีลเป็นเบื้องต้น

พระอาจารย์ยันตระ สมัยขาว

มันขึ้นอยู่กับจิต แสดงว่ามีพลัง เพราะฉะนั้นการดับพลังเหล่านี้ จิตไม่ดับ ฉะนั้นอย่าลืมเราจึงว่าสสารย่อมไม่สลายไปจากโลก และไม่ทำลายอตอม อตอมที่ละเอียดที่สุดคือปรมานูนั่นเอง อนูที่ละเอียดที่สุดคืออะไรเราขยายด้วยกล้องจุล-ทรรศน์ได้ ในสมมติภูมิที่ละเอียดที่สุดที่ขยายไม่เห็นคือจิต-วิญญาณ ผู้ที่เห็นได้ก็คือผู้ที่เข้าวิปัสสนา ผู้ที่ถึงขั้นวิปัสสนาภูมิจึงรู้แจ้งในวิญญาณ ฉะนั้นพระองค์จึงสำเร็จในวิปัสสนาภูมิคือรู้แจ้งในปัญญา ปัญญาก็คือวิปัสสนาเท่านั้น มิฉะนั้นเราจะรู้แจ้งอย่างไร คือการที่เราปฏิบัติให้ได้เสียก่อน จะให้สว่างได้ต้องสงบเสียก่อน น้ำจะให้ใสต้องให้นิ่งเสียก่อน ให้นิ่งได้เราต้องเอาอะไร เอาสารส้มลงไปแกว่ง สารส้มก็คือศีล น้ำที่ไหลเชี่ยวกรากเราทำอย่างไร พัดลมที่มันไหวมันจะหยุดนิ่งได้ เราต้องถอดสวิทซ์ไฟ ต้องพยายามขัดเกลา ต้องพยายามระงับ ต้องพยายามข่มตัณหา เราจะตัด ๆ หยุด ๆ ไม่ได้ (กล่าวพระบาลี) ที่มีตัณหาจัดอย่าไปขวาง กำลังมีความโกรธจัดอย่าไปขวาง น้ำเชี่ยวไปขวางเรืออาจจะล่ม น้ำน้อยย่อมแพ้ไฟ แต่เราพึงรักษาตัวเอาไว้ (กล่าวพระบาลี) เราควรหลีก-เลี่ยงจากคนพาลเถิด จึงเข้าสู่ความจริง (พระบาลี) เราจึงต้องเข้าถึงความจริงอันนี้ เมื่อเรารู้แล้วเราจึงสลัดความชั่ว เราต้อง

ให้เข้าถึงมงคล 38 "มีศีล แต่ประพฤติไม่ถึงศีล" รักษาศีลถือ ดีอย่างไรกันขี้เกียจรักษาศีล เราต้องมีดีเมื่อจิตดี อย่างอื่นไม่ดี ผมเองก็เป็นซากเน่า และทุกคนก็เป็นซากเน่าทั้งนั้น ไม่มีอะไรดี ดีต่อเมื่อจิตดี จิตเท่านั้นที่จะเข้าถึงพุทธะ เมื่อจิตดีหน้าตาก็อิ่มเอิบเอง และไปไหนไม่มีความทุกข์ ไม่มีความหวาดระแวง หน้าตาก็ส่งราศี มีเมตตาเปล่งปลั่ง พระมหากรุณาธิคุณก็เกิด เมตตาก็เกิด (พระบาลี) แต่ตอนนี้เรายังโลภโมโทสันอยู่ ไม่มีอะไรดีหรอกมีแต่สิ่งเสียทั้งนั้น มีแต่สิ่งเน่า เพราะเหม็นทั้งนั้นในกายเรา เหมือนศพวัวศพควาย เหมือนป่าช้าดี ๆ นี่เอง ที่กายเราในกระเพาะก็คือฮวงซุ้ยดี ๆ นี่เอง หรือสุสานไม่มีอะไรหรอก เมื่อมาชำแหละให้ละเอียดแล้ว เราก็ต้องได้สื่ออย่างนั้น และอย่าลืมพืชนั้นก็มาจากดิน ดินนั้นก็มาจากซากพืชซากสัตว์สะสมกัน สะสมซากมนุษย์ ขี้เถ้า หรือกองปฐพี ที่เปลี่ยนมาจากกายเราจึงทุกสิ่งทุกอย่างในธาตุสี่ ยังเปลี่ยนไปหมด สสารย่อมเปลี่ยนแปลงอยู่เป็นนิจ เพราะฉะนั้นเรารู้ว่าอะไรต้องเปลี่ยนเป็นอนิจจัง อย่ามายึดเลย เราจงสร้างความดีไว้เถิด จึงพูดว่า "ถึงกายแพ้ แต่ใจเราไม่แพ้ ใจไม่แก่เจ็บตายตามกายหนาถึงกายจะเน่าเราก็ลา เราจะมุ่งไปสวรรค์ชั้นฟ้านิพพานเอย" สวรรค์คือสุข ไม่ต้องไปหานางฟ้านางสวรรค์ที่ไหนหรอก สวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในใจ อยู่ในจิตเดี๋ยวนี้ ถ้าไม่ทำเดี๋ยวนี้ไม่ได้หรอกไม่ต้องไปหา ไม่ต้องไปให้ลูกหลานกระซิบ อะระหัง พุทโธ นโม พุทธายะ ว่าอะไรก็ไม่ได้ยินหรอก

หรืออะระหังพระ พระ (พระบาลี) ถ้าเราไม่มีเรือไปเอง ก็ไม่มีเรือที่ไหนมารับหรอก ข้ามฟากก็ไม่ถึง ถึงมีสะพานถ้าสะพานทำไม่แน่นหนา ก็ต้องค่อย ๆ เดิน ตั้งแต่เราเกิด ตั้ง-แต่เรายังเป็นหนุ่ม ตั้งแต่เรามีกำลังวังชา ตั้งแต่ชาติก่อนและชาตินี้ทำให้แน่นหนาไว้เถิด เราก็เดินสบาย ถ้าไม่ได้ทำไม่มีอะไรไปเราจึงไม่ได้สักอย่างหนึ่งเอาไปไม่ได้มิฉะนั้นเราต้องรีบสร้างกรรมดีกันเอาไว้ ถึงลูกหลานทำบุญกรวดน้ำไปให้ ถ้าเราไม่ดีจริง เราก็ไม่ได้รับหรอก ถ้าพื้นไม่ดี ถ่านไม่ดีจะเอาอะไรมาติด ขอให้เอาอะไรมาจุดก็ไม่ติด ส่งไปก็ไม่ถึง มีแต่จะต้องติดอยู่ในนรกนั่นแหละ ท่านอาจจะเคยได้ยิน ที่เขาบอกไว้ว่าร้องไห้ครวญคราง เวลาที่พระไปทำบังสุกุลคือ แผ่ส่วนส่วนบุญให้ ก็ร้องครวญครางมีอาการเจ็บปวด บ้างก็ไม่มีญาติพี่น้องส่งอาหารและไม่มีกิน ลูกเต้าส่งก็ไม่ถึง จะเอาจากพระพระก็ฉันเพลินไปท่านก็ไม่ได้แผ่กุศลให้ก็อาจจะไม่ถึงอีก ฉะนั้นให้บุรุษไปรษณีย์ดี คนส่งดี พาหนะที่ดี ก็อาจจะไปถึง และคนรับไม่ดี ถ้าบุรุษไปรษณีย์ดี คนส่งดี มีจิตแน่วแน่ ตั้งใจดีบริสุทธิ์ก็ได้แล้ว จริง ๆ เขาจะได้รับหรือไม่ยังไม่แน่ ขึ้นอยู่กับบุรุษไปรษณีย์ ขึ้นอยู่กับคนรับ เพราะฉะนั้นเลือกผ้าให้ดูเนื้อ เลือกตัวให้ดูลาย เลือกหวายให้ดูสัก วิดน้ำขึ้นโคกไม่ได้หรอก เราต้องเลือกผู้ที่ควรให้แล้ว ถ้าเราเอาของดีไปให้หนอนหนอนมันไม่กินหรอก เอาแสงสว่างไปให้ค้างคาวไม่ได้หรอกมันก็เหมือนกับเอาความมืดไปให้กับตัวเองอีกและไม่ได้อะไร

เราจึงต้องให้สิ่งที่ควรให้ ไม่ว่าให้แก่กุลบุตร กุลธิดา ให้แก่ผู้ใดทั้งหมด มิฉะนั้นเราจะทำดีทั้งที่แล้ว กระทำให้จิตบริสุทธิ์ ถ้าจิตเราดีไม่ต้องไปวิตกวิจารณ์ เราต้องระวังไม่ให้ศีลบกพร่อง ผู้ฉลาดไม่ติฉินนินทาทำให้วุ่นกันอีก เป็นเรื่องของเขาและดีไม่ดีอาจเป็นภัยถึงกัน เพราะเราไม่มีความละเอียดแยบคาย เราไม่มีเครื่องวัดเราต้องวัดให้ดีเสียก่อนแล้วจึงยกเขาเพราะฉะนั้น พึงเข้าใจถึงความจริงที่ว่า เราทำดีนั้นอยู่ที่จิต มโนกรรม กายกรรม วจีกรรม ที่กาย วาจา ใจ นี่แหละให้พร้อม เพราะฉะนั้น เราจะตัดตัณหา เราต้องตัดที่ตัวที่เรียกว่า อกุศล คือละความชั่วก่อน ถอนหญ้าคาที่รกให้เป็นเนื้อนา ขัดล้างภายในภาชนะให้ดี ใครก็อยากเป็นของดี เมื่อดีแล้ว ใครก็อยากดื่ม ตัวเองก็ดื่มได้สบาย สะดวก เมื่อเรามีบุญไม่ต้องรอให้ลูกเต้าประพฤติหรอก ถ้าเราพึ่งก็ไม่รู้ ไม่มีบุญดูก็ไม่เห็น ทำก็ไม่จริงแล้วจะเอาอะไรไปพึ่งพระที่ไหน วัดก็ไม่เคยไป พึ่งพระเทศน์ก็ยังอิจฉาตาร้อน มีแต่รับ มีแต่โลภมาก มีแต่เบียดเบียนเขา มีแต่อย่างนั้นอย่างนี้ เพราะฉะนั้นมันจะได้อะไร ครั้นเวลาตายผู้ที่รอคอยอยู่ก็คือยมบาล แต่เราเองก็ไม่เห็นที เรารู้ความจริงว่า ผู้สร้างความทุกข์ เมื่อใกล้ตายเราเชื่อว่า ยังคิดถึงการกระทำที่ผ่านมา พิจารณาในเหตุผลเถิด เมื่อเราทำดี เราคิดดี เราไปฆ่าล้างเขา เราก็มีความหวาดระแวง ถ้าเราคิดหวาดระแวง เมื่อหลับก็อาจจะเผลอหวาดละเมอ ฝันอีก เพราะฉะนั้นเมื่อคิดดี ก็ฝันดี การตายก็เหมือนการหลับ เรื่องฝันก็

เหมือนเมื่อตายแล้ว นี่แหละจึงไปสู่ภพภูมิดีไม่ดี อยู่ที่การกระทำของตนเอง พรุ่งนี้มีไหมจงพิจารณา ต้นไม้ตายเมล็ดยังเน่าอีกไหม ฉะนั้นอย่าลืมว่าเราต้องสร้างความดี คือการที่เข้าถึงพุทธศาสนา คือทำจิตให้มีวิชชาและเมตตาเท่านั้นแหละ เราจึงจะอยู่อย่างเป็นสุขได้ ที่เขายึดพระเจ้า เพราะเขาให้โน้มน้าวจิตในการทำความดี เขาอาจจะถึงเหมือนกัน แต่ก็เดินทางอ้อมของพุทธศาสนาบอกทางตรง คนจึงไม่รู้ว่าอยากเอา คนเรามีความต้องการอยู่เรื่อย ฉะนั้นการที่เขาหลอกว่าพระเจ้ามีจริงก็จะช่วยให้มีกำลังใจเหมือนกัน อัตตาหิอัตโนนาโถ ไม่มีใครช่วยท่านหรอก ท่านต้องไปสวรรค์ชั้นฟ้านิพพานด้วยตนเองเหมือนเราเรียนหนังสือ ถ้ามีคนชมก็มีกำลังใจ แสดงว่าเกิดอุปาทานมานานแล้ว แต่จริง ๆ เป็นผลมาจากเรา ถ้าเราไม่ทำดี พระ-เจ้าจะมาช่วยไหม คนเราดวงไม่ดีต้องช่วยดวงไม่ใช่ให้ดวงช่วยเรา ถ้าหมอดูเก่งทำไมไม่ดูให้ตัวเอง ถ้าดูเราไม่ชั่วแล้ว เราอาจไปมีกิเลสหนาขึ้นอีก เมื่อก่อนไม่มีอะไรมาก ถ้าเขาบอกว่าดวงดีก็ชักจะติดในลาภแล้ว นาน ๆ เข้าเราก็กลายไปติดสิ่งนั้นเลยถ้าเกี่ยวเข้าไปบ่อย ๆ ก็กลายเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวกิเลสให้ลุกพองขึ้นอีก ตัณหาก็เดินหน้าเข้าไปอีก จึงออกมาอาละวาดอีกเมื่อมีโลภโมโทสันจัด อาจจะฆ่าล้างกันก็มี ยิ่งถ้าผลจากการเล่นการพนัน หรือถูกหวยลอตเตอรี่อาจจะฆ่าล้างกันเหมือนการพนัน ทุกอย่างเป็นอบายมุข เป็นวิบัติ นี่คือความหายนะเราจึงดับมันไปเสีย อย่าไปเชื่อหมอดู ดูตัวเองทำที่ตัวเราเอง

ให้ดี ดูดวงไม่ได้ช่วยอะไร ให้เราขยันพายหน่อยเพราะกระแส ธารน้ำนั้นมันอาจจะเชี่ยวกราก หรือทวนกระแส เปรียบได้ กับการมีสติปัญญา มีสติคือหางเสือ ปัญญาคือคนถือท้ายเรือ ใช้ในสิ่งที่ถูกและมีพรหมวิหารสี่ มีเมตตากรุณาด้วย ผลอัน นั้นแหละ เราให้เขาเขาย่อมให้เรา มีอะไรก็ไม่กระทบอะไร เพราะไม่มีความหวาดระแวง เรือมันก็ตรงดิ่งไปสู่ทางที่ถูกและ เราไม่มีมิจฉาทิฏฐิ มุ่งหน้าไปในทางที่ชอบ มีปัญญาชอบ เรือ มันก็ไม่กระทบกระแทกอะไร และมีโอกาสไปถึงฝั่ง คนเราล่วง ทุกข์ได้ด้วยความเพียร และไม่ทำงานรอดวง เดี๋ยวท้องก็แฟบ จงเชื่อเถิดคนที่ดูดวง แล้วอุปาทานตามดวงก็ทุกข์เพราะไปเชื่อ หมด ถ้าเขาดูว่าท่านป่วย จะต้องตายอย่างนั้น ชะตาถึงคาดจะ ต้องมีอุบัติเหตุ หรือเป็นมะเร็งในวันนั้นวันนี้ หรือจะต้องมี สันนิบาตจับจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ต่าง ๆ นา ๆ จะต้องของหาย จะต้องผิดหวังในสิ่งที่รักหวงแหน ในสิ่งที่เขาทำนาย หรือเขา ให้เรามีอุปาทานว่าเมื่อไรทุกข์เขาจะได้ตักตวงเอาไป นั่นแหละ เป็นเบี้ยใบ้ มันก็ไม่ได้อะไรขึ้นมา เพราะดวงนั้นมันเป็นเรื่อง ของกรรม กรรมนั้นใครจะแก้ได้ ถ้าแก้ดวงได้บ้านนี้คนหนึ่ง อาจจะแก้ดวงอยากไปสู่สวรรค์นิพพานเร็ว ๆ ก็แก้ไม่ได้อีก แม้ แต่พระองค์ยังแก้ไม่ได้ ยังหนีไม่พ้นวิบากเก่า แล้วอะไรจะหนี พ้น เพราะฉะนั้นถ้าเราดีแล้ว เราไปทุกข์หนักเข้าไปอีก บางที ทุกข์ไปล่วงหน้า ถึงวันกำหนดที่จะทุกข์ เช่นเขาดูว่าเจ็บหนัก เขาดูว่ามีอุบัติเหตุ เราก็กังวลทุกข์หนักเข้าไปอีก แทนที่จะสุข

สบายกินได้นอนหลับ กลายเป็นโรคประสาทเข้าไปอีกโรคหนึ่ง นี่แหละมันชักไปกันใหญ่ เพราะฉะนั้นเมื่อเราดูดวงแม้กระทั่งหมอดู ถ้าแม่นจริงไม่ดูตัวเอง นี่แหละเราจึงไม่เชื่อว่าสิ่งเหล่านี้จะเป็นทางไปสู่ประตูนิพพาน มันจึงอยู่ในสังสารวัฏฏ์ แต่ไม่ได้ทำให้คนพ้นทุกข์ ทำให้คนงมงาย พระพุทธองค์ดำริว่าเป็นเดรัจฉานวิชา เราขยันพาย ดวงก็ดีอยู่แล้ว เพราะคุณธรรม ศีล ทาน ภาวนาที่เราทำ ทำให้เราสุขสบาย และมีกำลังใจทำดีขึ้นไปอีก ไปไหนมีคนสรรเสริญ มีแต่เขาเคารพเพราะเรามีคุณธรรม เราก็มีกำลังใจ สุขภาพดี สมองดี ก็โปร่งคิดอ่านอะไรก็ดี ธุรกิจก็อาจจะคิดออก ตัวเลขก็อาจจะเกิดขึ้นในสมองได้เห็นไหม จึงเรียกว่า เหมือนเทพบันดาล นี่แหละเรียกว่าเป็นนิมิตรของเทวดา จึงทำให้เราไปสู่ทางดีก็ได้เพราะฉะนั้นอยู่ที่ศีล ทาน ภาวนา อยู่ที่การกระทำดี ไม่ใช่อยู่ที่ต้องรอดวง ถ้ารอดวงก็อดตาย ให้ดวงดีแต่ให้ดวงช่วยเรา ถ้าพายไม่ดีเรือนั้นก็แจวเรื่อย ๆ ไปติดเอาก้อนดินก้อนหิน ดูคนจีนที่มาเมืองไทย ดวงเขาไม่ดีดอกหรือ เดิมทีเดียวเขาก็อาจยากจนเป็นส่วนใหญ่ เดี๋ยวนี้เป็นนายห้าง นักธุรกิจใหญ่ ๆ คนจีนทั้งนั้นเพราะเขาขยันหมั่นเพียร เขาไม่เคยยกย่องโชคลางของขลัง แถมตำหนิด้วยซ้ำ พระองค์ยกย่องทางปัญญาให้รู้เท่าทันกิเลส ถ้าสมองดีไม่เห็นต้องไปดูดวงเลย บางครั้งเขาไม่เคยดูดวงเขาก็รวย เขาไม่เห็นต้องเกี่ยวเรื่องเหล่านี้เขาก็ดีได้ ไปไหนเขาก็มีแต่คนเคารพ ถ้าเราไม่ทำดี พระก็ไม่ช่วยหรอก เมื่อผู้ใดเข้า

ถึงพระ ๆ ก็เข้าถึงคน ผู้ใดเข้าถึงความดี ก็จะทำให้เป็นคนดี ฉะนั้นเมื่อบ้านดีไม่รู้จักใช้ก็รกอีกสัตว์ร้ายก็เข้ามา หนูหรือสัตว์แมลงกัดต่อยต่าง ๆ ก็อาจจะเกิดขึ้นกับตัวท่าน ก็อาจทำให้ท่านได้รับทุกข์ ฉะนั้นขึ้นอยู่กับตัวท่านเอง ของดีต่อเมื่อรู้จักใช้ เราจึงรู้จักเข้าถึงธรรมเถิด ในพุทธศาสนาเมื่อเราเข้าถึงจริง ๆ แล้วจะเข้าถึงความสุข ผู้ประพฤติธรรมย่อมอยู่สุข ธรรมย่อมคุ้มครองผู้ประพฤติธรรม ด้วยจิตใจมีเมตตาบริสุทธิ์ เราต้องทำอย่างไรก่อน ละชั่วประพฤติดี ละบาปกรรมนั่นเอง ละจากความทุกข์ คือมีศีลไม่เบียดเบียน ศีลคือกำแพงสองร้อย เมื่อเราสร้างความดีก็ไปสู่ความดีลูกหลานก็เป็นสุข ตายแล้วคนยังเอ่ยชื่อสรรเสริญ ตายแล้วชื่อยังอยู่ ความดียังมีอยู่ บางคนเขาด่าว่า บางคนเขาโมทนาสาธุดีแล้ว ตายก็ว่าฉิบหายตายโหงดีแล้วเกิดมาหนักแผ่นดิน เห็นไหม นี่พูดตามภาษาชาวบ้าน และคนพวกนี้เขาก็ยังมีกิเลสอยู่ เรายังตัดโลกไม่ได้ ไม่ใช่พระปฏิมา เรายังมีมลทิน นับประสาอะไรมนุษย์เดินดินไม่สิ้นคนนินทา แต่เราให้ดีจริงเถิด อย่าลืม นินทากาเลเหมือนเทน้ำ ไม่ชอกช้ำเหมือนเอามีดมากรีดหิน สุนทรภู่กล่าว เราก็ต้องระลึกไว้ บางครั้งคำติดีกว่าสรรเสริญ เราอย่าไปกังวล ถ้าเราตระหนี่ขี้เหนียว เขาสรรเสริญ เราก็ไม่ควรภูมิใจ ถ้าเราดีจริง เขาตำหนิเราก็ไม่ควรเสียใจ เราไม่ใช่ลูกโป่ง ฟูทีหนึ่งถ้าเขาสรรเสริญก็โป่งขึ้นมา ถ้าเขาตำหนิเราก็แฟบ ฉะนั้นเราไม่ใช่มนุษย์ลูกโป่ง เป็นเสือต้องไว้ลาย ไม่ใช่เสือทางขาด ถ้า

เสือทางขาดก็กลายเป็นมนุษย์ ล. ล. ลิงคือโง่เมื่อโง่ประชด ทะเล เรือก็ชักจะเละ ฉะนั้นเราก็รักษาสิ่งที่เป็นประโยชน์ มนุษโสสูงด้วยคุณธรรมมนุษโสสิเราหมายถึงมีศีล 5 อามะภันเต เรารับว่าเราเป็นมนุษย์ มีศีล 5 ครบบริบูรณ์มีกี่คน ถ้าเรามีศีล เราก็ไม่เบียดเบียนเขา เขาก็ย่อมไม่เบียดเบียนเรา เราก็เป็นสุข ครั้นเมื่อเรามีศีล มีจิตใจสูง ทุกคนก็จารึกสรรเสริญ แม้แต่ คนธรรมดาไม่ต้องมาห่มผ้าขาว ห่มเหลืองหรอก ห่มสักร้อย ชั้นก็ไม่ขาว ห่มสักร้อยชั้นก็ไม่เหลือง เพราะฉะนั้นอยู่ที่จิต เท่านั้น เราต้องถึง ศีล สมาธิ ปัญญา จึงปฏิบัติให้ถึงซึ่งสุด ท้ายแห่งพรหมจรรย์ ให้ปฏิบัติอยู่ในทางนี้ เพื่อให้อินทรีย์แก่ กล้า พิจารณาแล้วจึงเชื่อ ปฏิบัติให้ถึงที่สุดในตัวนั้น ศรัทธา วิริยะแล้ว จะต้องมีศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าถึงที่สุดแล้ว เราไป ถึงฝั่งได้ เหมือนเราพบอริยมรรค อริยมรรคคือเรา คิดดี ทำ ดี พูดดี เมื่อคิดดี พูดดี ทำดีแล้ว ผู้นั้นจึงเป็นผู้ที่สมควรเป็น ผู้ประเสริฐ เมื่ออยู่ในอริยมรรค เราเดิน เราก็ถึงสักวันหนึ่ง ถ้าก้าวไปก็เป็นมรรค เมื่อถึงก็เป็นผล พระอริยบุคคลต้องอยู่ใน อริยมรรค อริยะแปลว่า ประเสริฐ คนประเสริฐต้องอยู่ในจิต ที่ประเสริฐ มิได้อยู่ที่ขาว ดำ แดง เขียว เหลือง ไม่จำเป็น หรอก แต่สิ่งนั้นมันช่วยได้มาก มันช่วยโน้มน้าวจิตไป เพศ นักบวช ในรั้วที่มีศีล 227 มันก็ช่วยผูกติดรั้ว ให้วัวมันเชื่อง อย่าให้วัวมันเล็ดลอดอยู่บ่อย ๆ เมื่อเลี้ยงดีก็กำหนดสติ ตัวสติ สมบูรณ์ ศีลสังวร หรือกายสังวร เมื่อมันมีมันก็สำรวมสังวร

อยู่ตลอดเวลา ฉะนั้นถ้าเราไม่มีจิตละเอียดแล้ว เราก็มีกาม-ตัณหาจัด ดังนั้นเราต้องมีศีลมาก ๆ ศีลคือศิลา ยึดให้มั่น เมื่อศีลบริสุทธิ์ สมาธิ ก็จะถึงขั้นเนื้อศีล ถึงขั้นสมาธิก็อาจจะเข้าสู่ปัญญา ฉะนั้นถ้าเราตีบ่อย ๆ มันก็ออกไม่ได้ เราต้องข่มด้วยศีล ทมะคือการข่ม มีศีล มีทมะ มีจาคะคือทาน เราก็สลัดซึ่งความยินดีให้ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ไปซ่อนตัณหาไม่ไปเพราะติเตียนเขาในใจ เมื่อเราไม่ซ่อนมันก็เพลีย เราก็จับได้ เราก็เรียกว่าประหาณ* กิเลสคือฆ่าตัณหา เรียกว่าขีณาสพ* คือล้างอาสวะ อาสวะตัณหาเหล่านั้นแหละเป็นตัวร้าย เมื่อฆ่าเสร็จไปเราก็ได้กิน ไข่เราก็ได้ทิ้มแทง ในใจนั้นก็หมดอาสวะไข่ก็หมด กระดองเต่าก็แข็งแกร่ง ใครจะทำลายหัวใจเราไม่ได้ถ้าภายในตัวเราไม่ดิ้นรน มันอยู่เฉย ๆ จิตนั้นแกร่งมาก เมื่อเราฆ่าเต่า น้ำในสระก็ไม่ขุ่นมาก เมื่อในจิตไม่ขุ่นแล้ว เราก็มีบัว บัวมันก็เบ่งบาน คุณธรรมจึงเกิด เพราะถ้ามีภายนอกมันอาจจะกินเหยื่อของเราดี ๆ อยู่ คือมันมีตัณหา เราก็ยึดอุปา-ทาน มันทำให้เราสับสน เพราะตัณหาคือความทะยานอยากในรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ธรรมารมณ์* ถ้าเราทะยานอยากในลาภ ยศ เกียรติ สรรเสริญ สิ่งต่าง ๆ ทั้งปวง ถ้าเราตัดตัวนี้ได้ คือเราต้องตัดตัวกามฉันทะนั้นแหละ เราต้องให้จิตเบา

---

* ขีณาสพ : พระผู้สิ้นอาสวะ, พระอรหันต์

* ประหาณ : ละ, ทิ้ง, เลิก

* ธรรมารมณ์ : ความคิดคำนึงในใจ, ธรรมธาตุ.

บางลง ที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ถ้าเห็นรูปในรูปเห็นอย่างเดียวไม่พอ เราต้องเห็นเวทนาในเวทนา เห็นจิตในจิต จึงจะเห็นเห็นธรรมในธรรม เพราะฉะนั้นเราต้องรู้จริงในจิตเห็นในจิต เมื่อตาเนื้อเห็นมันก็เชื่อตาเนื้อ เห็นอย่างนั้นงาม อย่างนี้สวย เพราะเนื้อด้วยกัน มันเป็นอสุภะด้วยกันมันก็หลอกกัน เพราะผีวัวผีควาย ผีเป็ดผีไก่ มันจึงว่าอย่างนี้งาม อย่างนี้พอใจ เสียงอย่างนี้เพราะ กลิ่นอย่างนี้หอม เพราะกายด้วยกันทำด้วยเศษเนื้อด้วยกัน จึงหมายถึงตัวเรานี้ไปเชื่อตามขี้ตา ขี้หู ขี้จมูก ขี้ทั้งนั้น ขี้โลภ ขี้โกรธ ขี้หลง เข้ามาทางนี้แหละ ที่โรคเข้ามาทางหู ทางตามากมาย อะไรทุกอย่างคือทวารนั่นเอง พระมหาอุดที่เขาทำก็ที่นี่แหละ คือปิดกันตรงนี้แหละ เมื่อปิดกันตรงนี้ไปไหนก็อิ่มหมดไม่ยินดียินร้าย เขาบอกว่าสามารถกันปืนก็ได้ เมื่อเราไม่ลักขโมย ไม่อยากได้ ไม่ไปผิดลูกผิดเมียเขาก็ไม่ถูกปืน ก็ไม่เจ็บตัว นี่ก็เรียกว่ามหาอุด เพราะมีเมตตาสูงและทำไมไม่มีเมตตากัน เมื่อเราไม่อยากได้ของใคร มีแต่ความเห็นอกเห็นใจ เราไปไหนก็สบายใจ จิตใจสบายมีแต่ความรักเมตตา มีแต่การให้เขา เมื่อเราให้เขา เขาก็ย่อมให้เรา ไหว้เขาเขาก็ต้องไหว้ตอบเรา อย่าลืมว่า จงระงับความโกรธด้วยความไม่โกรธ ฉะนั้นความบกพร่องของผู้อื่นด้วยการทำให้สมบูรณ์ยิ่ง เขาเกลียดเราเท่าไหร่เราต้องรักเขามากขึ้นเท่านั้น รักด้วยความบริสุทธิ์ มิใช่ความใคร่ต้องแยกให้ดี มารดารักลูกบริสุทธิ์ พระพุทธองค์ทรงรักเมตตาต่อสัตว์โลกทั้งปวง นี่

แหละคือความจริงเพราะไม่เกี่ยวกับกิเลส แม้แต่เพลงที่บอกว่า ทุกคนมีสิทธิ์จะรักกันได้ รักในที่นี้บริสุทธิ์ ไม่ใช่ใคร่ คิดก็ไม่ใช่คร่น จะได้ไม่วุ่นวาย ใช้ไม่ติด แม้กระนั้นพระองค์ก็ยังฉัน แต่ไม่ติดรสชาดในเหยื่อ จึงทรงรักเมตตาด้วยดวงใจอันบริสุทธิ์ แต่ไม่ติดอีกแล้ว แต่เป็นความรักเมตตาต่อสัตว์โลกทั้งปวง เหมือนมารดารักลูก และยังมีอุเบกขา พระองค์ยังวางกว่านั้นอีก อุเบกขาแปลว่า ความวางเฉย ยังมีตัววางอยู่ แต่นี่พระองค์ก็เข้าหมดแล้วเรียกว่าเข้าถึงนิพพาน หมดเครื่องร้อยรัดพันธนาการสิ้นเชิงแล้วคือ สูญญตา คือจิตว่างนั่นเองเข้าสู่สูญญตาธรรม เข้าสู่โลกุตตรธรรมยืนอยู่เหนือโลก ไม่เคยพูดว่าอย่างนี้ของฉัน อย่างนี้ของตถาคต หมดแล้วจริง ๆ คือดับหมดซึ่งอาสวะกิเลสทั้งปวง แต่ก็ยังมีหน้าที่ คือปากกับใจต่างกัน จงพึงให้ดี คือจิตหลุดพ้นแต่ทำหน้าที่ต่อไป แต่ผิดกับพวกเราที่ ปากอย่างใจอย่างมั่นยึดเอาไม่ได้เลยปากหวานอาจก้นเปรี้ยว พระพุทธองค์ตรัสว่า ดูเหมือนติดแต่พระองค์ไม่ติดเพราะพระองค์หมดแล้ว พูดว่านี่ของเราว่าตถาคตแต่ไม่ติดในความยิ่งใหญ่ ฉะนั้นจึงเรียกว่า พระองค์ดับสิ้นหมดแล้วในอาสวะกิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งหลาย พระองค์ถึงสุดท้ายของพรหมจรรย์คือนิพพานนั่นเอง นิพพานคือมอดสนิท สมัยก่อนไฟในเตาซึ่งดับมอดเรียกว่าไฟนิพพาน ดวงไฟที่ใหญ่โตมันดับมอดเย็นสนิทแล้ว ไม่มีแม้แต่ร้อนระอุ ไฟที่ร้อนระอุที่อยู่ในข้าวเย็นแล้ว คือข้าวนิพพานแล้ว พระพุทธองค์จำเป็นต้องใช้

ภาษาชาวบ้าน เพราะไม่มีภาษาทางธรรม ภาษาชาวบ้านพึ่งแล้วเข้าใจ เราเข้าใจกันดีว่า "หยุด" ในพระพุทธศาสนาเรียกว่า "หมด" เข้าใจคำว่า "ดับ" เข้าใจคำว่า "คิด แต่ไม่คิด" "ละวาง" แต่ "ไม่ละเว้น" "พุทธะ" แต่ไม่ใช่ "พุทโธ" พุทโธเวลาพูด พุทธะเวลาแจ้ง สว่างหมดนั่นเอง พระองค์จึงรู้หมด รู้เท่าทันรูปนาม รู้เท่าทันกิเลส รู้เท่าทันโลก รู้เท่าทันทุกอย่าง รู้เท่าทันธรรม แม้พระองค์มีเรือที่ดี ใช้เรือให้ไปถึงฝั่ง แล้วก็ไม่ได้เอาเรือขึ้นฝั่งไปด้วย เพราะฉะนั้นทุกคนรู้ดีเราดับตัณหาทีแรกต้องมีศีล จะต้องขัดเกลาไม่เบียดเบียนเขาต้องพยายามไม่เบียดเบียนเขา และเขาไม่เบียดเบียนเรา เมื่อเราปรารถนาดีต่อเขา เขาย่อมปรารถนาดีต่อเรา เมื่อเราสร้างสิ่งชั่ว เราก็ได้สิ่งชั่ว กุศลาธรรมมาเขาสอนคนเป็นไม่ใช่สอนคนตาย แต่เราเข้าใจผิด บ้างก็ไปมัวปรับทุกข์ บ้างก็มัวกินเหล้าเมายา ไม่ได้เรื่องได้ราว พระสวดมนต์ท่านก็ไม่ได้ชี้แจงอะไรมาก เพราะถ้าชี้แจงเดี๋ยวชาวบ้านก็เปะปะท่านอีก ฉะนั้นจึงเป็นการลำบากอยู่เหมือนกัน บางทีท่านก็ว่าไปเฉย ๆ ไม่ได้แปล จึงไปกันใหญ่ ผิดกันมานานแล้ว เรื่องจารีตประเพณีการที่เราติดจารีตประเพณี ก็เข้าไม่ถึงศรัทธา จึงติดงมงายกันถึงบัดนี้ต้องให้เข้าถึงด้วย จารีตนั้นดี ว่าเขาสวดกันทำไม เอากระดาษปิดโลงไว้ทำไม ทำไมจึงต้องแห่ ทำไมจึงต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้ บางคนไม่เข้าใจ ไม่รู้ว่าเขาทำทำไม เราแผ่ให้วิญญาณนี้ไปสู่สุขคติ เปล่าเลย ถ้าไม่ทำดี ให้สวดสัก 20 เดือน

สักล้านปีก็ไม่ถึง ถ้าเราไม่ทำความดี ไม่มีบุญแล้วเอาอะไรไป เพราะเรือเหล่านี้มันมีเฉพาะตน อย่าลืม ยังทำไม่ได้หรอกพระนิพพานน่ะ ถ้าเช่นนั้นพระองค์คงต้องส่งไปสวรรค์นิพพานกันหมด ซึ่งเราก็ต้องไม่มาเกิดแล้ว แสดงว่าเป็นเรื่องกรรมเฉพาะตน เป็นเรื่องของการกระทำเฉพาะตน เราต้องทำดี รักเมตตาสามัคคี ความเพียรสามัคคีเป็นเอกภาพได้ดีเป็นอันหนึ่งอัน-เดียวกัน นั่นคือความสุขสำหรับเหล่าสังคม สันติธรรมก็เกิดทันที ฉะนั้นต้องเอาศีลเข้าไปแกว่งก่อน เมื่อเราไม่เบียดเบียนแล้ว เราก็อาจจะพบความสุข นับเป็นก้าวแรกและอย่าลืมว่าศีลเป็นเพียงสมุจเฉทประหาน* เราต้องประหาร*ด้วยศีล ถ้าไม่ฆ่าด้วยคลอรีน น้ำนิ่งก็ตกตะกอนได้อีก เมื่อฆ่าเชื้อแลว เมื่ออยู่ที่ใดมันก็หมดแล้ว เพราะมันฆ่าตาย ฤาษีที่ได้ฌาณมิได้ประหาณกิเลส เพราะกิเลสไม่หมด แต่อยู่ด้วยอำนาจสมาธิเท่านั้น ก็หมดฌาณเพราะจิตไปเกาะอยู่ในอำนาจสมาธิ ไปยึดเกาะอยู่ในอารมณ์หนึ่งอารมณ์ใด เพราะเป็นอารมณ์ที่เป็นกสิณอารมณ์ที่เป็นอารมณ์ฌาณ สมถะไม่ใช่วิปัสสนาแต่เราควรให้เข้าถึงขั้นต้นเสียก่อน การพึ่งก็เป็นสมาธิได้ เมื่อพึ่งแล้วเราเอาไปไตร่ตรองพิจารณาให้แจ้งตลอด คือการประพฤติให้ถึงจึงจะเข้าถึงผลสุดท้ายคือปัญญา ที่รู้แจ้งด้วยวิทยา ให้รู้ถึงซึ่งฝั่งแห่งตัวรู้ การพึ่งจึงเป็นการขัดเกลา นี่เป็นกรรมฐานไม่ใช่

---

* สมุจเฉทประหาน : การตัดกิเลสได้เด็ดขาดอย่างพระอรหันต์

* ประหาร : ฆ่า, ทำลาย

ต้องนั่งอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่นั่งพึ่งพระเราก็ไม่ผิดศีล เพราะนั่งอยู่ตรงนี้จึงไม่ด่าใคร ไม่นินทาใคร ไม่อิจฉาตาร้อนใคร ไม่ได้แสดงว่าโลภโมโทสัน เพราะฉะนั้นวันหนึ่ง ๆ เราเป็นยักษ์เป็นมารกับใครบ้าง เรามาพิจารณาดู นี่ก็เป็นกรรมฐาน คือกำหนดสติรู้ว่าเช้ามาเราตื่นเราเป็นมนุษย์ต่อมาอีก 2-3 ชั่วโมง เราไปทำบุญที่วัด ทำบุญก็ไม่ใช่เฉพาะวันพระ พระ : วร : ประเสริฐ ประเสริฐจริงต้องจิตประเสริฐ จิตประเสริฐได้ต้องเอาศีลมาขัดเกลา ไม่ใช่เอาศีลมารักษา ศีลคือการปิด ภาษาปักษ์ใต้เรียกว่า เชือด คือฆ่ากิเลสนั่นเอง ที่เราเพลินหลงการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต อย่าคิดไปผิดลูกเมียเขา ทำให้เบาบาง เคยพูดมดเท็จ เคยพูดไม่เป็นสาระพูดข่มสำทับ มีแต่นินทาประวิณ มีแต่อิจฉาตาร้อน ให้เบาบางลงตัดให้ได้ จึงจะเรียกว่าศีล 5 บริบูรณ์ สำหรับสุราเมระยะมัชชะ มันเมาทั้งหมด ข้าวยาปลาปิ้ง ข้าวก็เมา ถ้าไม่รู้จักประมาณก็เมาทั้งนั้น บุหรี่เราสูบมันได้ อย่าให้มันสูบเรา เรากินมันได้อย่าให้มันกินเรา ดื่มไปเถิดไม่เป็นไรอย่าให้มันดื่มเรา แต่ดีที่สุดต้องไม่ดื่ม เพราะตอนเราเกิดมา มารดาให้น้ำนมบริสุทธิ์ไม่มีน้ำดีกรีเข้าไปปน เราก็รักแม่เรา เพราะแม่เราให้ความบริสุทธิ์จริง ๆ ถ้าเป็นยากระสายดื่มไม่เป็นไร เพราะฉะนั้นทุกสิ่งทุกอย่าง อันเมาเหล้าเช้าสายก็หายไป แต่เมาใจนั้นมันร่ำทุกค่ำคืน ใจเรามันเมาอยู่ ตื่นมาก็เมา มันเมาเพราะตัณหาอุปาทาน มันก็มีความทุกข์ เงินทองก็หมด สุขภาพก็หมด บางทีพูดไปอาจจะผิดใจใครเข้า อาจจะเจ็บตัวก็ได้ อาจจะเป็นพิษภัยเข้าอีก เพราะทุกอย่างนี้เป็นภัย

ทั้งนั้น ทุกขโต ทุกขถานัง ให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นก็ถึงตัวถ้าเราขาดสติ เมื่อเรือไม่มีหางเสือเรืออาจเกยตื้น อาจเกยสันดอน เรือนั้นอาจจะพัง เพราะฉะนั้นก็ต้องรีบสร้างความดีเอาไว้ ต้องมีศีลให้สมบูรณ์ละชั่วโดยการมีศีล โดยการขัดเกลา ฆ่าน้ำขุ่นต้องขุดตั้งแต่ขั้นแรก เราต้องตัดที่ใบเพื่อต้องการให้หญ้าคาหมด ก็ต้องตัดที่ใบ คือระงับที่กาย วาจา ต้องสำรวมไม่กล่าววาจามดเท็จเขา และไม่ผิดในกาม ศีล 5 ที่เราอาราธนานั้น-แหละ เราจึงต้องประพฤติเพื่อให้เป็นรั้ว ทุกคนไม่ละเมิดสิทธิต่อกันแล้ว ต่อไปก็ต้องมีทาน มีภาวนา เมื่อเรามีพร้อมสามัคคีก็เกิด เราก็จะช่วยเหลือผู้อื่นได้ เราไม่เบียดเบียนอย่างเดียวสมมติว่า เราไม่ฆ่าสัตว์แต่เราเห็นสัตว์ได้รับทุกข์หรือเพื่อนมนุษย์ได้รับทุกข์ เช่น เขาถูกทุบตี หรือเขากำลังตกอยู่ในความประมาทอยู่ ติดคุกทางใจ เรามีศีล แต่เราไม่ฆ่าแต่ก็ไม่ช่วย แสดงว่ามั่นไม่ได้เรื่อง ศีลนั้นก็เป็นหมัน เราต้องมีธรรมด้วย การที่เราไม่ถอยหลังเข้าคลอง เราก็อาจหยุดอยู่กับที่ก็ได้และไม่ได้เรื่องอะไรเรียกว่าติดอยู่ในสีลัพพตปรามาส* ติดอยู่ในทุกข์ติดอยู่ในระเบียบก็ไม่ได้อะไร เราต้องมีธรรมจึงเรียกว่าเมตตา กรุณา มุทิตา ให้ได้ คือไม่เพียงแต่ไม่เบียดเบียน ไม่เพียงแต่เฉย ๆ เขากลับมีเมตตา กรุณา มุทิตา อีกครั้ง ฉะนั้นมีศีลไม่ได้หมายความว่ามีธรรม เราต้องปลูกธรรมะไปด้วย คือละชั่วแล้ว เราต้องประพฤติดีด้วย เมื่อเราไม่พูดหยาบ เราก็

---

* **สีลัพพตปรามาส : ความถือมั่นศีลพรตโดยสักแต่ว่าทำตาม ๆ กันอย่างงมงาย**

ต้องพูดไพเราะด้วย เมื่อถางหญ้าคาแล้ว เราต้องปลูกพืชผลให้ดีด้วย เราจะได้ดื่มได้ใช้ สำหรับเป็นประโยชน์ต่อสังคม เป็นประโยชน์ต่อสัตว์อื่น เมื่อตัวเราทำเต็มที่แล้ว ในที่สุดเราจะไม่ติดดี ทำบุญแล้วไม่ติดบุญเพราะอิ่มบุญ และเราอิ่มอยู่ในวิมุติ อิ่มอยู่ในสุข สุขที่ละเอียด สุขที่เรียกว่า ปรมังสุขขัง คือว่างหมด พระองค์จึงจิตสงบ เมื่อจิตสงบหัวใจก็สูบฉีดโลหิตปรกติร่างกายพลังงานก็เหมือนคลื่นนั่นแหละ เมื่อใจเบาคลื่นก็เบา การสูบฉีดโลหิตก็เบา พระองค์จึงไม่ฉันอาหารได้ถึง 49 วัน ไม่ฉันทั้งน้ำทั้งอาหาร เมื่อครบแล้วท่านต้องฉันอีก เพราะร่างกายธรรมดาต้องหล่อเลี้ยงด้วย เหมือนเครื่องจักรที่เติมไปด้วยน้ำมัน เมื่อเดินน้อยก็ต้องการน้ำมันน้อย เพราะเครื่องเดินไม่หยาบ แต่คนโกรธตีลูกตีหลงตี หรือวันหนึ่งมีโลภโมโทสันว่าเราถูกแล้ว ตั้งแต่เช้าจนเย็น เรามีอารมณ์ขึ้น ๆ ลง ๆ บางวันอารมณ์บูด บางวันอารมณ์เป็นเทวดา และเมื่อมีอะไรกระทบเราก็อดไม่ได้อีกเพราะเรามีเชื้อเพลิงอยู่แล้ว ก็กลายเป็นยักษ์เป็นมาร เทวดาก็หายไปหมด วันหนึ่งเราเป็นอะไรไม่รู้กี่อย่าง ตั้งแต่ยักษ์มาร คนธรรมดา และเป็นเทวดา เป็นทั้งพรหมเป็นทุก ๆ อย่าง ๆ ฉะนั้นคนเราจึงผิดปรกติ จงพิจารณาเถิดว่าจริงไหม พระอรหันต์จึงเป็นปรกติ พระอรหันต์เป็นคนธรรมดา ไม่มีอะไรเพราะไม่มีเงิน ไม่มีหนาว ไม่มีเย็น ไม่มียินดี ไม่มียินร้าย แต่บางคนมียินดียินร้าย เดี๋ยวยิ้มเดี๋ยวหัวเราะเดี๋ยวร้องไห้ เดี๋ยวโลภโมโทสัน เดี๋ยวก็เป็นยักษ์เป็นมาร แล้ว

ก็เต้นแร้งเต้นกา เดี๋ยวก็เป็นอะไรก็ไม่รู้ เดี๋ยวไปฆ่าเขา เดี๋ยวก็เอาอกเอาใจเขา เดี๋ยวก็พูดไพเราะ สาระพัดอย่าง แสดงว่าทุรชนมันก็มีเหมือนกันทุกคนแหละ จะมีมากมีน้อย กิเลสอย่างกลาง อย่างหยาบ อย่างละเอียดโรคประสาท โรคจิตมีเกือบทุกคน นอกจากพระอรหันต์เท่านั้น พระอรหันต์นิพพานที่จิตหมายถึงจิตไม่เกิดอีกแล้ว นามก็ไม่เปลี่ยนอีกแล้ว คือสภาพอันนั้นคือสลัดออกหมด ไม่มีพลังที่ขับเคลื่อนอีกแล้ว คือวิชชุรูปก็จับนิ่ง ในช่องว่างของวิชชุรูปก็ว่างหมด เมื่อดวงไฟดวงเดียว ไม่มีการเสียดสี เมื่อวงจรเกิดขึ้น เมื่อวิญญาณเกิดขึ้นในไฟดวงเล็ก มันหมุนเร็วเราดูไกล ๆ ปัญญาหยาบจึงเห็นว่าไฟดวงเดียว จึงเห็นเป็นกายน่ายินดี จึงเห็นเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ เมื่อเข้าใกล้และจับไฟให้นิ่ง เมื่อจิตยึดเกาะรูป นั่นแหละเรียกว่ารูปสลัดนาม นามสลัดรูป พลางก็เกิดการผลักใสต่อกันปฏิจจสมุปบาท คือการเกิดขึ้นสืบเนื่อง และมีเหตุมีผล มีการเกิดดับพร้อมกันไป มีการสืบเนื่องเป็นเหตุเป็นผลมีการเกิดขึ้นมาพร้อมกัน มีการดับไปพร้อมกันเพราะเป็นเหตุเป็นผลต่อเนื่องกันร่วมกันเป็นเหตุร่วมกันเป็นผล เมื่อเราดับในปฏิจจสมุปบาท เราจะดับปฏิจจสมุปบาทให้สิ้นนั้น เราต้องดับอวิชชาเมื่อไม่มีอวิชชาแล้วก็เกิดวิชชาคือรู้แจ้ง แต่เราต้องดับตัวแรกคือ ดับตัณหาเสียก่อน เราต้องถางทั้งกลางต้น ต้องระงับที่กายวาจา ระงับที่อายตนะภายนอกให้เบาบางลง และให้รู้จักสำรวมอิริยาบถ คือการกระทำทั้งทางกายกรรม มโนกรรม

เมื่อเราตัดบ่อย ๆ มันสะเทือนไปถึงหัว เมื่อหัวหญ้าคาสะเทือน มันก็เหือดแห้งไปหมดเอง และในที่สุดก็ตายได้ จึงกล่าวว่าศีลก็คือขั้นแรกของพระนิพพาน เพราะมันฆ่าล้างเป็นขั้นสมุจ-เฉทประหาน แล้วเราต้องมีจิตเป็นสมาธิ สมาธิฝึกจนนิ่ง เมื่ออยู่ข้างในระงับกายวาจา ระงับประตูหน้าต่างแล้ว เราต้องล้างภายในบ้าน ต้องชำระในใจอยู่ที่การให้เมตตากรุณา นี่แสดงว่าเมื่อมีศีลแล้วเราก็สลัดทุกข์ต่าง ๆ สลัดในความยึดตัวตน สลัดในลาภยศ สักการะ สุข สรรเสริญ สลัดความเป็นทานให้เป็นการสลัดให้จริง ๆ ไม่ว่าวัตถุทาน วิทยาทาน เพราะไม่ใช่อะไรของเราเลย เรามาหยิบยืมใช้ชั่วคราวเป็นทรัพย์ในดินเป็นทรัพย์ของโลกเท่านั้น และเราสร้างพระโมกขธรรมของชีวิตให้ครอบครัวพอประมาณเท่านั้น แต่เราทำหน้าที่ด้วยความละวางก็ได้ อย่าลืมเรื่องมันอยู่ที่ใจ พอพระองค์ดับแล้ว ยังทำต่อไปอีก เพราะมีขันธ์ 5 จึงทำงานด้วยจิตว่าง ด้วยจิตบริสุทธิ์ให้เกิดมหากรุณาธิคุณ เมื่อเกิดมหากรุณาธิคุณก็เกิดพระปัญญาธิคุณ เมื่อจิตมันสว่าง จิตนั้นก็เข้าสู่ความจริงที่สุด มันก็เรียกว่า ศีล สมาธิ ปัญญา เราขัดเกลาข้างในให้มีสมาธิได้ เราต้องมีเอกัคตคตา มีจิตเป็นอันเดียว มีเนกขัมมะมุ่งไปสู่ธรรม มีศีลธรรม เราต้องดับกามใช่ไหม เพราะกามฉันทะเป็นตัวสำคัญถ้าฉันทะเกิดทำให้สมาธิถูกทำลาย ตัวนี้แหละสำคัญอยู่ ขณะที่เรายืนอยู่มีเขียว ๆ แดง ๆ มีเสียง มีกลิ่นอะไรเข้ามา มีรสอะไรผ่านเข้ามา มีสัมผัสมาต้องกายเรา เราไปยินดียินร้าย แสดงว่า

เราไม่มีสมาธิจิตนั้นก็ไม่มีเอกัตตคตา จิตก็ไม่เป็นหนึ่ง ดังนั้น เมื่อเราทำจิตให้นิ่ง เมื่อเราทำเหล็กให้เป็นแม่เหล็ก มันจะเรียงตัวกันเป็นระเบียบ เมื่อโมเลกุลเรียงตัวกันเป็นระเบียบ ก็เป็นอำนาจแม่เหล็ก แสดงว่าละเอียดในคนธรรมดาก็มี ในคนธรรมดาต้องมีทุกข์จัด มันมีความไม่เป็นธรรมดา ก็มีทางเข้าสู่ประตูมรรคผลนิพพานได้เหมือนกัน แต่กี่ชาติกี่กัปป์กี่กัลป์นั้น อย่างน้อยย่อชาติภพให้สิ้นลง ไม่ต้องติดหนี้มาก ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏฏ์อีกมาก ฉะนั้นเราย่อเสีย คือการมีศีล ทาน ไม่ว่าจะเป็นวัตถุทาน ธรรมทาน วิทยาทาน จิตบริสุทธิ์นั้นมีเมตตา กรุณา มุทิตา ปรารถนาให้เขาพ้นทุกข์ ปรารถนาให้เขาพบความสุข และวางเฉยไม่ยินดี ยินร้ายอะไร ไม่เศร้า ไม่กระทบอะไรอีกแต่จะช่วยไปตามหน้าที่ ช่วยทำงานด้วยจิตว่างนั่นเอง นี่เรียกว่าเข้าสู่ความจริง ต่อไปนี้ เมื่อท่านเข้าสู่ความจริงแล้ว ท่านต้องรู้ว่าท่านต้องมีศีลบริบูรณ์ ถ้าเราไม่เบียดเบียน ใครก็อยากคบค้าสมาคม ธุรกิจก็เจริญก้าวหน้า เมื่อสมองดี เนื่องจากจิตใจดี ไม่สับสนวุ่นวาย โปร่ง พอคิดอ่านอะไรก็ดี น้ำย่อยก็ดี สมองทุกต่อมประสาทปรกติหมด จิตใจก็ดี ความจำก็ดี ปฏิภาณก็คล่องแคล่วว่องไว ทุกอย่างสืบเนื่องกันหมด โรคประสาท โรคความดัน โรคเบาหวาน โรคอะไรก็ไม่เป็นหรืออาจจะเป็นบางโรค เพราะธรรมดาต้องเป็นโรค อโรคยาปรมาราคา ผู้ไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ ทุกคนต้องมีโรคทั้งนั้น อย่างน้อยก็คือ โรคชราแก่ตาย มีทุกคน ฉะนั้นขอให้ท่านหันไปประพฤติซึ่งพรหม-

จรรย์จริงๆ คือมีศีลขั้นแรก แล้วต่อมามีทาน และต่อมาให้มีองค์ภาวนา ขอให้ทุกคนต่อไปนี้ พยายามดับตัวกามฉันทะ ให้มีศีล การเบียดเบียนก็จะไม่เกิดขึ้น สังคมก็เป็นรูป อหิงสา เมื่อไม่เบียดเบียน โลกก็อยู่อย่างสันติสุข และทั้งใกล้ตายก็ยังเป็นสุข บุญนั้นก็ยังสุขมาสู่ชีวิต แม้กระทั่งใกล้ตาย เราไม่มีสิ่งอื่นนอกจากความดี นอกจากบุญ บุญมีก็ต้องสร้างกุศล กุศลต้องพร้อม มีศีล ทาน ภาวนา เราทำให้พร้อมเถิด ต่อไปนี้ขอให้ทุกคนพนมมือ ตั้งจิตน้อมแผ่ไปด้วยเถิด และปฏิบัติให้ได้เป็นเนืองนิตย์ไม่ว่าในขณะใด วันนี้เป็นวันพระ วันไหนๆ ก็เป็นวันพระได้ทุกวัน เขาไม่ห้ามหรอก เป็นวันพระที่ใจอย่าให้เป็นมาร ให้ได้ถึงวันก็แล้วกัน คือจิต วร ผู้ประเสริฐ ประเสริฐต้องอยู่ในอริยมรรค มีองค์ 8 คือ (1) สัมมาทิฏฐิ (2) สัมมาสังกัปโป (3) สัมมาอาชีโว (4) สัมมากัมมันโต (5) สัมมาวาจา (6) สัมมาวายาโม (7) สัมมาสติ (8) สัมมาสมาธิ จงคิดดี ทำดี พูดดี เรามุ่งไปทางปัญญา คือ คิดชอบ ทำชอบ พูดชอบ เราไม่เบียดเบียนเขาด้วยกาย วาจา มีแต่ความปรารถนาดี รู้ว่าสิ่งใดควรไม่ควร นั่นแหละท่านจะพบสันติสุข แม้แต่สิ่งอื่นก็ไม่สามารถเบียดเบียนท่านได้หรอก เพราะเรามีกำแพงศีล ท่านอยู่ในอริยมรรคทางประเสริฐ ไม่มีสัตว์ร้ายเข้ามาข้องเกี่ยว เพราะไม่มีทางรก เพราะมีรั้วล้อมดีมีศีลอยู่ในตัว ใครจะมาพูดกรอกศีลาก็สะท้อนเข้าหูเอง เมื่อเขาแบกมาเราไม่รับเราวางเฉยได้ เขาก็ต้องแบกกลับด้วยหนักเปล่าๆ แต่เราจง

ให้อภัยเขาเถิด เราจะไปดิ้นรนตามไปทำไม จงทำให้จิตนิ่งสงบ แล้วต่อไปนี้เป็นองค์ภาวนา ขอให้ทุกคนพนมมือ แล้วแผ่เมตตาไปด้วยเถิด (กล่าวพระบาลี) ให้ตั้งจิตน้อมให้นิ่งจริง นี่คือการกรวดน้ำ กรวดน้ำแห้งอยู่ที่วัด นึกน้อมถึงบุคคลผู้มีพระคุณอันมี บิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้มีพระคุณทั้งหลาย ตลอดจนที่เคยเป็นศัตรูกันนึกน้อมให้ถึงจิต ให้เห็นใบหน้าชัด แล้วแผ่ให้เขาเหล่านั้นสงบเถิด.

❋ ❋ ❋

ตามทางอริยมรรค

พระอาจารย์ยันตระ สมัยขาว

เป็นด้วยจริตมายาที่หันหน้าเข้าหากัน นั่นคือสภาพความลวง นั่นคือสภาพความสุขที่ลวงโลก นั่นคือสภาพความบิดพลิ้วแห่งสัจจธรรมของพระองค์ เอกภาพนั้นก็ไม่เกิดเด็ดขาด สภาพสิ่งทั้งปวงเหล่านั้น จึงไม่เจริญอยู่ในมรรคาของพระองค์ ความเป็น สพฺโพ เอโก ธมฺโม ความเป็นสรรพสิ่งเหล่านั้น เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั้นย่อมเป็นไปได้ยาก และเมื่อเข้าสู่ความจริงแล้ว โลกนี้จะเข้าสู่ความเพียรสามัคคี ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั่นแหละ เห็นอกเห็นใจกันทำให้หมู่สัตว์หรือสังคมมนุษย์ได้อยู่เป็นสุขอันแท้จริง เพราะฉะนั้นผู้ประพฤติธรรมนั่นแหละย่อมเป็นสุข เพราะเมื่อเรามีความรัก เมตตา สามัคคีแสดงว่าไม่เพียงแต่เรามีศีล เรายังมีธรรมอีกด้วย เพราะไม่เพียงแต่เราไม่เบียดเบียน ศีลเป็นข้อห้ามไม่ให้เบียดเบียนด้วยกาย วาจา แต่เมื่อเรามีเมตตาธรรม มีสามัคคีธรรม แสดงว่าเราเจริญก้าวไปสู่ทิศเบื้องหน้าอันไกลแล้ว เรียกว่าไม่ถอยหลังเข้าคลอง แผ่ไปถึงอาณาจักรอันพบด้วยสันติที่เรียกว่าเป็นสมรภูมิที่ฆ่าล้างกิเลสสิ้นแล้ว แต่มิใช่เป็นการฆ่าล้างแบบต่างฝ่ายต่างก็หักโหม เอาความชั่วมาขู่อวดมาเข่นฆ่ากันและกันและคร่ำเครงในตัณหาอุปาทานนั้น ให้ลุกโหมโรมทวีไปอีกแต่บัดนี้พระองค์ได้ตีกลอง ได้เป็นศิลปินเอก ชาติที่แล้วพระ

องค์ตีก้องมา 2,000 กว่าปีเศษแล้ว พระองค์เป็นศิลปินเอกที่มีลีลา ในการแสดงของพระองค์นั้นเป็นลักษณะของคีตะอันเหนือกว่าเทพคีตะกวี เหนือกว่าดุริยเทพใดทั้งหมด พระองค์นั้นเป็นนักศิลปินเอกของโลก เป็นผู้ที่มีศิลปะในทุกศาสตร์ ได้เป็นนักวิทยาศาสตร์ทางนามธรรม เพราะว่าพระองค์เข้าถึงจริง ๆ อย่าลืมพระองค์เป็นสัพพัญญู พระองค์เป็นวิญญู พระองค์ยังเป็นโลกะวิฑู และอนุตตโร ทรงรู้แจ้งโลกและรู้แจ้งธรรมเหนือโลกเหนือธรรม ไม่ติดทั้งโลกทั้งธรรมซึ่งเรียกว่า โลกุตตรธรรม หรือโลกุตตรภูมิ เป็นโลกุตตรจิต คือจิตที่เหนือโลกแล้ว คือเข้าถึงที่สุดคือนิพพาน หมดเครื่องร้อยรัด จากเครื่องทิ่มแทงซึ่งสิ่งทั้งปวง ไม่ว่าตัณหาอุปาทานหรืออวิชชาใด พระองค์สิ้นแล้วจากกองสังสารวัฏฏ์ จึงตัดขาด จึงข้ามสมุจเฉทประหาน จึงข้ามโอฆะสงสาร นั่นคือไปสู่ความวิมุตติหลุดพ้น พระองค์จึงสิ้นทุกข์และสิ้นทั้งสุขดับหมดไม่มีอะไร จึงเข้าสู่นิพพานัง ปรมัง สูญญัง เข้าสู่ความว่าง ว่างเปล่า ว่างอื่นใดเสมอนิพพานไม่มี เพราะฉะนั้นทุกคนเมื่อมีจิตที่สลัดเข้าสู่ความเป็นอย่างนี้แล้ว เรียกว่าโลกนิพพาน เรียกว่าจิตนั้นเข้าสู่ภาวะ ความหลุดพ้นความเป็นตัวตนไม่มี เมื่อเราอ่านตัวออก เราก็บอกตัวได้ เราก็ใช้ตัวเป็น เราอ่านตัวออกเราก็บอกตัวได้ใช้ตัวดี เราเรียกตัวนี้ตามปรมัตถ์อนัตตา นี่คือความจริงอันหนึ่ง เมื่อเราสลัดจากชั่ว มาประพฤติดีแล้วต้องมีจิตผ่องใส บริสุทธิ์ เข้าสู่ภาวะความเป็นวิมุตติในที่สุด เมื่อวิสุทธิ์ใสก็เกิดมหากรุณา ถ้า

เข้าถึงที่สุดก็เกิดปัญญาธิคุณ คือเข้าสู่ภาวะพระจริยาวัตรเยี่ยงตถาคตองค์เก่า และทุกคนมีในความเป็นพุทธะมีอยู่แล้วในทุก-คน ถ้าเราแปลแล้ว พุทธะแปลว่ารู้แจ้ง รู้แจ้งคือบ่งถึงจิตเท่านั้น รู้แจ้งในจิต ถ้าจิตสลัดความมีตัวตนเมื่อไร จิตเห็นแจ้งในรูปนาม รู้เท่าทันกิเลส รู้เท่าทันความโลภ รู้เท่าทันความโกรธ รู้เท่าทันความหลง ถ้ารู้จริง ๆ ก็ต้องอยู่เหนือมัน และต้องดับมันได้ จึงเรียกว่าดับโลภ ดับโกรธ ดับหลง และดับสิ้นเชิงแล้วในอาสวะกิเลสสิ้นทั้งปวง เมื่อดับอกุศลจิต ดับอกุศลมูลเหล่านี้ไปได้จิตนั้นก็เข้าสู่วิชชา คือความละตัณหาอุปาทาน คือความทะยานอยากที่ปัญชาให้เกิดกามตัณหา ภาวะตัณหา วิภาวะตัณหา ไม่ว่าความอร่อยทางหู ตา จมูก ลิ้น กาย ที่เราไปเสพในเหยื่อของโลก ที่มากระทบตาคือรูป ที่มากระทบหูคือเสียง ที่มากระทบจมูกคือกลิ่น ที่มากระทบลิ้นคือรส ที่มากระทบกายเรียกว่า โผฏฐัพพะ เรียกว่าปรุงแต่งในทวารทั้ง 5 จนถึงภายในให้อายตนะมันรับรู้ จึงปรุงแต่งไปสู่อายตนะภายใน จึงทำให้มนุษย์ต้องติดอยู่ในรสอร่อยในเหยื่อของโลก แต่เหยื่อของโลกอนิจจัง วัฏฏสังขารา สังขารความคิดที่ปรุงแต่งในรูปนามทั้งปวงเหล่านั้นเป็นทุกข์ ทุกข์เนื่องจากอะไร ทุกข์เนื่องจากทุกขัง อนิจจัง อนัตตา เนื่องจากความไม่เที่ยงเนื่องจากความไม่มีตัวตนที่แน่นอน จึงเกิดกาลเวลาขึ้น ถ้าเมื่อไรกาลเวลาเกิดเมื่อนั้นยังต้องมีทุกข์ แต่ผู้ที่เข้าสู่ภาวะเป็นผู้หลุดพ้นเป็นอรหัตผลคือจิตว่างย่อมไม่ตาย ย่อมไม่เกิด

ย่อมเป็นที่ว่าง คือสลัดจากรูปนามทั้งปวง ไปสู่โลกอันเป็นที่ว่าง บางเวลาเขากล่าวว่า ถ้าเราเป็นผู้ประเสริฐเราจะได้กินเวลา แต่ถ้าเราเป็นผู้ต่ำต้อยแล้ว เราจะถูกเวลากลืนกิน เราจงพิจารณาดูว่าคำพูดของคนโบราณเถิดว่าเขาดีลึกซึ้งแค่ไหน ผู้ที่มีสันติสุขอันแท้จริงนั้นเราสังเกตไหม เขาเล่าว่าพรหมที่สถิตอยู่เบื้องบนนั้น ลงมาเพลิดเพลินที่โลกมนุษย์ ที่มาจากพรหมโลกลงมาเพียงแค่หลับตื่นหนึ่ง เมื่อลงมาเที่ยวคือเป็นเสมือนหนึ่งความฝันแต่ที่จริง พระพรหมลงมากินดิน ยังมีกิเลสอย่างละเอียดอยู่ลงมาติดที่ผิวโลก ปรากฏว่ามาเพลินและฝังลูกเต้าได้มีการสมสู่กับนางที่ผิวโลกก็เป็นมนุษย์ขึ้น ซึ่งพรหมเองเป็นผู้สร้างตามคำเล่าของเขา และพระเจ้าสร้างมนุษย์ นี่เป็นเรื่องของศาสนาพราหมณ์ไม่ใช่พุทธศาสนา ที่กล่าวถึงเช่นนี้หมายถึงอะไร เมื่อลงมาเพลินอยู่ปรากฏว่ามีลูกเต้ามากมาย แต่เป็นเพียงชั่วอึดใจ เมื่อตื่นขึ้นรุ่งอรุณเท่านั้น ปรากฏว่า เปรียบเทียบให้ดูเอาเถิดว่า เพียงชั่วหลับตื่นหนึ่ง แต่มาอยู่ในโลกมนุษย์แสนจะยาวนานเป็นร้อยเป็นพันปี เพราะอะไรนี่แหละเราเห็นได้ชัด ผู้ที่มีจิตละเอียด ผู้ที่มีสุขอย่างละเอียด แต่ยังมีการเกิดอยู่ เช่นเดียวกันในโลกมนุษย์ เราเปรียบเทียบสังคมด้วยกัน คนที่มีความสุข เวลาผ่านไปเร็ว แต่คนที่มีความทุกข์นั้นเชื่องช้าและคืบคลานไปอย่างเชื่องช้าที่สุด เช่นคนที่ติดอยู่ในคุกตะราง หนึ่งอาทิตย์เหมือนกับ 1 ปี แสนจะยาวนาน คนที่อยู่ในท่ามกลางความทุกข์อยากให้เวลาผ่านไป ยิ่งยาวก็ยิ่งรู้สึก

ว่านาน จึงถูกเวลาฆ่าแกงและถูกล่ามโซ่ด้วยเวลา เวลานั้นเป็นมัจจุราช มาฆ่าให้เรามีความแก่ มีความเจ็บ และมีความตายในที่สุด เราจึงไม่อยากพรากจากเวลา แต่คนที่มีความสุขนั้นเพลิดเพลินจนลืมกาลเวลาเพียงชั่วอึดใจเดียว แม้แต่ท่านมีรสอร่อย มีความเพลิดเพลินในขณะที่พูดคุยต่อกัน ดังเวลาไม่เคยที่จะยาวนานเช่นนั้นมาก่อน แต่เมื่อถูกรส เมื่อถูกใจท่าน ท่านอาจจะคุยจนเพลิดเพลินจนลืมเวลาแม้กระทั่งดึกดื่นครึ่งวันครึ่ง-คืน และบางเวลาผู้ที่มีสุขละเอียดคือผู้ที่เข้าสู่ภาวะจิตที่สัมผัสกับความจริง จิตที่สัมผัสเช่น พระพุทธเจ้าก็เข้าสู่โพธิญาณเสวยวิมุตติ เรียกว่าจิตนั้นหลุดพ้นอยู่ได้ถึง 49 วัน ไม่ต้องฉัน-อาหารอะไรทั้งหมด คือเข้าถึงความจริงอยู่ได้ถึง 7 อาทิตย์เพราะจิตอิ่มเอิบ ขณะที่ท่านอิ่มมีความสุข ท่านลืมกาลเวลาใช่ไหม วัน เดือน ปี ย่อมไม่มีในความรู้สึกของดวงใจ มีแต่ความเพลิดเพลิน แต่คนที่มีทุกข์ ที่ถูกจองจำเครื่องพันธนาการอยู่ในความทุกข์ รู้สึกว่ากาลเวลานั้นกลืนกินเราอยู่ทุกเวลาและมีความกลัวไม่อยากตาย ไม่อยากแก่ ไม่อยากเจ็บ ไม่อยากเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ถ้าความสุขจริง ๆ จะลืมทุกสิ่งทุกอย่างหมดคือเข้าสู่ภาวะที่เหมือนกับสลัดลืม แต่ที่จริงอาจจะไม่ลืม แต่มิได้วิตกกังวล เช่น พระพุทธเจ้า เช่น พระอรหันต์ ไม่ต้องไปคำนึงว่าตายเมื่อไร เมื่อไรจะเข้าพระนิพพานไม่เคยดิ้นรน แต่เมื่อถึงวาระ แม้แต่ปลงสังขารได้ พระองค์ก็ไม่ดิ้นรน พระองค์วางเฉย คือรู้ความจริงเสียก่อนล่วงหน้า เรียกว่าตายก่อน

ตายมานานแล้ว คือจิตว่างแล้ว สลัดจากตัวตนแล้ว ไม่ห่วงอาลัยในชีวิต เขามีความสุขอันแท้จริง อันเป็นวิมุตติสุข สุขอันหลุดพ้นแล้ว พระองค์จึงมีบารมี ผิวพรรณอิ่มเอิบ สิริโสภาคย์เป็นที่สนใจของชาวมัชฌิมประเทศ แม้แต่ในเมืองโกสัมพีอุชเชนีย์นั้นถึงขนาดลือลั่น แม้กระทั่งเมืองราชคฤห์ เมืองเวสาลี แม้แต่คันทาระก็แผ่ไปทั่วแม้แต่เมืองที่อยู่ทางส่วนเหนือนครตักกะสิลาก็ยังได้ยินกิตติศัพท์ในความงามของพระองค์ที่เต็มไปด้วยความเมตตาบารมี และคำสอนอันไพเราะแห่งพระองค์และพระองค์นั้นมีจิตที่อิ่มเอิบปีติสุข ดวงหน้าไม่มีริ้วรอยแห่งความทุกข์ มีอาการอิ่มเอิบ สำรวมอินทรีย์ สังวรอยู่ตลอดเวลาเป็นที่ศรัทธาอันยิ่งแห่งพวกที่อยู่ในวรรณพราหมณ์ แพทย์สูตร กษัตริย์ หรือจัณฑารทั้งปวง เมื่อต่างรู้ข่าวเข้า ที่ไม่มีทิฏฐิจัดก็อยากมาชมบารมี เมื่อพระองค์มีความอิ่มเอิบปีติสุขเขาจึงไม่สามารถฆ่าล้างเช่นเดียวกัน นางวิสาขา แม้กระทั่งมีลูกถึง 20 คน แต่ไม่มีความทุกข์อะไรจิตใจผุดผ่อง แม้แต่ลงจากบ้านแล้วออกเดินคู่ไปกับธิดาของนาง เดินไปด้วยกัน ทำให้ชาวบ้านเข้าใจผิด คิดว่าเป็นพี่น้องกัน คือเป็นผู้งามศิริโสภาคย์ด้วยลักษณะจากภายใน จิตใจมีคุณธรรมอันแท้จริง เมื่อคนจิตเป็นสุข หน้าตาก็อิ่มเอิบ แต่ที่มีอยู่น้อย การกินน้อย อยู่อย่างผู้สันโดษ แต่ทำไมด้วยเล่าที่นางนั้นหรืออรหันต์ผู้ที่อยู่ในภาวะอันน่าจะลำบาก ที่น่าจะทุกข์ระทม ที่น่าจะผ่ายผอม แต่เปล่าเลย กลับอยู่ในลักษณะที่อิ่มปีติสมบูรณ์ เพราะเมื่อจิตละเอียด

เข้า เมื่อจิตละเอียดเป็นทิพย์ กายก็เกิดเป็นทิพย์ด้วย คือกายนั้นก็สูงด้วย คำว่า "ทิพย์" ก็คือ จิตสูง เลอเลิศ ฉะนั้นเมื่อเราจะพบกับสิ่งสูง เราจะต้องเดินในทางสูง ทางอันประเสริฐ คือ อริยมรรค 8 คือ (1) สัมมาทิฏฐิ (2) สัมมาสังกัปโป (3) สัมมากัมมันโต (4) สัมมาอาชีโว (5) สัมมาวายาโม (6) สัมมาวาจา (7) สัมมาสติ (8) สัมมาสมาธิ หรือเราจะเจริญตามลักขณะกรรมบท 10 ก็ได้ คือเราเจริญในมโนกรรม วจีกรรม และกายกรรมที่สำรวมพร้อม และดีพร้อมด้วยกาย วาจา ใจ มันก็เจริญในทางที่คล้ายคลึงและเป็นอันเดียวกันตามรอยแห่งอริยมรรคมีองค์ 8 นั่นแหละ เมื่อเราคิดดี ทำดี พูดดี ก็ไปตรงกับสัมมาทิฏฐิ คิดชอบ ปัญญาชอบ นั่นเอง ผู้มีปัญญารอบรู้แจ้งในเหตุผลความจริง ว่าเราควรกระทำในสิ่งที่ควรกระทำ ในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม และเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และเป็นไปในฝ่ายที่ยุติธรรมและถูกต้องให้เป็นไปในฝ่ายชอบแล้วคือไม่เบียดเบียนมีแต่ความรักเมตตามีแต่ความเห็นอกเห็นใจ มีแต่ความโอบอ้อมอารี เรียกว่าสัมมาทิฏฐิ ต่อมาก็จะมีสัมมาสังกัปโป คือดำริจนออกจากความตามใจชอบ ดำริออกจากความโกรธ ผูกอาฆาตพยาบาท ความยึดถือในกาย ความยึดถือไม่ว่าในลาภ ยศ เกียรติ สุข สรรเสริญ การว่างจากตัวตนเป็นการสลัดออกอันยิ่งใหญ่ด้วยเหมือนกัน ภาวะ วิภาวะ ให้ดำริออก เราดำริออกจากกามก็จะเบาบางในกามฉันทะ เบาบางในกามตัณหา คือความอร่อย

ในหู ตา จมูก ลิ้น กายให้เบาลงและเจริญไปโดยชอบ ดีที่-
สุดเราต้องค่อย ๆ ปัดไปและพยายามให้สิ้นสุดไป เมื่อเรามีสิ่ง
นี้ต่อมาเราก็มีสัมมากัมมันโต กระทำในสิ่งที่ชอบอีก ถ้าเราคิด
ชอบและดำริชอบแล้ว คิดสิ่งที่ถูกที่ควรแล้ว เราคิดในสิ่งที่ไม่
เบียดเบียนเป็นสิ่งที่ถูกต้อง โดยเหตุผลที่จะหยั่งให้เกิดสุขสันติ
แล้วเราต้องมีสัมมากัมมันโต คือกระทำชอบ ไม่ว่ากระทำสิ่งใด
ทุกอย่างที่สะท้อนออกมาในอิริยาบทที่เป็นไปในทางฝ่ายควร
ไม่ว่าเดิน ยืน นั่ง นอน หรือการกระทำภาวะทุกอย่าง เรา
ต้องสำรวมให้พร้อม ไม่ว่ากระทำสำหรับนาม กระทำหน้าที่
กระทำสิ่งเพื่อเราดำเนินชีวิตอยู่ การแสดงออกทางกิริยาทั้ง-
หลายนั่นแหละ เมื่อเราแสดงออกโดยชอบแล้ว จึงได้ชื่อว่าเป็น
ผู้ที่อยู่ในอริยมรรคมีองค์ ๘ ในคุณธรรมข้อสัมมากัมมันโต ต่อ
มาเราต้องมีสัมมาอาชีโว คือการเลี้ยงชีพของตนโดยชอบคือ
ไม่เบียดเบียน ไม่ฉ้อโกง ไม่ว่าเราเลี้ยงชีพด้วยวิธีการใด ถ้า
ด้วยไม่เบียดเบียน ไม่คิดร้ายป้ายสี ไม่ฉ้อโกงกังฉิน ไม่โลภ-
โมโทสันให้รู้จักประมาณแล้ว จะได้ชื่อว่ามีสัมมาอาชีโว จึงมี
อาชีพโดยสุจริตนั่นเอง เพราะฉะนั้นเมื่อเราสุจริตแก่เขา เขา
ย่อมสุจริตแก่เรา ถ้าเราเบียดเบียนเขา ฉ้อโกงกังฉินเขา สัก-
วันหนึ่งเราจะต้องถูกตัดหนทางแห่งตัวเอง และผลกรรมอันนั้น
ถึงเขาจะไม่ตอบสนองตัวเราก็ย่อมรู้ แม้กระทั่งตายก็หลับไม่
สนิทเมื่อใกล้ตาย ก็เหมือนใกล้หลับ ถ้าฝันร้ายเราก็เกิดในที่
ร้าย ฝันดีก็เกิดในที่ดี แต่ดีที่สุดต้องไม่ฝันคือว่างไม่มีอะไร

แต่คนเราจะลืมสิ่งใดได้สนิท ก็ยังคิดขึ้นได้เมื่อใกล้ตาย คนมีฉ้อโกงกังฉิน เบียดเบียนเขาก็ต้องเป็นหนี้เวรหนี้กรรมนั่นแหละ เมื่อเราประกอบอาชีพที่ไม่สุจริตแล้ว เมื่อเราดับแล้วก็ไปสู่ภาวะที่ต้องได้รับทุกข์คติภูมิ เพราะไปสู่ภพภูมิที่เป็นฝ่ายอบาย ที่ไปสู่ความทุกข์กับโทมนัสใจ ไปสู่รูปภพ ที่เป็นไปตามอกุศลวิบากเหล่านั้น เนื่องจากมีอกุศลจิต ฉะนั้นเราจึงหลีกจากมิจฉาชีพ เราจึงเลือกเอาแต่สัมมาอาชีโวนั่นเอง และต่อมาเมื่อมีอันนี้แล้ว เราต้องมีสัมมาวายาโม เมื่อเรามีอาชีพและกระทำในสิ่งที่ชอบ เนื่องจากเราคิดด้วยเหตุผล ว่าควรว่าชอบแล้วมีปัญญาเห็นจริงแล้ว ว่าสิ่งนั้นเป็นทางที่ถูก เป็นทางสายกลาง มัชฌิมาปฏิปทาไม่ตึงไม่หย่อนเกินไป ไม่ก้าวก่ายในสิทธิ์ของใคร มีแต่ให้ความสุขแก่เขาและยังให้ความสุขแก่ตัวเอง เมื่อกระทำแล้ว ยังให้ความสุขแก่ทั้ง 2 ฝ่าย และในทางฝ่ายสันติเกิดความสงบด้วย เราต้องเพียรพยายามให้ถึงที่สุด พึงเพียรอุตสาหะที่จะกระทำ พระองค์ยังต้องมีสัมมาวายาโม เพ่งความเพียรนั่นเอง เมื่อเรามีความเพียรแล้ว เราจะสำเร็จซึ่งกิจที่มุ่งหวังได้ ฉะนั้นความเพียรอันนั้นเราอาจจะถึงที่สุดได้ เราเพียรในการทำความดี เมื่อเราคิดดีและดำเนินชีวิตในทางที่ถูกแล้ว ถึงจะช้าหน่อยแต่ก็ถึงเพราะถูกทาง เมื่อไม่มีกระแสคลื่นหรือระลอกคลื่น ถ้าเราเดินเรือถึงจะไกลเท่าไร และเรือนั้นตั้งอยู่ในคุณธรรมที่ดี เรือก็จะไม่โยกคลอน ผู้ที่นั่งบนเรือนั้นมีสติปัญญาพอแล้ว เรือยนต์ไปถึงฝั่งและมีความรู้ตื่นตัวใน

ทางที่ชอบคิดแต่เรื่องดี ตลอดเวลาเราก็ไปสู่ทางที่ดีได้ เราจึงเพียรพยายามเถิดให้รักษาความดี เหมือนแก่นจันทน์รักษาความหอม เหมือนเกลือรักษาความเค็ม ถึงจะช้าหน่อยถ้าเราอยู่อย่างแก่นจันทน์มันหอมอยู่นานแม้กระทั่งตายแล้ว เป็นที่สักการะสรรเสริญตายแล้วไม่เสียทีเกิด เขาจะกล่าวถึงชื่อและบุญบารมี เป็นที่พึ่งพักพิงแก่ลูกเต้า คืออนุชนรุ่นหลัง เป็นประโยชน์สุขแก่ผู้อยู่เบื้องหลัง จนได้รับความสุขความเจริญ เราจงเพียรพยายามรักษาความดีจนถึงวิริเยนทุกข์ คือล่วงทุกข์ได้ด้วยความเพียร เมื่อเราสร้างความดี ประพฤติดี สร้างบุญกุศลแล้ว เราจะได้บุญกุศล ซึ่งความดีอันนั้นแหละ ปลูกสิ่งใดก็ได้สิ่งนั้นแหละ ปลูกสิ่งใดก็ได้สิ่งนั้นจะช้าหรือเร็วมันต้องมีผลแน่นอนที่สุดแต่สำหรับพืชนั้นบางชนิดก็เป็นพืชล้มลุก บางชนิดก็เป็นพืชยืนต้น บางครั้งเราปลูกไปแลว บางคนกล่าวว่าทำบุญได้บาป หรือทำบุญไม่ขึ้นบ้าง หรือทำดีได้ดีมีที่ไหนเกิดมีความท้อแท้ใจ คำว่า ทำชั่วได้ดีมีถมไป ถึงอย่างไรเราก็ทำเพราะจำใจ นี่แสดงว่าเราอ่อนแอ แสดงว่าเราไม่มีความหนักแน่น บางวาระเราจงรู้เสียด้วยเถิดว่า เมล็ดที่สมบูรณ์บางครั้งถึงเราสะสมเมล็ดสมบูรณ์ แต่อยู่ในช่วงที่เต็มไปด้วยความวิบาก คือเผอิญเมล็ดนั้นไปตกอยู่ในที่ ๆ ไม่มีปุ๋ย ต้องรอกาลเวลางอกเสียก่อน แต่ถึงเมล็ดจะแห้งอย่างไร สักวันหนึ่งแม้แต่เมล็ดพืชผลเขายังไม่ปลูกก็มี แต่ถึงจะปลูกช้าถ้าเมล็ดสมบูรณ์ ชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ ก็จะเก็บเมล็ดสมบูรณ์อัน

นั้นไปเพาะในแปลงที่ดี ถึงมีก็มีส่วนน้อยที่ตกค้าง แต่ส่วนใหญ่ดำเนินไปในวิถีทางที่ถูก นอกจากบางเมล็ด นอกจากบางจิตวิญญาณที่ทำดีแล้ว แต่ยังตกค้างอยู่ เพราะด้วยกระแสวิบากกรรม อย่าลืมเราสร้างความชั่วไว้ในอดีตมันเกิดมาตามทันพอดี ทั้ง ๆ ที่เราสร้างความดีมากมาย ถ้าในชาตินี้เราทำดีแต่ทำไมไม่เป็นผลประจักษ์ แต่มันสับสนอยู่ในจิต น้ำกับน้ำมันนั้นไม่ปนกัน อย่าลืมส่วนที่ดีก็เป็นดี ส่วนที่ชั่วก็เป็นชั่ว เพราะฉะนั้นเราจงสร้างสมความดีเอาไว้ แต่เผอิญใครมีโชคลาภหรือไปเกิดได้บุญบารมี ได้รับผู้อุปถัมภ์ที่ดี หรือมีช่องทางดิ้นรน "บุญมีวาสนาส่ง" จึงบอกว่า คนเราแข่งอื่นแข่งได้ อย่าแข่งบุญวาสนาบารมี ตนไม้ล้มคนพอข้ามได้ แต่คนล้มอย่าข้ามเด็ดขาด เพราะอะไร เพราะบารมีคนเราไม่แน่หรอก แม้แต่เกิดมาในอดีตที่เป็นผู้ร่ำรวยแลว เป็นผู้ที่อยู่ในตระกูลสูง ในอดีตสมัยปางก่อน บรรพบุรุษไม่ว่าบิดรมารดา แต่มาช่วงลูกหลานเกิดล้มละลาย ต้องฉิบหายตายจากกันไปหมด เพราะได้รับกรรมที่ตนกระทำมาในอดีตและกรรมปัจจุบันที่ทำเข้าไปอีก แต่เราไม่ต้องดูอดีตหรอก เราดูปัจจุบันเถิด ถ้ากระแสน้ำมันทวนน้ำ เราขยันพายถึงจะเหนื่อยเรียกว่าต้นร้ายปลายดีเถิดเมื่อเราเพียรพยายามไป ชาตินี้ไม่ได้ ชาติหน้าก็ต้องได้ แต่เรามีแล้วเพราะชีวิตคือการต่อสู้ ศัตรูคือยากำลัง จะถึงฝั่งได้ด้วยความเพียรพยายาม เราพยายามไปในทางที่ชอบเถิด สั่งสมไว้ถึงใครจะทำอย่างไร สักวันหนึ่ง ถึงจันทน์จะอยู่ในป่า ยังมี

คนดิ้นรนไปหา ขุดมณีในหุบเขา ถึงไม่มีใครเห็น สักวาระหนึ่งเถิดมันก็เกิดแจ้งประจักษ์ให้รู้ พืชล้มลุกอาจได้เร็ว แต่พืชยืนต้นถึงจะช้าหน่อยก็จริงอยู่ แต่ถ้ามีผลแล้ว มันยั่งยืนนาน จงรักษาความดีให้เหมือนพืชยืนต้นเถิด เราต้องเพียรพยายามไม่ใช่ทำดีต่อหน้า ทำบุญแต่หวังเอาบุญแสดงว่าไม่ใช่บุญดี ถ้าให้ทานจริง ๆ แล้ว ให้แล้วต้องสลัด เราได้รับความอิ่มปีติ-สุข นั่นแหละคือการให้อย่างแท้จริง ฉะนั้นเราจงเพียรพยายามเถิดในการสร้างความดี แต่กรรมเก่าเราอย่าว่าอะไรเลย แม้แต่ปีที่แล้ว เราทำอะไรเรายังลืม และจำอะไรไม่ได้เลย นับ-ประสาอะไรที่ย้อนหลังไปอีกช่วงชาติหนึ่ง จนนับเป็นมหากัปป์มหากัลป์ที่เราเคยสั่งสมมา เราอาจจะได้สร้างความชั่ว สร้างกุศลวิบากอีกมากมาย เคราะห์ดีเขาได้วิ่งมาถึงจุดพอดี เหมือนน้ำที่ขังตัวมันอยู่ แต่ตัวของมันอยู่ภายใน แต่มันยังไม่มีที่จะแตกมัน แตกน้ำมันขึ้นมาบนผิวน้ำ แต่จังหวะวาระโอกาสด้วยคติอุปธิกาละและประโยคะ คือความถึงพร้อมด้วย 4 ประการและทางฝ่ายที่ไม่ชอบแล้วมันก็เกิดเผอิญ มันก็งามขึ้นได้ทันทีคือแตกกิ่งแตกก้านแตกดอกออกผลหมายถึงกรรมนั้นจะจับทันที ไม่ว่าส่วนดีส่วนชั่ว บางคนทำวันนั้นก็ได้เดี๋ยวนั้น บางคนทำข้ามวัน บางคนทำเป็นปี บางคนทำเป็นร้อยปี บางคนทำจนชั่วชีวิต พระองค์เองจะได้ดีถึงที่สุด ก็ยังสั่งสมบารมีมาตั้งสี่อสงไขยแสนมหากัปป์แม้แต่ทรงเสวยเป็นชาติพระเวส-สันดร น่าจะหลุดพ้นด้วยทานบารมี ก็ยังไม่หลุดพ้นเป็นพระ-

พุทธเจ้าเลย เห็นไหมเหลือเพียงน้อยนิดเท่านั้นก็ยังไม่ได้เป็นพระพุทธเจ้า แสดงว่าบารมีนั้นเราต้องสร้างให้เปี่ยม จึงจะได้เกิดในที่เปี่ยม แม้จะเป็นพระพุทธเจ้าแล้วยังมีเวรกรรมเลย สำเร็จเป็นพระอรหันต์ได้ภูมิญาณแล้ว แต่เมื่อก่อนที่พระองค์ปลงสังขาร รู้ว่าจะต้องฉันสุกรซึ่งเป็นพิษของนายจุนฑะ พระองค์รู้ด้วยกระแสญาณแห่งพระองค์จึงปลงสังขาร แต่อย่างไรก็ตามพระองค์ก็ยังหลีกหนีไม่พ้น เพราะเรื่องของหนี้สิน จิตนั้นหลุดพ้นแล้ว แต่เคยตีโคแก่ไว้ เคยชี้แจงให้พึ่งว่ากรรมเก่าได้ตามมาทัน เพราะกรรมทางร่างกาย หนี้ทางร่างกายแต่จริงของพระองค์ ตรัสรู้แล้วหลุดพ้นแล้ว แต่ถึงอย่างไรก็มีอาการเวทนาอยู่ มีอาการหิวกระหาย เพื่อต้องการสอนเป็นข้อธรรมให้แก่อานนท์ และเหล่าสาวกนั้นพึ่ง จงดูเถิดแม้แต่กรรมแห่งเราก็ยังมีอยู่ แต่เรานี้เรียกว่าสิ้นแล้วในตัณหาอวิชชา แต่ภาวะที่เป็นกรรมนั้นก็ยังมี แต่พูดง่าย ๆ ว่า บัดนี้พระองค์ปิดแล้วในทุกประตู หน้าต่าง คือดับรสอร่อย ไม่ติดในกามฉันทะ ไม่ติดในตัวนิวรณ์ ดับสิ้นในตัณหาอุปทานแล้ว แต่ดับสิ้นแล้วแต่ของเก่าในบ้านนั้นที่พระองค์ยังตกค้างอยู่ ก็ต้องมีอยู่เพราะเคยทำเขาไว้ ก็ต้องใช้หนี้ เจ้าหนี้มาทวง เราก็ต้องใช้หนี้ ถ้าพระองค์ไม่อยากตายก็ได้ ให้ผ่อนผันต่อคือต่ออายุ แม้แต่พระโมคคัลลานะที่ถูกทุบตี จะหลีกเลี่ยงก็ได้ พระองค์มีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหารย์มีอุทกสะปาฏิหารย์ มีกายทิพย์ได้ และเข้าสู่โลกที่

เป็นโอปาปาติกะได้คือสามารถที่จะสลายตัวเองได้ และสามารถต่อรูปตัวเองขึ้นมาได้ เมื่อครั้งแรกพระโมคคัลลานะประสานตัวใหม่ หลังจากที่ถูกโจรห้าร้อยทุบตี แต่พอครั้งหลังพระองค์รู้ทันทีว่ากรรมเก่า แต่เราอย่าหลีกหนีเลยให้เขาเอาเวรกองนี้ไปให้หมดเถิด เมื่อเราสลัดแล้ว วันหลังจะได้ผ่อน พอเราขอผ่อนผันเขาหลีกเลี่ยง วันหลังเจอหน้าตา วันหลังแรงกรรมมาถึงเราก็ต้องใช้หนี้สินเขาไปอีก เพราะฉะนั้นพระพุทธองค์จึงสอนแก่เหล่าสาวกว่า เราพึงอย่าหนีเวรหนีกรรมเลย จึงเรียกว่าทำบุญให้เจ้ากรรมนายเวรที่พวกเราทำกันอยู่นั่นแหละ เพราะคนเรามีมาทุกคน ถ้าไม่มีเวรมีกรรมไม่ต้องมาเกิดหรอก ฉะนั้นเราอย่าสร้างกรรมใหม่อีกเลย ให้ปิดเสียเถิดให้เบาลง ถ้าพูดตามภาษาชาวบ้านว่า บาปก็เอาให้มันน้อยหน่อยหนึ่ง บุญให้มันมากหน่อยหนึ่งอย่าให้ขาดทุน เกิดมาแล้วในชีวิตหนึ่ง อย่าให้เสียทีเกิด อย่าเกิดเป็นคนรกโลก ถ้ารกหญ้าแล้วดีกว่ารก-คน ถ้ารกคนใช้การไม่ได้เลย เพราะรกหญ้ายังนำมาให้วัวควายได้กิน หญ้าคายังเอามามุงหลังคา หรือเอามาถัก, พันทำอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้อีก ในการทำทางศิลป ในการทำการก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ แม้กระทั่งพราหมณ์ก็ยังเอาหญ้าคาไปใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ ท่านอาจเคยเห็น เมื่อเขาทำมงคลต่าง ๆ ก็ใช้หญ้าแม้กระทั่งเอาไปไล่ผีปีศาจตามความเชื่อของผู้ที่อยู่นอกศาสนาแต่มีจริง ซึ่งไม่ใช่เป็นสัจธรรมของพระองค์ แต่จริงที่เป็น

เดรัจฉานวิชา ติดอยู่ในสังสารวัฏฏ์เป็นวิชาที่มีจริง แต่ไม่จริงในพุทธศาสนา เพราะถือว่าเป็นวิชาฝ่ายต่ำ เมื่อจิตหลุดพ้นจริง ๆ วิชาเหล่านี้ ไม่มีผลเลย ไม่สามารถคุมให้จิตหลุดพ้นมันแปรไปตามสภาพแห่งผีสางนางไม้ หรือรุกขเทวดาเพราะเทวดาหรือแม้แต่อินทรพรหมทั้งปวง ยังต้องก้มลงกราบ

เขากล่าวว่าเมื่อคนเราดับความโลภ ความโกรธ ความหลง สิ้นแล้วซึ่งอกุศลมูล ซึ่งดับสนิทแล้ว เมื่อนั้นก็เป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ตามลัทธิพราหมณ์กล่าวว่า พระพรหมสร้างโลก เรียกว่าพรหมสร้างบุตร เมื่อพรหมมีจิตบริสุทธิ์สร้างมนุษย์ยุคแรก มนุษย์ก็มีจิตบริสุทธิ์ สะอาด ปั้นอะไรก็สวยเขียนอะไรก็งาม และบริสุทธิ์หมด ฉะนั้นเมื่อบัวบริสุทธิ์อยู่ในน้ำบริสุทธิ์ แม้กระทั่งแตกดอก ออกผล ก็เป็นสิ่งบริสุทธิ์นี่เป็นความจริงภาชนะบริสุทธิ์ น้ำบริสุทธิ์ มันก็ยังความบริสุทธิ์อยู่นั่นแหละ คนก็อยากดื่มน้ำบริสุทธิ์ เมื่อเป็นมนุษย์ก็ให้คบผู้ที่เป็นคน คบคนพาล พาลไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล คบคนที่เป็นคนพาให้สุขสบาย คบคนชั่วย่อมดิบ ๆ สุก ๆ เรียกว่าคนไม่ทั่ว ดังนั้นไม่ว่าทำสิ่งใด ถ้าเราคนให้ทั่วตลอด ทั้งกาย วาจา และใจ แต่ไม่ใช่มีกายเป็นคนแต่มีใจเป็นเดรัจฉาโน มีใจเป็นสเปโต มีใจเป็นสกาโก มีใจเป็นอสุรกาย ซึ่งมนุษย์ 4 จำพวกตามวาระมีใจเป็นสัตว์บุคคลคือเปรต อสุรกาย หรือสัตว์นรกที่เขากล่าวนั่นแหละ ที่จริง

หมายถึงจิตของคนทั้งนั้น แต่พระพุทธองค์กล่าวถึงในแง่บุคลา-ธิษฐาน เพราะถ้าพูดในแง่นามเห็นไม่ชัด ถ้าพูดให้จับฉวยได้ ซึ่งเวลาเขียนรูปว่าเป็นเปรต คือตาโต ๆ มือยาว ๆ ท้องยาว ๆ ซึ่งมีความอยากหิวกระหาย บ้างก็หัวเป็นนก บ้างก็ปากห้อย ลิ้นห้อย มือห้อย สำหรับควานหาสิ่งโน้นสิ่งนี้ นี่แหละพวก-เปรต คือพวกหิว พวกอยากนั่นเอง เพราะแปลว่าอยาก หิวกระหายคือพวกเปรต แต่เปรตมันเผ้าอยู่กับที่ในถิ่นของตนยัง-อยู่หลังป่าช้า แต่เปรตในคนเดี๋ยวนี้ เมื่อเกิดขึ้นแล้ว พอมันออกแล้ว มันไม่เป็นเปรตอย่างเดียว มันกลายเป็นสกาโก (ขอโทษด้วย) เมื่อเป็นสกาโกแล้ว นี่คือการบินจรออกไป เพราะอีกากลายเป็นมนุษย์อีกา มันเลยไปลักล้วงฉ้อโกง กังฉินหาเล่ห์เพทุบายในการได้มา เมื่อมันทำชั่วมันก็ต้องได้รับผลชั่ว เขาจับได้ไล่ทัน อีกาก็ต้องถูกยิง อีกาก็ถูกทำร้าย และถ้าไม่ถูกทำร้าย สักวันหนึ่งก็ได้รับผลเอง ด้วยตัวมันเองและแม้แต่ความตายใกล้เข้ามา เมื่อใกล้สู่ความตาย มัจจุราชจะกระชากวิญญาณไป คนเราจะลืมสิ่งใดได้สนิท ก็ยังคิดขึ้นได้เมื่อใกล้ตายตัวอย่างคนที่ฉ้อโกงกังฉินมีเรื่องเล่าว่า ครั้งหนึ่งภิกษุรูปหนึ่งท่านปฏิบัติกิจเป็นผู้มีคุณธรรมสูง มีแต่ให้ความรักเมตตาแก่ทุกคน ได้จาริกโปรดไปทั่วทุกหนแห่ง ในที่สุดก็กลับมาอยู่ถิ่นฐานเดิม เมื่อพรรษาล่วงไป ความแก่ได้มาเยี่ยมเยียน มีผู้ไปเบียดเบียนท่าน บางคนไปฉ้อโกง ด้วยการเอาปัจจัยเงินทอง

โกงทั้งต่อหน้าและลับหลัง และบางครั้งเป็นทรัพย์ของสงฆ์เป็น
ของวัด ก็ยังฉ้อโกงอีก เมื่อกาลเวลาล่วงไป ทั้งเขาและครอบ
ครัวของเขารู้สึกมีความกระสับกระส่าย มีอาการที่ไม่ดี คือมี
โรคภัยมาเบียดเบียนอยู่เนือง ๆ แต่วันหนึ่งได้มาถึง เขาจึงล้ม-
ป่วยหนัก ปรากฏว่า เป็นโรคปวดในท้อง และปวดต้นคอ
เจ็บปวดเหมือนอะไรมาตัด เหมือนอะไรมาเชือดเฉือน และ
กลางคืนก็เพ้อละเมอบอกว่า อย่าเชือดเฉือนฉันเลย อย่ากระ-
ทำแก่ฉันเลย เพ้อละเมอ หลายคนคิดว่าเป็นภาวะที่เหมือนโรค
ประสาท เข้ารักษาในโรงพยาบาล ไปในที่ต่าง ๆ ก็ปรากฏว่า
รักษาเท่าไรก็ไม่หาย เมื่อรู้ข่าวถึงชาวบ้าน ชาวบ้านรู้จักผู้นี้ดี
อย่าลืมว่าความลับย่อมไม่มีในโลก เขารู้ว่าเป็นคนโลภมาก เป็น
คนไม่รู้จักบุญกุศล ศีล ทาน ทั้ง ๆ ที่อยู่ใกล้วัด แต่กลายเป็น
คนพลอยกิน ไปอาศัยแต่วัด และผลที่สุดปรากฏว่าเขายังใส่
ร้ายป้ายสีให้กับพระในวัดอีก และยังแถมเขาเองก็ยังทำความ-
ชั่วให้กับชาวบ้านมากพออยู่แล้ว เมื่อเขาใกล้ตาย เขาเจ็บปวด
ปรากฏว่าใกล้ตายได้มีภาพนิมิตร เรื่องเก่า ๆ ของเขาให้เห็น
ทั้งหมด เขาก็เพ้อละเมอออกมาว่าอย่าบีบคอ อย่าทำ คือเป็น
รูปพระพุทธรูปบีบคอเขา ที่จริงพระพุทธรูปไม่น่าจะไปบีบคอ
ใคร แต่กรรมของเขานั่นเอง เพราะวิญญาณของผู้ที่สร้างบุญ
กุศลนั้นได้สร้างไว้กับวัด ทำบุญให้กับสงฆ์ ทำบุญให้สังฆทาน
กับพระในทุก ๆ อย่าง และทำบุญให้เป็นทรัพย์ธรณีสงฆ์ ใน

ทุก ๆ อย่าง เขาโกงกินที่วัดก็มี เพราะที่ของเขาอยู่ติดกับวัด และเขาคอยแต่จะเบียดเบียนแต่พระภิกษุ ผู้เฒ่าชรา ผู้มีน้ำใจเมตตานั้น ท่านรู้หมด จึงวางอุเบกขาถือว่าใครทำกรรมใดก็จะได้ผลกรรมนั้นตอบสนอง ทุกขโต ทุกขถานัง สุขโต สุขถานัง นี่แหละคือความจริง กัลยาณการี กัลยาณัง ปาปการีจปาปการัง ทำดีย่อมได้ดี ทำชั่วย่อมได้ชั่ว กุศลาธรรมา กุศลาธรรมมา เมื่อเขารู้ตัวขึ้นมา ผู้ที่เจ็บป่วยอยู่นั้น เมื่อใกล้ตายเขาเจ็บปวดถึงที่สุด เขามีอาการบ้าคลั่ง ถึงขนาดที่สุด และเขาก็สารภาพมาด้วยตนเอง และบอกว่า ทรัพย์ทั้งหมดเอาไปให้วัดเถิด อยู่ไม่ได้มันร้อนระอุไปหมดคือบ้านก็ร้อน ที่ก็ร้อนอยู่ตรงไหนก็ร้อนไปหมด เขาจึงต้องมาเอาคืนให้กับพระที่วัดและทุกสิ่งทุกอย่างเขาขอมอบทั้งหมด ด้วยความกลัวบาป นี่แหละไม่ทันข้ามชาติเลย แต่อย่าลืมจะเป็นไปได้ไหม เพราะดวงจิตของชาวบ้านทุก ๆ คนทำบุญด้วยทรัพย์สิน แม้แต่เพียงคนละน้อยนิด ด้วยแรงจิตศรัทธา ต่อพระพุทธองค์ ต่อพระธรรม ต่อพระสงฆ์ บูชาไตรสรณาคมน์ บูชาแก่เหล่าพระสงฆ์ให้ทานเพื่อต้องการเป็นสาธารณประโยชน์ แต่ไปอยู่ที่มือคนเดียว แม้กระทั่งเป็นทรัพย์ของสงฆ์ นี่เราต้องตกนรกมากพออยู่แล้ว นี่เป็นของทุกคนที่ต้องสักการะบูชา เขาไปตัดเศียรพระพุทธรูป แต่ไม่ตัดเองใช้ให้ผู้อื่นตัด เราเคยเขียนว่าปัจจุบันนี่แหละมันหนักเช่นนี้ ผลที่สุดเมื่อเขารู้ตัวว่าได้กระทำ

ผิดไปแล้ว เขาเลยสลัดบาปกรรม โดยการสลัดที่ทางทุกส่วน หมดและลูกเมียของเขาเองก็สั่งอำลา บอกว่าทรัพย์เพียงส่วน-หนึ่งที่เขามีขึ้นเองจงเอาไปเถิด นอกนั้นเป็นของที่ฉ้อโกงกัง-ฉิน และเขากลัวจะติดบาป เขาจึงทำบุญเผื่อเข้าไปอีก ในทรัพย์สินที่เป็นของเขาก็ยังไม่พ้นเวร พ้นกรรม เพราะกรรมที่ทำกับสงฆ์นี้แรงมาก เพราะสงฆ์เป็นผู้ทรงศีล ทำกับผู้มีเมตตา โดยเฉพาะภิกษุรูปนั้น ซึ่งเป็นผู้มีจิตใจเต็มไปด้วยคุณ-ธรรมสูงพราหมณ์เล่าว่า ท่านมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ มีญาณ-สมาบัติ แต่ไม่เคยพูดและไม่เคยกล่าว มีแต่สอนธรรมะล้วน ๆ และไม่เคยกล่าววจีกรรม ไปในทางเบียดเบียนให้บ้วนนั้นเศร้า-หมอง น้ำขุ่นก็ไม่มี มีแต่การวางเฉย มีแต่รอยยิ้ม แม้กระทั่งความแก่ชราได้มาเยือนแล้วท่านก็มีความสุขุม ผลที่สุดปรากฏว่า ผู้นั้นเมื่อครบกำหนดถึงวันตายก็กลายเป็นเปรตทันที ชาว-บ้านเห็นกันในเวลา 4 ทุ่มเท่านั้นเอง ปรากฏว่า เป็นวันพระ-จันทร์เต็มดวงพอดี ทุกคนจึงได้เห็น และได้ยินเสียงหวีดร้องครวญคราง ครวญถึงลูกเต้าของตน ฝากลูกฝากเต้าจนเป็นที่น่าเสียวสยองพองขน พระในวัดนั้นก็ได้เห็นกัน แม้กระทั่งบางองค์ก็แตกตื่นเพราะรู้ว่าเป็นวิญญาณของชายผู้นั้น ซึ่งเพิ่งตายไปได้คืนเดียว แต่แปลกที่สุดที่คอเขียวช้ำไปหมด และที่ปากนั้น วันที่ 2 ก็มีหนอนขึ้นที่ปาก นี่แหละไม่น่าจะเป็นไปได้เลย จริงอยู่ปากเป็นเนื้อเยื่อที่อ่อน เพียง 2 วัน และมีน้ำ-

แข็งใส่ แม้แต่ซากศพก็ปิดไว้มิดชิด แต่ทำไมมีหนอนขึ้นที่ปาก หลายคนวิจารณ์กัน และต้องเป็นจริงตามนั้นแหละ แน่นอนที่สุด นี่แหละคือความจริง เมื่อเรานึกถึงสกาโก คือผู้ที่ฉ้อโกงนั้นเป็นมนุษย์อีกาคอยลักลวงฉ้อโกง บินไปต่างแดนเพื่อที่จะไปเบียดเบียนเขา ไปลักลวงของเขา และสิ่งที่ได้มานั้น มันเหมือนมีดที่เชือดเฉือนตัวเอง ผลที่สุดตัวเองก็ถึงแก่ความตาย เมื่อความตายได้มาพรากเอาร่างกายของตนเองไป แต่จิตวิญญาณก็ยังต้องไปแสวงภพภูมิที่เป็นเปรตอีก กรรมอันนั้นแหละยังยึดอยู่ ยังห่วงลูกเต้า ยังห่วงทรัพย์ของตน จึงมีเวรกรรมอันนี้ เป็นสิ่งที่แปลกประหลาดที่สุด อย่าลืม พลังงานย่อมไม่สูญสลายไปจากโลก เมื่อทำลายอตอม อตอมที่ละเอียดที่สุด คือจิตของเรา จิตนั้นแหละเป็นส่วนที่ละเอียดเพราะกายเนื้อยังใช้กล้องอีเลคโทรสโคป หรือด้วยกล้องเอกซ-เรย์จับได้ แต่ธาตุที่ละเอียดที่สุดคือวิญญาณธาตุ เป็นสุขุมรูปที่แฝงอยู่ในกรรมนั้นก็มีอยู่ จึงมีกรรมวิบากผลักดันให้จุติอีก และไฟฟ้านั้นถ้ามันผ่านไปที่ใด มันสปาร์คหรือก่อรูปได้เปลี่ยนเป็นกระแสวิทยุ เปลี่ยนเป็นคลื่นเสียง เมื่อผ่านเข้าไปในอเมเจอร์ผ่านเข้าไปในไดนาโมก็กลายออกมาเป็นคลื่นไฟกลายเป็นแสงไฟเมื่อต่อเข้าหลอดไฟ มีสายคอยน์ มีหัวไฟที่ทำด้วยทังสเตน และเมื่อผ่านเข้าไปในแผ่นไมก้าก็กลายเป็นเตารีดไฟฟ้า กลายเป็นหม้อต้มน้ำ ร้อนระอุ เมื่อไหลผ่านเข้าไปใน

ต้เย็น ก็กลายเป็นความเย็น เมื่อผ่านเข้าไปในมอเตอร์พัดลม ก็หมุนได้ทันที จึงแปรสภาพไปต่าง ๆ เมื่อผ่านเข้าไปในหลอด ทรานซิสเตอร์ไดอะแกรมก็สามารถถ่ายออกมาเป็นภาพอีก ถ่ายออกมาเป็นภาวะที่เป็นรูปคือโทรทัศน์นั่นเอง คือถ่ายออกมาให้เห็นรูป เมื่อวิญญาณนี้สามารถปรากฏรูปได้อีกนั่นเอง วิญญาณจึงสามารถเปลี่ยนแปลงรูปร่างได้ ที่ตายไปแล้วแต่เปลี่ยนเป็นภาวะที่เรียกว่า สัมพะเวสี อย่าลืมว่า ต้นตาย แต่เมล็ดยังอยู่ เมื่อมีเชื้อพันธุ์มันก็งอกอีก แต่บางเมล็ดก็สมบูรณ์ บางเมล็ดก็ไม่สมบูรณ์ ถ้าเราทำดี เมล็ดสมบูรณ์ ใครก็อยากได้ไว้ทำพันธุ์และอยู่ในแปลงเดียวกัน อ้ายคนที่ลีบ ๆ คือคนที่ไม่สมบูรณ์แบบสร้างแต่ความชั่ว ชอบสร้างความหายนะให้แก่ตนเองและสังคม เขาเองจะต้องได้รับกรรมชั่ว เมล็ดก็ลีบต้นขึ้นแล้วมีแต่เขาสับโขลก เพราะไม่สวย ต้นก็ไม่งาม มีแต่สังคมรังเกียจ มีแต่เป็นที่น่าติฉินนินทา ไม่ทราบด้วยแรงกรรมอะไร บางคนทำดีเท่าไร ในชั่วชาตินี้ก็ไม่ขึ้น นั่นแหละทำอย่างไรก็ไม่มี แต่อย่าลืมเราต้องฝึก แล้วอย่าย่อท้อ นี่แหละคือความจริง ไม่ใช่พรหมลิขิต แต่เป็นกรรมลิขิต และอย่าลืมว่า กรรมมีเฉพาะตน อัตตาหิ อัตตโนนาโถ ตนนั่นแหละเป็นที่พึ่งของตน ไม่มีผู้ใดช่วยเราได้หรอก แม้กระทั่งลูกหลานจะแผ่ส่วนบุญ กรวดน้ำให้ ฟังก็ไม่ได้ยิน ดูก็ไม่เห็น พระจะสวดกุศลาธรรมา กุศลาธรรมาก็ไม่ได้ยิน และตอนนั้นมีแต่น้ำเหลือง มีแต่น้ำหนองหรือซากศพอยู่ในโลง อาจเป็นเพราะ

ภาวะที่ดับมอดสนิท ไม่สามารถรู้อะไรเลย และวิญญาณนั้น เช่นเดียวกับคนที่เขาให้ออกกลับบ้าน ร่างของเราเปรียบเหมือนบ้านนั่นเอง คนอยู่ในบ้านเหมือนวิญญาณ เมื่อออกจากบ้านแล้วบางคนก็ไปพ้นเลย จึงเตือนว่า เราจงเดินตาม ทางอริยมรรคเถิด เมื่อท่านถึงที่สุดแล้ว ท่านจะพบความจริง คือหลุดพ้นไม่มีส่วนเหลือ..............

❋ ❋ ❋

วิถีแห่งยันตระ

สัจจะบนพื้นทรายที่เกาะแก้วพิสดาร

กูคือกากอิฐกากปูน สายตระกูลเผ่าไทยแก่กล้า
กูมีเพื่อนหนึ่งชื่อศิลา สถิตย์ร่วมป่าช้าบนดิน
เราสองรักกันฉันท์เพื่อน คู่เดือนคู่ฟ้าฤาสิ้น
สัจจกูอยู่ใต้ปฐพิน ดีกว่าเที่ยวบินต่างแดน
กูมีมโนธรรมมั่น รักสันติธรรมยิ่งแก้วแหวน
ใครมารังแกแคะแคน กูจะไม่แค้นโต้คนระยำเป
กูขอยึดมั่นธรรมะพระพุทธองค์ ไม่พะวงมารหนาร้อยเล่ห์
กูไม่ชอบเพลย์บอยฮาเฮ เกเรกูจักไม่เดินให้เมื่อยตีน
กูเกลียดการสังคมสังวาส มนุษย์ชาติชั่วช้าทุศีล
กูไม่ชอบนินทาประวีณ มือตีนกูขอแนบนิ่งกับตน
กูไม่ขอผินใฝ่ตามไฟธาตุ ไม่ขาดแหล่งหล้าฟ้าฝน
กูไม่กลัวแม้อินทร์พรหมบน เทพทุรนร่านกามทั้งเพ
กูคือกากอิฐกากปูน สายตระกูลไทยร้อยเพลงเห่
กูเกือบสูญสิ้นไปกับมนุษย์เสเพล ดีแต่เคลย์ศิลามาช่วยทัน
หาไม่เพื่อนแล้วคงระเริงเล่น กูอาจนัดเต้นแร้งเต้นกานัดกระสัน
กูอาจสูญสิ้นตระกูลไทยปางบรรพ์ นรกนั้นคงตกต้องกูแน่
เดชะบุญเพื่อนหนุนช่วย กูจึงไม่ม้วยเป็นผีในร่างแห
จึงเหลือชีพช้ำไว้เฝ้าแล ให้มนุษย์เหยียบย่ำทำเมือง

ท่านกล่าวว่า เขียนขึ้นตอนเหม็นคาวคน และเตือนศิษย์ว่า

"เราแก้เขาไม่ได้ต้องแก้เราก่อน"

105

I wanted The Truth.

I wanted the truth,

I looked, found ontside

And I used the foundation by trying along time,

But I couldn' t meet.

In the end, I looked, turned insight myself

By mindfulless.

I could apply mindfullness on body,

Feeling consciousness and states of mind.

After that I found success

By practicing meditation.

Life's University

Every life happened in the world,

Wanted to be happy and free.

But every life must meet many problems,

Which can not cross to wish and success,

Like the big wall and very high mountain.

We should try to fight in the right view,

And should think that every thing passes our

lives.

Is the learning of life.

"Please have observation with right

mindfullness"

Moulmcin Joil

June 1980

ชีวิตย่อมตั้งอยู่บนรากฐานของความคิด

และดำเนินไปตามแนวแห่งความคิด

และย่อมเสวยผลแห่งความคิด

เมื่อจิตดำริแล้ว สิ่งที่ทำคำที่พูด

พฤติกรรมต่าง ๆ เป็นผลมาจากจิตใจเป็นมูลเหตุทั้งสิ้น

เมื่อคิดดี คิดถูก คิดเป็น คิดชอบ

โดยเห็นอริยสัจจ์ แจ้งในความเกิดดับ

รู้ความเป็นเช่นนั้นเองเป็นธรรมดา

รู้ซึ้งสงบเยือกเย็น

ทุกอย่างก็เป็นศีล เป็นธรรม โดยธรรมชาติ

อยู่แล้ว ด้วยสงบ เมตตา และปัญญาอันบริสุทธิ์

จงเพิ่มเพียรและชื่นชมไปตามวิถีทาง

แห่งธรรมชาติเถิด.

เจ้าพระยาร่ำไห้

เจ้าพระยาร่ำไห้ ฟูมฟายชลเนตรเป็นเลือดหนอง
สะอึกสะอื้นคลื่นนอง ตีฟองดังลั่นถึงชั้นพรหม
โอ้ว่ามนุษย์ประทุษชาติ ทิ้งก้อนอุบาทว์ให้หมกหมม
เน่าเปื่อยปกคลุ้งเลนตม กลิ่นเหม็นทวนลมกูเจ็บใจ
นี่ถ้ารู้ข่าวถึงแม่ปิง แม่คงวิ่งทะลักมาผลักไส
แม่วังจงระวังเอาไฟ เผาให้ม้อุบาทว์ชลธี
ยมแม่จะเรียกยมบาล มาจัดการทุรชนให้เป็นผี
ล้างอาสวะธานี ซากขี้ชะละล้างลงทะเล
อีกทั้งแม่น่านจงรักษา เจ้าพระยาด้วยฝูงจรเข้
กัดมนุษย์ปฏิกูลทิ้งเท อยู่ทุกเวลาตาปี
วานฝากผีปากโพสวรรค์ ส่งข่าวสั้นแด่พระแม่สี
ว่าเจ้าพระยาทุกวันนี้ อัปรีย์กลัดกลุ้มรุมกาย
คิด คิดก็อยากหนีไปเมืองฟ้า ก็กลัวท่าวรดิษฐ์จะศูนย์หาย
อีกทั้งกระแสธารทองจะวอดวาย แสนสัตว์จะอดตายทับดอนดิน
สมณจะอดอาบดื่ม สุพรรณหงส์จะลืมลงชมสินธุ์
และจะหมดยศศักดิ์ดินัครินทร์ เวียงอินทร์ก็จะกลายเป็นเมืองกา
แม้แม่ไม่รีบไหลมาช่วย ลูกเห็นทีจะม้วยสังขาร์
อีกทั้งนาครจะเวทนา ก็จะพาร่างสู่เปรตภูมิเอย

สวรรค์ในใจ

อยากจะเห็นท้องนาและป่าเขา
เป็นแหล่งเหล่าพืชพันธุ์ธัญญาหาร
มีคลองน้ำส่ำถนนชลประทาน
ทั่วทุกบ้านสว่างไสวด้วยไฟฟ้า
อยากให้โจรปล้นจี้ไม่มีเหลือ
พวกรีดเนื้อเจ้าหนี้พลันหนีหน้า
ที่เรามองต้องมีคือที่นา
ทั้งวัดวาเป็นหลักพึ่งพักใจ
มีโรงเรียนและครูในหมู่บ้าน
มีโรงร้านขายสินค้าจากนาไร่
มีหมอพร้อมหยูกยาอนามัย
โรงหนังไม่มีก็พอแล้ว

อดีตเมื่อเป็นเด็ก

ข้าพเจ้าร้องเรียกมิตรสหาย
มาเก็บดอกบัว
ชูช่อไหวอยู่เหนือน้ำใส
เพลิดเพลินใจจนแทบหลงลืมกาลเวลา
ล่วงเลยสายจนสายลมพัดกรรโชก
นึกได้ใกล้เข้าเรียน สัญญาณจากระฆัง
กระแสคลื่นเล็กหนุนเนื่อง ระลอกน้ำโยกคลอน
เหลือข้าพเจ้าเพียงลำพัง
ล่วงชมอยู่ในยามนี้
ความคิดคำนึงไหลเนื่องไม่ขาดสาย

ท่องไป

ข้าพเจ้ามักติดหนังสือไปด้วย ขณะพักอยู่ที่ใด
ในวัยหนุ่ม เมื่อข้าพเจ้าอาศัยอยู่กับพี่ชาย
ผู้คนพากันนินทาว่าร้าย
แม้แต่พี่สะใภ้ก็ยังไม่พอใจ
บัดนี้ ข้าพเจ้าได้ตัดขาดจากโลกีย์วิสัย
ใช้เวลาท่องเที่ยวสัญจร
อ่านหนังสือตามใจชอบ
มีใครเล่าที่จะเมตตาเทน้ำลง
เพื่อช่วยเหลือชีวิตปลาในรอยเกวียน
และมีน้ำใจถึงความยากจนของชาวนาและกรรมกรผู้ยาก

ความไร้น้ำใจ

มีงานเลี้ยงของเศรษฐีในห้องโถงใหญ่
จุดใต้ตามไฟสว่างไสวทุกแห่งหน
เมื่อมีคนหนึ่งผู้ซึ่งขัดสนจนยาก
คลานมาที่มุมเสาเพื่อแบ่งปันแสง
ใครเลยจะคาดคิดว่าคนรวยจะขับไล่เขา
กลับไปสู่ซอกมุมอันมืดมนของตน
ประหลาดแท้ที่มีจิตใจกลับหลงมุ่งร้าย
โหดร้ายเกินกว่าที่จะแบ่งปัน
แม้เศษเสี้ยวของความสว่างที่หลงเหลือ

โอ้ อนิจจา

น่าสลดใจ

ชีวิตผ้าขาว

ผู้คนหัวเราะเยาะที่ข้าพเจ้าคล้ายคนบ้า
ท่านเคยเห็นคนท่าทางโง่งมเช่นนี้ไหม
แม้แต่ร่มหมวกก็ยังใช้ไม่เป็น
รองเท้าก็ใส่ไม่เป็น
เครื่องคลุมกายก็ขาดปะคร่ำคร่า
สายรัดเอวก็ดึงจนรัดกิ่ว
ใช่ว่าข้าพเจ้าไม่รู้จักแบบแผนการแต่งกาย
แต่ยามเมื่อจนยากท่านก็ไม่อาจทันสมัย
ข้าพเจ้ามิได้เศร้าหมองเสียใจ และมิได้ใส่ใจ
กลับพอใจมันและพึงพอตามสภาพของมัน
ขอแต่ธรรมอันบริสุทธิ์แสนเมตตา
จงดำรงอยู่เอ่อท้นอย่าได้ขาดพร่องในดวงใจข้าพเจ้า.

ในขุนเขา

ข้าพเจ้าเดินตามทางสู่ขุนเขา
ทางสู่ขุนเขาที่ยาวไกลไม่รู้จบสิ้น
หุบเขาเป็นแนวยาวดารดาษด้วยหิน
สายน้ำกว้าง ฟากฝั่งรกครึ้มด้วยหญ้า
มีตะไคร่น้ำจับลื่น แม้กระนั้นก็ยังก้าวต่อไป
ต้นสนถอนหายใจ แต่นั่นมิใช่เสียงลม
ใครเลยอาจสลัดพ้นพันธนาการของโลกนี้
และมานั่งอยู่กับข้าพเจ้าในท่ามกลางเมฆขาว

ใต้เงื้อมผาภูกระดึง

ข้าพเจ้านอนเพียงลำพังใต้เงื้อมผา
ที่ซึ่งละอองหมอกอบอวลจวบจนยามสาย
ถึงแม้ที่อยู่อาศัยจะมืดครึ้ม
แต่จิตใจกลับโปร่งใสอิสระ
ในความฝัน ข้าพเจ้าท่องเที่ยวผ่านประตูสวรรค์
ดับวิญญาณข้ามสะพานหิน
ข้าพเจ้าได้สละทุกสิ่ง ซึ่งเบ็นเครื่องถ่วงหนัก
โกก โกก โกก โกก
เสียงน้ำเต้ากระทบต้องกิ่งไม้

ความสันโดษ

ข้าพเจ้าเสาะแสวงหาสถานที่อาศัย
ขุนเขากระดึงเบ็นที่เหมาะสม
เสียงลิงค่างวิเวกร้อง
เมื่อสายหมอกเย็นปกคลุม
ประตูฟางหญ้า เปลี่ยนเบ็นสีเดียวกับหินผา
ข้าพเจ้าเก็บใบไม้ มามุงหลังคากระท่อมในบ่าสูง
ขุดร่องน้ำ และลำธารเล็ก ๆ ณ ที่มีตาน้ำ
บัดนี้ ข้าพเจ้าคุ้นเคย กับวิถีชีวิตที่สันโดษ
เก็บผักดูด ยอดไม้ เสม็ดอ่อนกิน
ชีวิตก็สามารถ ผ่านพ้น วัน เวลาที่หลงเหลือ

บนขุนเขา

ในเรื่องราวเล่าขาน เกี่ยวกับขุนเขาธารน้ำ
ซึ่งมีสายหมอกสีฟ้า ระดมเมฆขาวอบอวล
ไอหมอกจับบนมวยผมจนเปียกชื้น
หยาดน้ำค้างชุ่มโชก เสื้อผ้าคลุมขาวมอ
เท้าอันชุ่มเย็นเปลือยเปล่าของผู้พเนจร
มือถือไม้เท้าเก่าคร่ำ
บัดนี้เมื่อหวลมองไป
ยังโลกเบื้องล่าง อันแปดเปื้อน
เรื่องราวในอดีตเหล่านั้น
ช่างคล้ายกับความฝัน

ใต้เงื้อมผา

สถานที่ซึ่งข้าพเจ้าไปใช้ชีวิต
ช่างเปลี่ยวร้างห่างไกล สุดที่จะพรรณนา
แม้ยามลมสงบ เถาวัลย์รุงรังยังสั่นไหว
แม้ไร้หมอก ป่าไม้ก็ยังมืดครึ้ม
ใครเลยจะทำให้สายน้ำในลำธารระริกระรินส่งเสียง
เหตุใดมวลหมอกจึงอบอวลหนาแน่นถึงยามเที่ยง
เมื่อนั่งอยู่ใต้เงื้อมผา ข้าพเจ้าค้นพบว่าดวงอาทิตย์
เลื่อมไขแสง

ทัศนียภาพ

บนภูผาเย็นยะเยือก เต็มไปด้วยทัศนียภาพอันประหลาดล้ำ
ผู้คนที่ขึ้นมา ล้วนรู้สึกปีติตื่นเต้นและหวาดกลัว
เมื่อจันทร์ทอแสง ผิวน้ำก็เปล่งประกายระยิบระยับ
เมื่อสายลมพัดผ่าน ใบไม้ใบหญ้าก็เกรียวไหว
สนเสียดฟ้าหวีดหวิวกับสายลม
หยาดน้ำเป็นเกล็ด เกล็ดดังน้ำเพชร
บนกิ่งก้านเปล่าเปลือย และบนใบหญ้าทอประกาย
เมฆหมอกแทนที่ พุ่มใบของต้นไม้โกร๋น
เมื่อสายฝนโปรยปราย ทั่วทั้งหุบเขาก็แวววับ
ในยามเมื่ออากาศสดใสเท่านั้น
ที่ท่านอาจปีนป่ายมาถึงสะดวก

ฝนตกเผาะแผะ เราเดินแกะรอยฝน

เร่งรีบจรดล เก็บเม็ดฝน ไว้ในใจ

จงงอกงามตามพฤกษ์ทั่วไป เราสดใสซึ่งหัวใจเบิกบาน

อีกทั้งชาวนาพากันดีใจ ได้มีน้ำใช้ไปทั่วท้องนา

ข้าวเริ่มงอกงาม เจริญตามใจเรา ระงับความเขลา

เกิดเชาว์ปัญญา

แรงบันดาลใจ

ยามเย็น ใต้ร่มไม้ คนชรา หญิงชาย หลายเด็ก

พึ่งคนขาว ผมยาว ห่อกายสีขาว เครื่องใช้คร่ำคร่า

ใกล้กายาสีขาว

เสียงพูด ทุกข์สุขแก่กัน คนขาว ในความเบิกบาน

สงบ มีทั้งคนแก่ คนหนุ่มและเด็ก อยู่ในท่าของเขา

ทุกรอยยิ้ม สุขหมดแม้ เศษเสี้ยว กังวล

และทุกคนส่งยิ้มแก่กัน ทุก ๆ ใบไม้แกว่งไกว เต้นรำ

ไปตามจังหวะ ของสายลม ไปตามจังหวะระทึกแห่ง

สัจจธรรม

ผู้ไม่พร่องเลยไม่มีในโลก
ผู้ใดเห็นส่วนพร่องของตน
แล้วตั้งใจแก้ไขด้วยดี
ด้วยความพึงใจ ย่อมเป็นผู้เจริญก้าวหน้า
เป็นที่สรรเสริญของบัณฑิต

สองคนยลตามช่อง
คนหนึ่งมองเห็นโคลนตม
คนหนึ่งตาแหลมคม
เห็นดวงดาวที่วาววแวว

ความรู้ใดที่ดับทุกข์ได้จริง
นั่นแลย่อมประเสริฐ

แก่สาธุชน

1. การใช้เงิน หรือเงินใช้เรา
2. เรากินอาหาร หรืออาหารกินเรา
3. เราอยู่ในโลก หรือโลกอยู่ในเรา
4. พระองค์สอน ทำความไม่ประมาท ให้ถึงพร้อมทั้งตนและผู้อื่นเพื่อความเจริญร่มเย็น
5. การกินอยู่อย่างพอดีย่อมทำให้จิตสูง การกินอยู่เกินความพอดี จิตย่อมติดข้องและตกต่ำ
6. คิดทุกคำที่พูด แต่ไม่พูดทุกคำที่คิด

หลักปฏิบัติง่าย ๆ

1. กินอยู่อย่างง่าย ๆ รู้จักประมาณตน
2. พักผ่อนแต่พอควรไม่เห็นแก่นอน
3. พูดแต่น้อยน้อมไปในสิ่งที่เป็นสาระ
4. พิจารณาปรับปรุงแก้ไขในส่วนพร่องของตน
5. ตั้งตนไว้ชอบ ใช้ความสุขพร้อมทั้งเจริญเมตตา
6. ทบทวนอยู่เนือง ๆ ว่าวันคืนที่ล่วงไป เราไม่สามารถเอากลับคืนมาได้ เวลาที่เหลืออยู่เพียงน้อยนิด พึงทำความเพียรให้ถึงที่สุด ถามตนเองเสมอว่า เราทำอะไรอยู่ กิจหรือความดีที่ยิ่งกว่านี้มีอีกไหม

การให้

การให้ ใครจะให้เพื่ออะไรก็ตาม
ยังเป็นกิจกรรมที่ทำให้โลกอยู่ได้
การให้เป็นเครื่องสมานโลก
เป็นโอสถบำบัดอาการอาพาธของโลก
เมื่อให้สิ่งใดแก่ใครแล้ว จงให้ด้วยดวงใจอันเต็มเปี่ยมด้วยความเสียสละและอิ่มใจ เต็มใจไม่คับแคบ แคะแคน พร้อมทั้งไม่ผูกยึดถือ คือทำเสมือนหนึ่งว่าเราลืมสิ่งที่เราให้เขาเสีย

ข้อคิดวันนี้

1. เราจงใช้ชีวิตโดยธรรม แต่อย่าใช้ชีวิตเราโดยตัณหา
2. เราอยู่ในโลก โดยช่วยเหลือเกื้อกูลหรืออยู่ด้วยความเอารัดเอาเปรียบสร้างทุกข์
3. เราแบกโลกหรือโลกแบกเรา
4. การกิน การดื่ม การอาบ ในทุกอิริยาบท ตลอดถึงการทำ พูด คิด เหล่านี้ล้วนเป็นกิริยาของธรรมธาตุ หากเป็นไปด้วยความถูกต้อง พอดีแล้ว จะไม่เป็นทุกข์เดือดร้อนเลย

ผู้ออกจากเรือนเรียกว่า อนาคาริก

เริ่มตั้งแต่ - ออกจากเหย้าเรือน
- ออกจากตระกูล
- ออกจากทรัพย์สินเงินทอง
- ออกจากความหมกมุ่นในกามคุณทั้ง 5
- ออกจากความยึดติดในความได้ มี เป็น
- ออกจากความโลภ โกรธ หลง
- ออกจากขันธ์ 5
ถอนอุปาทานทั้งปวง

อนาคาริก - ผู้ไม่ข้องด้วยเรือน

เรือน - อารมณ์ของชาวโลก ผู้ติดอยู่ในกิน กาม เกียรติ
- ความยินดี ยินร้าย หมายมั่น
- หลงผิด ยึดติด ในความเป็นตัวตน ของตน เป็นเราของเรา มีกามเป็นต้น อันมีทั้งรูป รส กลิ่น เสียง โผฏฐัพพะ ตลอดถึงธรรมารมณ์ ที่เป็นเครื่องผูกสัตว์โลกด้วยอำนาจความหลงและตัณหาอุปาทาน ซึ่งเป็นยางใยอยู่ภายใน

หมั่นคิด หมั่นนึก

ตรึกตรอง ใคร่ครวญ

ไม่ประมาททั้งอยู่ในอารมณ์ธรรม

ไม่โศกเศร้า คับแค้นในอดีต ที่ผ่านไป

ไม่กังวลในอนาคต

แต่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน

ด้วยความไม่เร่าร้อน

หมั่นให้เห็นธรรมที่ปรากฏชัด อยู่จำเพาะหน้าเนือง ๆ
ตั้งแต่วันนี้เถิด ทำหน้าที่นั้น ๆ ให้ดีโดยชอบ

ฝึกวิปัสสนากรรมฐาน ชำนาญใจ

จนเกิดอิทธิฤทธิ์เกรียงไกร ใหญ่ยิ่ง

พิจารณาสังขารเกิดดับ จนแจ้ง

รู้ธรรมยิ่งจิตปล่อย วางว่างสบาย

ละอบายมุข รักษาศีล

เจริญเมตตา พิจารณาโลกธรรม

นำสามัคคี น้อมความดีเข้าสู่ใจ

เรานั่นแหละเป็นผู้กำชะตาชีวิตของตนเอง

ไม่ใช่ดวงดาวบนฟากฟ้าที่ไหนหรอก

ไม่ประมาท

บัณฑิตย่อมปลดปล่อยตัวเองออกจากความโลภ

แต่มิใช่คนโง่ ผู้รักที่จะขุดทอง

ขยายที่ดินของตน รุกล้ำนาของเพื่อนบ้าน

เข้าครอบครองป่าไม้ และบอกว่า "ที่ของฉัน"

คดโกงฉกฉวย เพื่อทรัพย์สินเงินทอง

ขบเขี้ยวเคี้ยวฟันยิงกันขู่เข็ญและตักตวง

ดูนั่นซิ บนเนินเขา ไม่ไกลหมู่บ้าน

เป็นหลุมศพมากมาย เรียงรายใต้ต้นรัง

รายนามผู้บริจาคสมทบทุน
พิมพ์หนังสือสัจธรรมฯ

1.	คุณสุวัฒน์ ลักขณา ศุภาดารัตนาวงศ์	5,500	บาท
2.	คุณหล่อกู้ แซ่หว่อง	5,500	บาท
3.	คุณเทียนชัย ศิริพร จิรบุญฯ	1,000	บาท
4.	คุณสุนทร ทัศนีย์ เทียนทอง	1,000	บาท
5.	คุณบุญ - ชื่นจิตร สายสว่าง	1,000	บาท
6.	คุณปรีดา - สุภาภรณ์ รวมเมฆ	500	บาท
7.	คุณประชา - สุมน เนื่องสิกขาเพียร	500	บาท
8.	คุณบุญชู และคณะต้นสำโรง	500	บาท
9.	พ.ต.เจริญ - นฤมล อุตมะ	300	บาท
10.	คุณมาลี - จิ้มลิ้ม ถิระพงศ์	300	บาท
11.	คุณนิภา อุนธุโร	200	บาท
12.	คุณวัลลีย์ จำเริญรวย	200	บาท
13.	คุณจุไรรัตน์ อุตมะ	200	บาท
14.	คุณฉวีวรรณ จงสวัสดิ์	200	บาท
15.	คุณสมพร สุขเกษม	200	บาท
16.	คุณประภา กุลพินิช	200	บาท
17.	คุณโอ - ม้วน กิจโภคา	200	บาท
18.	คุณมณี ไข้วพันธ์	200	บาท
19.	คุณองจุ้น - อุ่นเรือน จิตราเมธากุล	200	บาท

20.	คุณโบ๊ง แซ่ลี้	200	บาท
21.	คุณไฉเฮีย แซ่ลี้	200	บาท
22.	พ.ต.ฉัตรชัย - รุ่งรัตน์ อินทรรักษาและบุตร	150	บาท
23.	คุณสุทัศน์ ออกเวหา	100	บาท
24.	คุณธีระศักดิ์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ์	100	บาท
25.	คุณสำอางค์ เมฆโพยม	100	บาท
26.	คุณโสภา เมฆโพยม	100	บาท
27.	คุณจำลอง สุทธิลักษณ์	100	บาท
28.	คุณเสงี่ยม นิลลักษณ์	100	บาท
29.	คุณอำไพ นิลสุวรรณ	100	บาท
30.	คุณดารณี ธรเสถียร	100	บาท
31.	คุณสะอาด แซ่ตั้น	100	บาท
32.	ร้านเจริญเทรดดิ้ง นครปฐม	100	บาท
33.	คุณติ๊ด หัวใจฉ่ำ	100	บาท
34.	คุณอุษา จิระพันธ์	100	บาท
35.	คุณสาโรจน์ วัฒนดามัย	100	บาท
36.	คุณปานจิต สนิทนาน	100	บาท
37.	คุณสงบ เหล่าเอกภักดี	100	บาท
38.	คุณยุพา เชฏฐะ	100	บาท
39.	คุณชำนิ - คำ เชิงทวี	100	บาท
40.	คุณผ่อง ค้าผา	100	บาท
41.	คุณเล็ก สุดใจขาว	100	บาท

42. คุณเจริญ คงทน 100 บาท
43. คุณลักขณา เชาวนาศัย 100 บาท
44. คุณหนู วงศ์ใจเย็น 100 บาท
45. คุณเกียว วิธวาศิริ 100 บาท
46. คุณหวานเย็น คร้ามบุญลือ 100 บาท
47. คุณโสภา โตนดแก้ว 100 บาท
48. คุณพัด อารมณ์ดี 100 บาท
49. คุณอุดมพร สุขสมบูรณ์ 100 บาท
50. คุณพื้น มั่นเสม 100 บาท
51. คุณทวี กิติไชยกุล 100 บาท
52. คุณฉลอง ส่องสี 100 บาท
53. คุณมะลิ ทองประเสริฐ 100 บาท
54. คุณเล็ก จินนาพันธุ์ 100 บาท
55. คุณประไพศรี ใจสุทธิ์ 100 บาท
56. คุณมุกดา ถิ่นไพโรจน์ 100 บาท
57. คุณละออง ถาวรรณ์ 100 บาท
58. คุณไก่เคี่ยง อณิษฐานดุษฎี 50 บาท

❋ ❋ ❋

เรียนท่านผู้มีศรัทธาและสนใจในธรรมะทุกท่าน

หนังสือคติธรรมที่ท่านอ่านอยู่นี้ ได้รับความร่วมมือและแรงใจจากคณะศิษย์พระอาจารย์ยันตระ อมโรภิกขุ ซึ่งมีความเห็นว่าธรรมะที่พระอาจารย์ได้อบรมสั่งสอนศิษย์เป็นธรรมที่ควรจะเผยแพร่ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน หากแต่ยังไม่มีทุนเพียงพอจึงประกาศเชิญชวนผู้ที่เห็นความสำคัญในเรื่องนี้โปรดสนับสนุนและเข้าร่วมตั้ง **"กองทุนเผยแพร่ธรรมอมโร"**

จุดประสงค์ในการนี้ คือจะใช้เฉพาะดอกผลของกองทุนพิมพ์หนังสือธรรมะของพระอาจารย์และพระสุปฏิปันโน ซึ่งสมควรแก่การศึกษาและปฏิบัติตามออกแจกแก่ผู้ที่สนใจให้ทั่วถึงเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสม ส่งเงินร่วมกองทุนได้ที่

คุณมาลี ถิระพงศ์
สำนักวิปัสสนากรรมฐานฟื้นธรรมสถาพร
ตำบลบ้านสิงห์ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี 70120

และที่

คุณจุไรรัตน์ อุตมะ
สำนักงานศึกษาธิการเขต
เขตการศึกษา 5 จังหวัดราชบุรี 70000

หรือที่

คุณจิ้มลิ้ม ถิระพงศ์

ร้านพัสตราภรณ์ ตลาดล่าง จังหวัดนครปฐม 73000

ผู้ที่ส่งเงินร่วม "กองทุนเผยแพร่ธรรมอมโร" โปรดเขียนชื่อ สกุล ที่อยู่ให้ชัดเจน เพื่อสะดวกแก่การส่งหนังสือธรรมะให้ถึงมือในโอกาสต่อไป

คณะผู้จัดทำ

คุณมาลี	ถิระพงศ์	สำนักวิปัสสนาพ้นธรรมสถาพร
คุณจุไรรัตน์	อุตมะ	ส.น.ง. ศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 5
คุณฉวีวรรณ	จงสวัสดิ์	ส.น.ง. ส.ป.จ. กาญจนบุรี
คุณสมพร	สุขเกษม	วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง
คุณจิ้มลิ้ม	ถิระพงศ์	ร้านพัสตราภรณ์ นครปฐม

อนึ่ง ถ้าท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกบการออกหนังสือดังกล่าว ขอได้โปรดเสนอแนะด้วยจะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง.

คณะผู้จัดทำ

พิมพ์ที่ **วิศวการพิมพ์**

16/3 ถนนไกรเพชร อ. เมือง จ. ราชบุรี โทร. 338195

นายประวิทย์ สัมฤทธิ์เดชขจร ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา พ.ศ. 2526